

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (U. K. 22349),
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS (U. K. 7605) KONSERVAVIMO,
RESTAURAVIMO DARBŲ PROGRAMA**

RESTAURUOJAMO PAVELDO OBJEKTO DUOMENYS: Kauno Bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (u. k. 22349), Didysis Švč. Mergelės Marijos altorius (u. k. 7605), Papilio g. 7, Kaunas

RESTAURATORIAI: Lina Katinaitė I kat. Sienų tapybos restauratorė, 2023-07-01, I kat. auksuotės restauratorė, 2026-07-01, atest. nr. 447

Audronė Čyžienė, aukšč. kat. auksuotės restauratorė, atest nr.148, neterminuota

Rolandas Vičys, aukšč. kat. polichromijos restauratorius, atest. nr. 242, 2021-12-31

UŽSAKOVAS: Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos šv. Kazimiero provincijos Kauno šv. Jurgio konventas

Kaunas, 2021 rugsėjis

TURINYS

1. Kvalifikacijų atestatai
2. Defektinis aprašymas
3. Konservavimo, restauravimo darbų užduotis
4. Konservavimo, restauravimo darbų metodika
5. Fotogrametrija ir ortofoto nuotrauka

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

MAGISTRO
DIPLOMAS

MM Nr. 000191

Lina Katinaite

(asmens kodas

2008 metais baigė

*monumentaliosios dailės (sieninės tapybos
restauravimo)*

magistratūros studijų programą
(valstybinis kodas 62102M107),

ir jai suteiktas

dailės magistro kvalifikacinis laipsnis.

Rektorius

A.V.

Butrimas prof. dr. Adomas Butrimas

Registracijos Nr.875

Išdavimo data 2008 m. birželio 27 d.

VDA kodas 111950439

Diplomo kodas 7101

2007 UAB „GRAFIJA“ 00175-A1

P. LINA KATINAITE
YRA SIENŲ TAPYBOS
KONSERVATORIUS-RESTAURATORIUS.
MR (S) LINA KATINAITE
IS QUALIFIED AS MURAL PAINT
RESTORER OF THE
CATEGORY.

Asmens parašas/Signature of bearer
2006.06.27
Išdavimo data/Date of issue

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO
KOMISIJOS 2006.06.15 M.
PROT. NR. 34/53 NUTARIMU
P. L. KATINAITEI
PRIPAŽINTA (S) TREČIOS KATEGORIJOS
SIENŲ TAPYBOS
KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2011
M. LIEPOS 01 D.
L. ep. V. PRUDNIKOVAS
Ministras/Minister
N. RAUCKIENE
Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO
KOMISIJOS 2009.11.19 M.
PROT. NR. 38/57 NUTARIMU
P. L. KATINAITEI NAVIKIENEI
PRIPAŽINTA (S) ANTROS KATEGORIJOS
(SIENŲ TAPYBA)
KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2014
M. GRUODŽIO 31 D.
R. VILKAITIS
Ministras/Minister
Z. ŠLIDGERIENĖ
Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO
KOMISIJOS _____ M.
_____ NUTARIMU
P. _____
PRIPAŽINTA (S) _____
KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI _____
M. _____ D.
_____
Ministras/Minister
_____
Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 2009. 11. 19 M.

PROT. NR. 38/57 NUTARIMU

P. L. KATINAITEI NAVIKIENEI

PRIPAŽINTA (S) ANTROS KATEGORIJOS
(SIENŲ TAPYBA)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2014

M. GRUODŽIO 31 D.

R. VILKAITIS

Ministras/Minister

Z. ŠLIDGERIENĖ

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 2012. 06. 28 M.

NR. 49/62 NUTARIMU

P. L. NAVIKIENEI

PRIPAŽINTA (S) PIRMOSIOS KATEGORIJOS
(SIENŲ TAPYBA)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2017

M. LIEPOS 1 D.

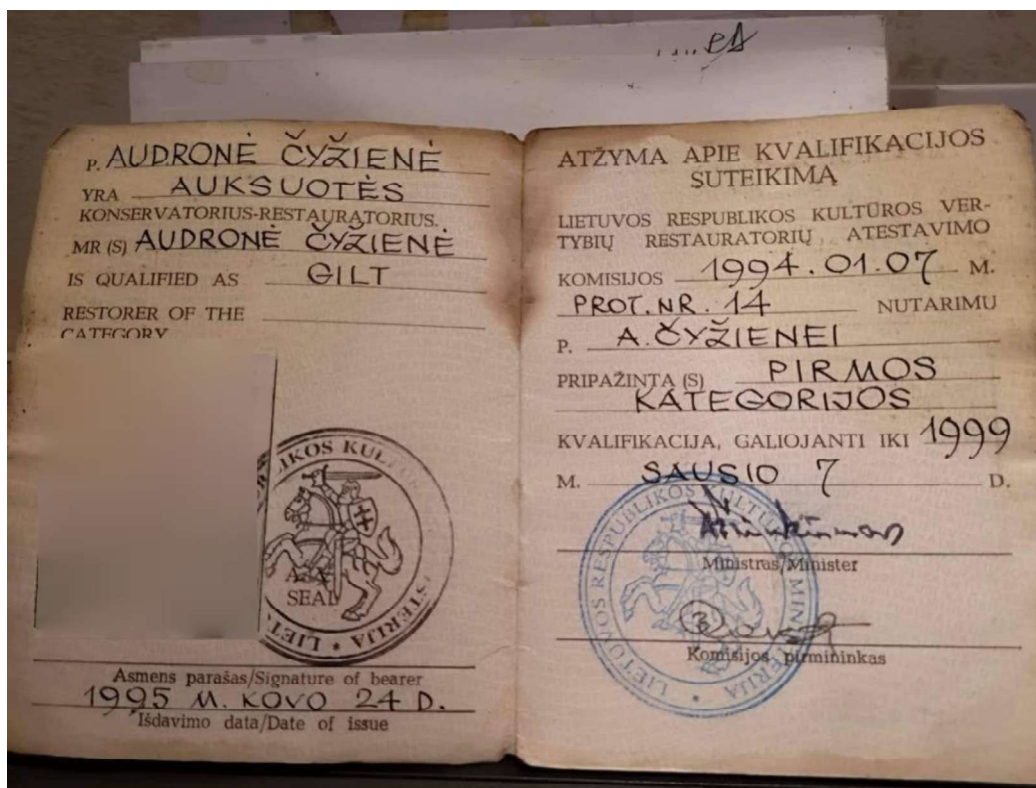
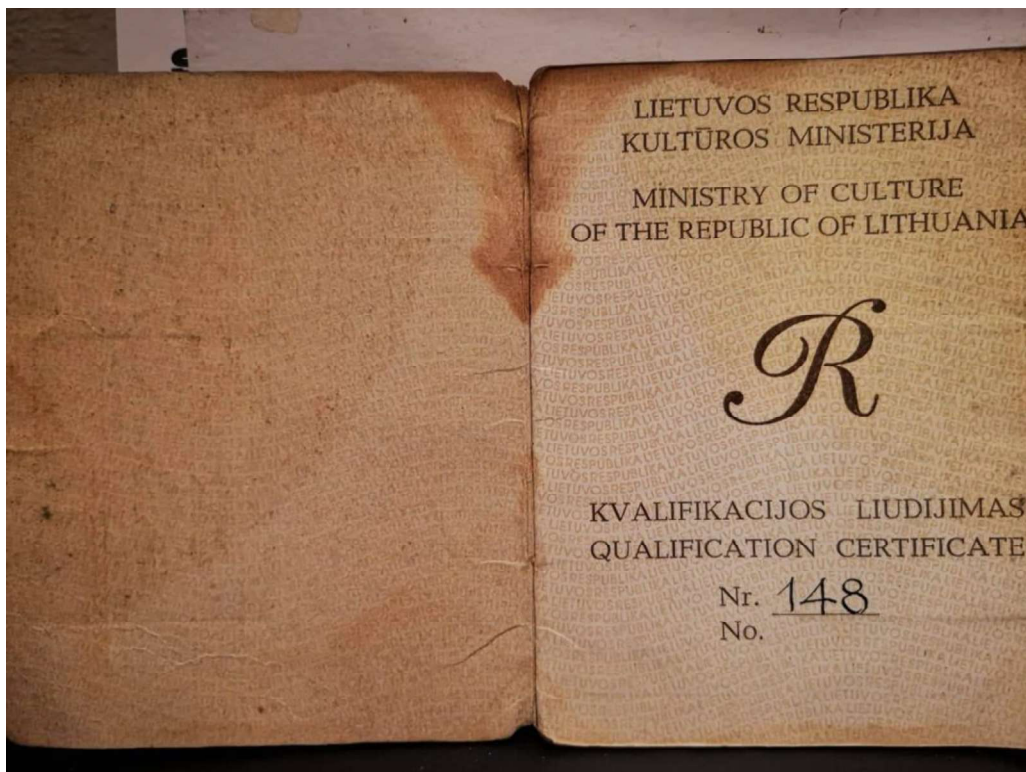
A. GELLINAS

Ministras/Minister

J. SENVAITIENĖ

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJS 1997.06.10. M.

PROT. NR. 5/13 NUTARIMU

P. A.ČYŽIENEI

PRIPAŽINTA (S) PIRMOS
KATEGORIJOS

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2002

M. LIEPOS 1 D.

S.ŠALTENIS

Ministras/Minister

N. RAUCKIENE

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJS 1998.11.25 M.

PROT. NR. 11/30 NUTARIMU

P. A.ČYŽIENEI

PRIPAŽINTA (S) AUKŠČIAUSIOS
KATEGORIJOS AUKSUOTĖS

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2003

M. GRUODŽIO 31 D.

S.ŠALTENIS

Ministras/Minister

N. RAUCKIENE

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJS 2003.11.27 M.

PROT. NR. 29/48 NUTARIMU

P. A.ČYŽIENEI

PRIPAŽINTA (S) AUKŠČIAUSIOS
KATEGORIJOS (AUKSUOTĖ)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2008

M. GRUODŽIO 31 D.

R.ŠAKAITIENE

Ministras/Minister

N. RAUCKIENE

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJS 2006.11.23

PROT. NR. 35/54 NUTARIMU

P. A.ČYŽIENEI

PRIPAŽINTA (S) AUKŠČIAUSIOS KA
(AUKSUOTĖ)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI

M. BE TERMINO

J. JUČAS

Ministras/Minister

N. RAUCKIENE

Komisijos pirmininkas

<p>P. <u>ROLANDAS VIČYS</u></p> <p>VRA <u>MOLBERTINĖS TAPYBOS</u></p> <p>KONSERVATORIUS-RESTAURATORIUS</p> <p>MR (S) <u>ROLANDAS VIČYS</u></p> <p>IS QUALIFIED AS <u>PAINT</u></p> <p>RESTORER OF THE CATEGORY.</p> <p></p> <p><u>2004.12.09</u></p> <p>Ameno parašas/Signature of bearer</p> <p>Issuance date/Date of issue</p>	<p>ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ</p> <p>LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VERTYBIŲ RESTAURATORIŲ ATSTAVIMO</p> <p>KOMISIJOS <u>2004.11.25</u> M.</p> <p>PROT.NR.<u>31/50</u> NUTARIMU</p> <p>P. <u>R. VIČIUI</u></p> <p>PRIPAŽINTA (S) <u>TREČIOS KATEGORIJOS (MOLBERTINĖ TAPYBA)</u></p> <p>KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI <u>2009</u></p> <p>M. <u>LAPKRIČIO 30</u> D.</p> <p><u>R.ŽALAITIENĖ</u> Ministru/Minister</p> <p><u>N. RAUCKIENĖ</u> Komisijos pirmininkas</p>
---	--

<p>ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ</p> <p>LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VERTYBIŲ RESTAURATORIŲ ATSTAVIMO</p> <p>KOMISIJOS <u>2013.12.03</u> M.</p> <p>NR. <u>46/65</u> NUTARIMU</p> <p>P. <u>R. VIČIUI</u></p> <p>PRIPAŽINTA (S) <u>PIRMOSIOS KATEGORIJOS (MOLBERTINĖ TAPYBA)</u></p> <p>KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI <u>2018</u></p> <p>M. <u>GRUODŽIO 31</u> D.</p> <p><u>Š. BIRUTIS</u> Ministru/Minister</p> <p><u>J. SENYAITIENĖ</u> Komisijos pirmininkas</p>	<p>ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ</p> <p>LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VERTYBIŲ RESTAURATORIŲ ATSTAVIMO</p> <p>KOMISIJOS <u>2016.12.07</u> M.</p> <p>NR. <u>52/71</u> NUTARIMU</p> <p>P. <u>R. VIČIUI</u></p> <p>PRIPAŽINTA (S) <u>AUKŠČIAUSIOS KATEGORIJOS (POLICHROMLIOTAS MEDIS)</u></p> <p>KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI <u>2021</u></p> <p>M. <u>GRUODŽIO 31</u> D.</p> <p><u>L. RUDKYTĖ-JONSON</u> Ministru/Minister</p> <p><u>J. SENYAITIENĖ</u> Komisijos pirmininkas</p>
---	---

<p>ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ</p> <p>LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VERTYBIŲ RESTAURATORIŲ ATSTAVIMO</p> <p>KOMISIJOS <u>2016.12.03</u> M.</p> <p>NR. <u>54/74</u> NUTARIMU</p> <p>P. <u>R. VIČIUI</u></p> <p>PRIPAŽINTA (S) <u>AUKŠČIAUSIOS KAT.(MOLBERTINĖS TAPYBOS)</u></p> <p>KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI <u>2023</u></p> <p>M. <u>GRUODŽIO 31</u> D.</p> <p><u>L. RUDKYTĖ-JONSON</u> Ministru/Minister</p> <p><u>J. SENYAITIENĖ</u> Komisijos pirmininkas</p>	<p>ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ</p> <p>LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VERTYBIŲ RESTAURATORIŲ ATSTAVIMO</p> <p>KOMISIJOS _____ M.</p> <p>_____ NUTARIMU</p> <p>P. _____</p> <p>PRIPAŽINTA (S) _____</p> <p>KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI _____</p> <p>M. _____ D.</p> <p>_____ Ministru/Minister</p> <p>_____ Komisijos pirmininkas</p>
---	---

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS, U.K. – 22349,**

DIDŽIOJO - ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS

DEFEKTINIS APRAŠYMAS PRIEŠ KONSERVAVIMO, RESTAURAVIMO DARBUS

Altoriaus istorinės žinios ir meninės formos

Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje dominuoja išpūdingas XVIII a. pradžios Didysis altorius, išsnyrantis iš pačios presbiterijos gilumos. Savo dydžiu, monumentalia struktūra ir puošnia drožyba jis užima išskirtinę vietą ne tik šioje bažnyčioje, bet ir visoje Lietuvos senojoje dailėje. Altoriaus pagrindą sudaro aukštas stačiakampių formų cokolis, virš kurio iškyla dviejų sudėtinių tarpinių retabulų, suskaidytas į penkias vertikalias dalis, kurių vidurinė gerokai įgaubta. Ši įgilinta dalis visų pirma buvo skirta pabrėžti mensą su tabernakuliu ir ciborija. Deja, senasis barokinis tabernakulis neišliko – jis prieš 1830 m. buvo pakeistas nauju. Pastarasis galbūt buvo pakeistas nauju apie 1922 m., o sovietmečiu ir šis dingo. Už jo skirta vieta altoriniam paveikslui, kuris sudarė pirmojo tarpsnio simetrijos ašį ir viso altoriaus vizualinės traukos centrą.

Pirmajame tarpsnyje abipus paveikslo komponuojama po penkias masyvias korintinio orderio kolonas ir puskolones, sugrupuotas po vieną ar dvi. Jos išdėstytos ne vienoje linijoje, todėl altoriui suteikia gilumo, o prie paveikslo pastatytos ir kiek pasuktos puskolonės optiškai išplečia jį erdvėje. Šios kolonos išryškina vertikalią aptariamojo altoriaus dalijimą, o laužytas antablementas su smarkiai išsikišusiu karnizu liudija stiprų baroko architektūros poveikį.

Tarp kolonų dviem aukštais išdėstytos aštuonios pusapskritės nišos su kriauklės užbaigimu viršuje, kuriose anksčiau būta šventųjų statulų. Pirmajame tarpsnyje iš autentiškų skulptūrų išliko vos dvi: „Nežinoma šventoji“ ir „Kumų sibilė“, bei dar viena, į altorių įkelta XIX a. – „Šv. Agnietė Senietė“

Pirmąjį tarpsnį nuo antrojo skiria platus antablementas, frize papuoštas gyvastingais akanto ir stipriai akcentuotais kriauklių motyvais, viršuje aprėmintas atsikišusiu karnizu su ažūrine sauso akanto juosta.

Antrasis tarpsnis mažesnis, tačiau kartu ir dinamiškesnis, kontrastuojantis su monumentaliu pirmuoju. Virš jau minėto antablemento iškyla baliustrada, kurioje, be vazos formos baliustrų, yra

stačiakampiai postamentai su statulomis, atkartojantys pirmojo tarpsnio kolonų ritmą. Jų priekinės ir šoninės plokštumos suskaidytos įsprūdomis, kurios dekoruotos drožinėtais ornamentais. Už baliustrados komponuojama siauresnė altoriaus architektūrinė dalis, sudaryta iš aštuonių to paties korintinio orderio kolonų, sugrupuotų po dvi. Tarp jų, kaip ir pirmajame tarpsnyje, dviem lygiais įrengtos keturios arkinės nišos. Iki XX a. 7 dešimtmečio jose būta keturių evangelistų atvaizdų, tapytų aliejumi ant drobės.

Šio tarpsnio vidurinę dalį pabrėžia įgauba, kurią dar labiau išryškina virš jo iškylantis kupolinis antstatas, o šį vainikuoja klūpančio ir arfa grojančio karaliaus Dovydo skulptūra. Šioje centrinėje antro tarpsnio dalyje ant laiptuoto postamento spindulių glorijoje buvusi įkomponuota statiška sėdinčios Dievo Motinos skulptūra. Šoninės dalis virš kolonų užbaigia tapatūs žemesni segmentiniai frontonai, ant kurių įtaisytos dar dvi statulos. Abiejų frontonų priekinėse plokštumose buvę įkomponuotos sparnuotos cherubinų galvutės. Šią architektūrinę vidurinę dalį iš šonų rėmina du trapecijų pavidalo postamentai, ant kurių stovėjo dar dvi skulptūros. Iš viso altorių puošė 15 Kristaus protėvių skulptūrų (10+2+3), iš kurių išliko 14, taip pat Dievo Motinos skulptūra, jos glorija, du cherubiniai, dvi angeliukų galvutės.

Altorius dekoruotas gausia dekoratyvine drožyba: ypač puošnūs paveikslo rėmai, abiejų tarpsnių antablementų frizai bei karnizai, taip pat postamentų priekinių ir šoninių filingų plokštumos, tarsi siuvinėtas kupolinis antstatas. Čia dominuoja įvairiai pavaizduoti sausojo akanto lapai – gyvastingai banguojantys S forma abipus kriauklių geldelių pirmojo tarpsnio frize, virš kolonų sudarantys fantastinius granatų žiedus, santūrūs, primenantys klasikinį kimatiją frizuose bei jau simetriškomis aštuoniukėmis vingiuojantys postamentų filinguose. Antrojo tarpsnio frizą puošia palmių šakos abipus medalionų, o nišas – kriauklės tarp simetriškų riesčių. Viską rėmina gyvastingumo ir pulsavimo suteikiantis žuvies stuburo ornamentas.

Altorius bėgant šimtmečiams stipriai nukentėjo: iki mūsų dienų neišliko laiptai, mensa, tabernakulis, ciborijus, kartušas, šešios pirmojo ir viena antrojo tarpsnio skulptūros, keturi ant drobės tapyti evangelistų paveikslai. Stipriai pažeistas altoriaus karkasas, konstrukcija itin silpna, nestabili, išklibusi. Aplūžę architektūriniai ir drožtiniai elementai. Autentiškas dažymas, sidabruotė, auksuotė paslėpti po storu, kietu aliejinių dažų sluoksniu. Nuimtos visos altorių puošusios skulptūros.

Defektinis aprašymas

Altoriaus karkasas

Altoriaus retabulo karkasas medinis, naudotos skirtingų (lapuočio ir spygliuočio) medienos rūšių lentos. Altoriaus aukštis 11,74 m, plotis 8,3 m, gylis 1,6 m. Mediena jungta naudojant medinius dygius, juodo metalo kaltines vinis. Altoriaus karkasas avarinės būklės: konstrukcija klibanti, nestabili, stipriai aplūžusi. Medienos lentų sujungimo vietose atsiradę 0,5-3 cm tarpai, lentos vietomis perskilusios.

Plyšys altoriaus retabule

Nugarinė altoriaus pusė nešvari, apdulkėjusi, patamsėjusi – pasidengusi patina. Vietomis pastebimos nuo drėgmės susidariusios dėmės. Ant retabulo viršaus didelis paukščių ekskrementų sluoksnis. Mediena itin stipriai pažeista medžio entomologinių kenkėjų ir mikrobiologinių pažeidėjų.

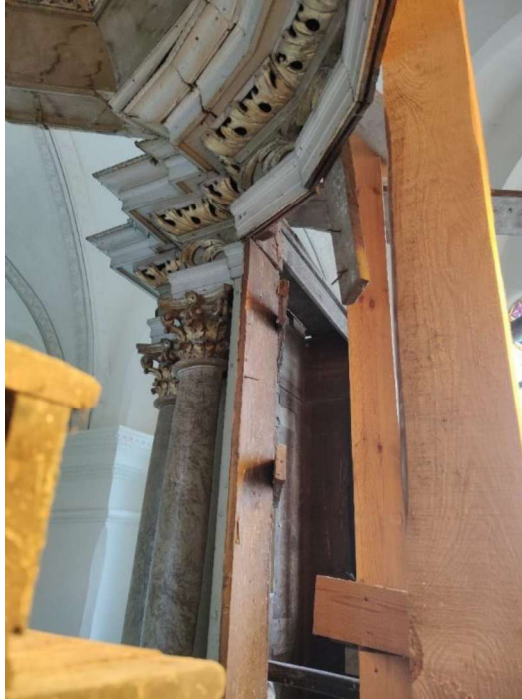

Mediena pažeista medžio entomologinių kenkėjų

Konstruktivas nugarinėje pusėje ankstesnio restauravimo metu daugelyje vietų tvirtintas medinėmis lentomis, juodo metalo kaltinėmis vinimis. Nugarinėje pusėje taip pat likę juodo metalo vinimis pritvirtinti drobių fragmentai, kuriuose buvo nutapyti keturi evangelistai (dingę).

Neišlikę daugiau nei pusė antro tarpsnio centrinės nišos lentų. Lentos išlūžę pirmo tarpsnio dešinėje pusėje esančioje nišoje (lentos neautentiškos, pakeistos XX a. vid.).

Neišlikę centrinės nišos lentos

Balkonas su baliustrada, skiriantis pirmąjį ir antrąjį tarpsnius, itin prastos būklės, stipriai aplūžęs. Nelikę tiesios, horizontalios konstrukcijos ašies; konstrukcija labai išklibusi. Dėl pažeistos balkono konstrukcijos karkasas smenga į centrą. Neišlikusi viena baliustra, aplūžęs viršutinis turėklas. Trūksta dviejų baliustrados pjedestalų plokštumų.

Aplūžusi baliustrada

Altoriaus cokolyje, kairėje pusėje trūksta cokolio plokštumos. Lentų sujungimų vietose atsiradę tarpai. Vietomis neišlikę įsprūdas juosiantys bagetai. Vietomis karnizai vos laikosi.

Silpnai besilaikantis cokolio karnizas

Karkaso vaizdinė pusė dengta pilkšvos spalvos aliejiniais dažais. Dažai patamsėję, nešvarūs. Remiantis cheminiais, polichrominiais tyrimais nustatyta, kad autentiška karkaso danga – juodos spalvos aliejinis dažymas, dengtas tiesiai ant medienos.

Altoriaus frizai, kolonų stiebai, cokolio įsprūdų dengti žalsvai rusvais aliejiniais dažais, imituojant marmurą.

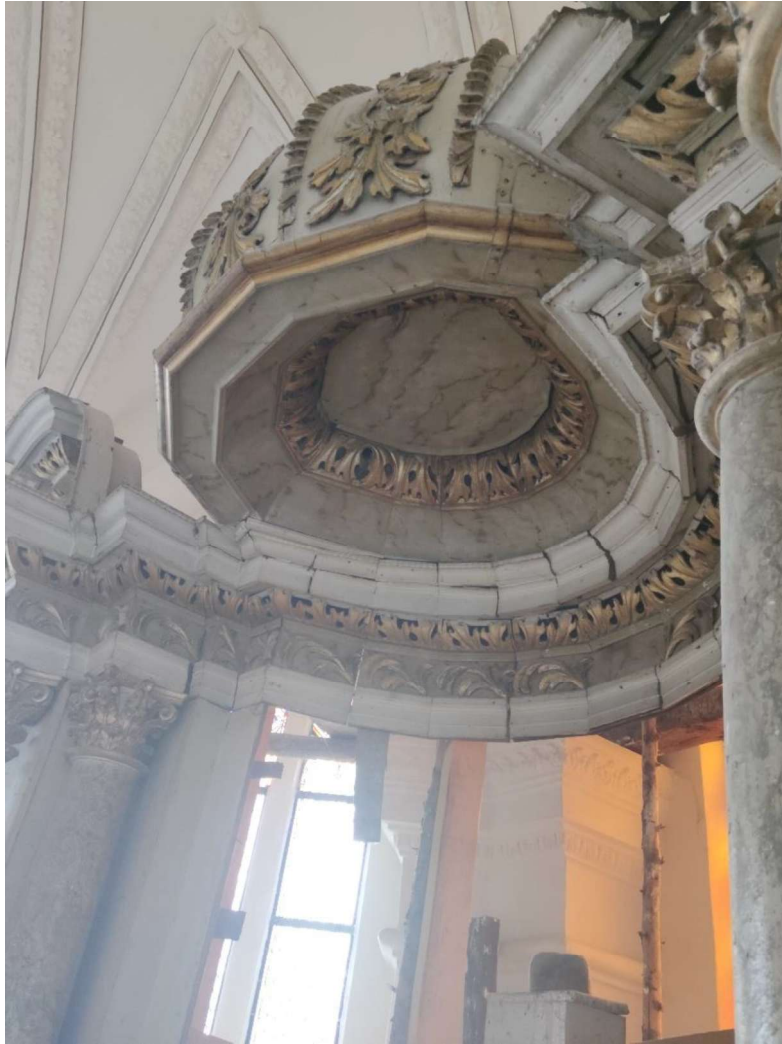
Kupolas

Altoriaus antro tarpsnio antstatą puošia augaliniais motyvais dekoruotas kupolas. Kupolas pritvirtintas medienos ir metalo konstrukcija, kuri primontuota prie ant angokraščio esančio autentiško bažnyčios balkio.

Kupolą sudaro penkiomis horizontaliomis eilėmis sujungtos lapuočio medienos lentos. Vaizdinėje pusėje kupolas išskaidytas į penkis skirsnius. Kupolo konstrukcija vaizdinėje ir nugarinėje pusėse sujungta kaltiniais juodo metalo elementais.

Kupolas avarinės būklės. Svyrantis į priekį, lūžtantis. Lentų sujungimo vietose atsiradę tarpai.

Aplūžusi kupolo konstrukcija, matomi lentų sujungimo vietose atsiradę tarpai

Vidinėje kupolo pusėje matyti ankstesnio restauravimo metu atlikti konstrukcijos tvirtinimo darbai: pritvirtinta juodo metalo juosta (juosta paveikta korozijos), atsiradęs tarpas užtaisytas profiliuotais bagetais, analogiškais pirmo tarpsnio cokolio įsprūdų apvadams.

Išoriniai kupolo skirsniai puošti grakščiais auksuotais akanto lapų motyvų drožiniais. Drožiniai fragmentiškai neišlikę, aplūžę.

Fragmentiškai neišlikę kupolą puošiantys drožiniai

Kupolo vidų juosia drožtinis azūrinis augalinių motyvų ornamentas. Ornamento viduje matyti paukščių sunešti lizdai.

Postamentai

Antrajame altoriaus tarpsnyje iš kraštų stovi du puošnūs, aukšti postamentai, skirti Kristaus protėvių statuloms. Postamentai avarinės būklės: medinė konsktrukcija iškilbusi, netvirta, lentų sujungimų vietose atsiradę tarpai, postamentai stipriai pasvirę į altoriaus centrą. Mediena nugarinėje pusėje patamsėjusi, stipriai pažeista medžio entomologinių kenkėjų ir mikrobiologinių pažeidėjų. Vaizdinė puošta drožtiniais elementais: azūriniais frizais, iškiliais akanto lapų

motyvais. Drožiniai aplūžę, fragmentiškai neišlikę. Autentiškas gruntas trapus, birus, atoškęs nuo pagrindo. Vėlyviausios dekoratyvinės dangos – aliejinis dažymas, polimentinė auksuotė ir sidabruotė, dengta auksaspalviu laku. Vaizdinė ir nugarinė pusės padengtos paukščių ekskrementų ir kitų buitinių nešvarumų sluoksniu.

Kolonos

Pirmąjį altoriaus tarpą puošia šešios kolonos ir keturios puskolonės (po tris kolonas ir dvi puskolones iš šonų), antrąjį tarpą keturios kolonos ir keturios puskolonės (po dvi kolonas ir dvi puskolones iš šonų). Kolonos ir puskolonės korintinės, išraiškingi kapiteliai stipriai aplūžę – daugelyje vietų trūksta medienos fragmentų. Konstrukcinių elementų sujungimų vietose atsiradę tarpai. Autentiškas gruntas gana silpnos struktūros, praradęs rišamąją medžiagą, vietomis trupantis, atšokęs nuo pagrindo. Bazės gruntuotos naudojant plono audimo drobę. Kapiteliai, bazės auksuotos aliejine auksavimo technika, liemenys ir plintai dengti aliejiniais dažais, imituojant marmurą. Remiantis cheminiais tyrimais nustatyta, kad pirminės autentiškos dangos polimentinė auksuotė, lesiruota polimentinė sidabruotė (kapiteliai ir bazės) ir šviesios ochros aliejinis dažymas (stiebai).

Drožiniai elementai ir pirmojo tarpinio paveikslų rėmai

Altoriaus frizus, karnizus, nišas, pjedestalus puošia itin grakščios, plastiškos XVIII a. pradžios drožybos puošybiniai elementai, prie pagrindo pritvirtinti juodo metalo vinimis. Drožiniai drožti iš lapuočio medienos. Nugarinė pusė patamsėjusi, nešvari, vietomis mediena pažeista medžio entomologinių kenkėjų ir mikrobiologinių pažeidėjų. Drožiniai aplūžę, fragmentiškai neišlikę. Autentiškas gruntas daugelyje vietų ištrupėjęs, neišlikęs, vietomis atkilęs nuo pagrindo. Visame drožinių paviršiaus plote daug krakeliūrų. Vietomis randama iki 6 restauracinių sluoksnių. Kai kurios detalės persidabruotos, lesiruotos, perauksuotos skirtingomis technikomis (klijine, aliejine), padengtos aliejiniais dažais. Remiantis cheminiais, polichrominiais tyrimais nustatyta, kad pirminė XVII a. dekoratyvinė danga – polimentinė auksuotė ir sidabruotė, dengta auksaspalviu laku (šelako pagrindu), mėlynos spalvos lesiruote (Berlyno mėlynojo pigmento ir aliejaus). Drožiniuose aptinkama ir vėlyvesnė mėlynos spalvos lesiruotė (sintetinis ultramarinas ir baltyminės kilmės

klijai). Prieš pradėdant konservavimo, restauravimo darbus, esant geresniam priėjimui, siūloma atlikti papildomus cheminius, polichrominius tyrimus.

Pirmojo tarpsnio paveikslo XVIII a. pradžios rėmus šiuo metu dengia „Šv. Jurgio“ paveikslas su vėlesniu rėmu (dail. M. Bučinskis, XIX a. pab.). Paveikslas labai sunkus, dėl šios priežasties nebuvo galimybės įvertinti autentiškų rėmų būklės. Išsamus defektinis aprašymas bus pateiktas prieš pradėdant konservavimo, restauravimo darbus. Paveikslo konservavimo, restauravimo darbai nenumatomi.

Mensa, antepedijus, ciborijus

Altoriaus mensa sumūryta iš raudonų plytų: suformuota arkinė niša. Deja, neišlikusi pirminė XVIII a. pradžios mensa. Prieš 1830 m. ji buvo pakeista nauja, didesne mensa. Pastaroji dar kartą padidinta XIX a. pabaigoje.

Remiantis istorine-menotyrene medžiaga, siūloma atkurti XIX a. pabaigos mensą, kurios dydis ir forma žinoma iš nuotraukų. Mensos priekiui panaudoti išlikusį, gana geros būklės, puošnų ir stilistiškai derantį XIX a. pabaigos antepedijų. Antepedijaus ilgis 370 cm, plotis 99 cm. Išlikęs antepedijus medinis, dengtas polimentine auksuote, lesiruota polimentine sidabruote. Antepedijaus pagrindas lapuočio medienos, apvadas – spygliuočio. Nugarinė pusė patamsėjusi, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu. Lentų sujungimo vietose atsiradę tarpai. Vietomis mediena pažeista medžio entomologinių kenkėjų ir mikrobiologinių pažeidėjų. Antepedijaus vaizdinė pusė dekoruota drožiniais: centre vaizduojamas inkaras, apsuptas vynuogių šakelėmis. Vėlyviausia danga – marmurą imituojantis ochros spalvos aliejinis dažymas. Dekoratyviniai drožtiniai elementai vietomis perauksuoti, uždažyti baltos spalvos aliejiniais dažais. Antepedijaus vaizdinė pusė pasidengusi gausiu buitinių nešvarumų sluoksniu. Pirminė autentiška antepedijaus pagrindo danga – mėlynos spalvos aliejinis dažymas, dengtas ant klijinio-kreidinio grunto.

Remiantis istorine-menotyrene medžiaga kartu su mensa siūloma atkurti ir 1830 – XX a. mensą puošusį ciborijų, kurio formos ir dydis žinomas iš nuotraukų.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA SU IŠTIESTA DEŠINE RANKA (BMS 21)

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį su ištiesta dešine ranka.

Kristaus protėvio statulos aukštis 121 cm, plotis 65 cm, gylis 24 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais bei kaltinėmis vinimis. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas.

Skulptūra galimai praradusi savo atributus, nes dešinė ranka, žvelgiant į skulptūros visumą, išdrožta ganėtinai abstrakčiai, kairiosios rankos dilbis plokščias, kairė skulptūros pėda taip pat plokščia.

Nugarinėje pusėje matomi 4 vertikalūs trūkiai: 62 cm, 75 cm, 29 cm, 18 cm ilgio. Yra 28 cm skilimas skilimas išilgai dešinėsios skulptūros pėdos, horizontalus 10 cm ilgio skilimas dešinėje skulptūros rankoje. Skulptūros padas išklibęs, nestabilus, perskilęs į 3 dalis, kurias tarpusavyje laiko mediniai kaiščiai (2 il.).

2 il. Skilęs skulptūros padas

Pečių aukštyje matomos dvi kaltinių vinių galvutės, metalinė tvirtinimo detalė prisukta trimis medvaržčiais. Nugarinėje pusėje trūksta šalmo fragmento (3 il).

3 il. Nugarinėje pusėje trūksta skulptūros šalmo medienos fragmento

Nugarinė pusė negruntuota, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, vietomis matyti baltos spalvos dėmės, šonai apdažyti šviesia ochrine spalva. Pado viršus ir šonai nedažyti.

Skulptūros vaizdinėje pusėje, išilgai drabužio 28 cm, 56 cm, 44 cm, 24 cm, 45 cm ilgio trūkiai. Matomas trūkis dešinės skulptūros rankos tvirtinimo vietoje. Ant dešinės rankos taip pat matoma 1 cm skersmens kaltinės vinies galvutė. Skulptūros kairei rankai trūksta nykščio, rodomojo ir didžiojo pirštų (4 il.).

4 il. Aplūžusi kairioji skulptūros plaštaka

Abi atskirai prie skulptūros pritvirtintos rankos klibančios. Kairiajame skulptūros šone yra dydžio 3 cm ilgio ir 1 cm pločio įgilinimas, galimai padarytas įmontuoti neišlukusiam atributui. Grunto sluoksnis vietomis itin silpnai sukibęs su pagrindu, trupantis, birus, atšokęs (5, 6 il.). Gruntas itin prasto būklės and dešinės skulptūros rankos, bei kojų.

5, 6 il. Biraus, atšokusio grunto fragmentai

Trūksta iki 10% autentiško grunto fragmentų. Ištrupėjimų vietose matomos kelios dekoratyvinės dangos. Vėlyviausia - baltos spalvos aliejinis dažas, dengiantis kone visą skulptūros plotą. Pado priekis dažytas pilkšvu aliejiniu dažu. Ištrupėjimų vietose, ant inkarnato ir drabužio, matyti pilkos spalvos dekoratyvinė danga. Auksuotės ir jos pėdsakų išlikę ant šalmo plunksnų, drabužio klosčių (7 il.).

7 il. Auksuotės pėdsakai and drabužio klosčių

Ant apvadų taip pat matyti, pilkšvo, aukso spalvos dažo bei rusvos spalvos polimento pėdsakai, Ant dviejų kraštinių apvadų matyti rudos spalvos polimentas ir sidabruotė, dengta auksaspalviu laku. Lakas praradęs spalvos intensyvumą, sidabras krakeliūrių vietose oksidavęsis. Dekoratyvinės dangos suskeldėjusios, patamsėjusios, pasidengusios gausiu dulkių ir nešvarumų sluoksniu, praradusios pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, ARFFA GROJANČIO KARALIAUS DOVYDO SKULPTŪRA (BMs 19A) ANT
POSTAMENTO (BMs 27A)

1 il. Klūpinčio karaliaus Dovydo skulptūra (be atributo ir postamento)

Skulptūra vaizduoja klūpintį ir arfa grojantį karalių Dovydą. Skulptūra stovi ant puošnaus postamento - kolonos su cherubinais iš kraštų. Cherubinų sparnai sidabruoti, dengti auksaspalviais lakais, auksuoti. Apatinės eilės kraštinės sparnų plunksnos pereina į akanto lapų motyvą.

Dovydo skulptūra. Aukštis 131 cm, plotis 42 cm, gylis 58 cm. Skulptūra medinė, drožta iš liepos medienos. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi, vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Skulptūra nuo pečių išskobta. Išskobimo ilgis 52 cm, gylis giliausioje vietoje 16 cm. Kairėje nugarinės pusės dalyje, apačioje, yra 30 cm vertikalus trūkis, taip pat medienos intarpu užtaisytas 42 cm ilgio trūkis bei 25 cm ilgio trūkis centre (2 il.).

2 il. 42 cm ilgio trūkis

Skulptūros padas nugarinėje pusėje aplūžęs. Atsiradę per visą perimetrą skilimai pėdų sujungimo vietose. Abi pėdos klibančios. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė, apraizgyta metaline viela. Nugarinė pusė negruntuota, nedažyta, pasidengusi gausiu dulkių ir nešvarumų sluoksniu, vietomis yra baltos spalvos dažų nuvarvėjimų. Skulptūros pade aplink visą perimetrą yra 9 kaltinės žymės, matomos 6 kaltinės vinys. Vaizdinėje pusėje matyti pora užlenktų kaltinių vinių viena kaltinė žymė apsiausto centre. Trūksta karūnos medienos fragmento bei nedidelio tunikos klostės medienos fragment (3 il.).

3 il. Aplūžusi skulptūros karūna

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta kelių, pavienių grunto fragmentų, daugiausia skulptūros apačioje. Keliose vietose gruntas atšokęs, trapus. Vėlyviausia dekoratyvinė danga – šviesios ochros spalvos aliejiniai dažai, dengiantys beveik visą skulptūros plotą. Aliejiniai dažai aptrupėję, vietomis suskeldėję, atsisluoksniavę (4 il.).

4 il. Trupantys aliejiniai dažai

Karūna ir tunikos kutai auksuoti aliejine auskavimo technika. Nutrupėjimų vietose matyti kelių skirtingų laikotarpių dekoratyvinės dangos: ant rūbo sidabruotė, karūnos brangkamenio ryškiai mėlynos spalvos danga. Visos dekoratyvinės dangos patamsėjusios, pasidengusios dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradusios pirminį spindesį.

Pagrindinis skulptūros atributas - septinstygė arfa, puošta akanto lapo motyvu (5 il.).

5 il. Septinstygė arfa

Arfa medinė, vientiso ruošinio. Ilgis 105 cm, plotis 36 cm, storis storiausioje vietoje 10 cm, ploniausioje 1,5 cm. Atsiradęs 20 cm ilgio trūkis, matomas abiejose arfos pusėse. Iš viso abiejose pusėse 4 kaltinės žymės, matoma viena kaltinė užlenkta vinis 2 kaltinių vinių galvutės.

Autentiškas gruntas atšokęs nuo pagrindo, trupantis, birus (6 il.).

6 il. Birus, nuo pagrindo atšokęs gruntas arfos paviršiuje

Trūksta apie 15% autentiško grunto fragmentų. Nutrupėjusiose grunto vietose mediena patamsėjusi, pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Arfa dengta dekoratyvinėmis dangomis. Rėmas ir stygos sidabruotos, matomi auksaspalvio lako pėdsakai, sidabras vietomis oksidavęsis (7 il.).

7 il. Arfos fragmentas. Sidabras krakeliūrų vietose oksidavęsis, matomi auksaspalvio lako pėdsakai

Akanto lapai ir tarpai tarp stygų padengti pilkšvu aliejiniu dažu. Visame paviršiaus plote daug krakeliūrų. Dekoratyvinės dangos ir uždažymai patamsėję, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį.

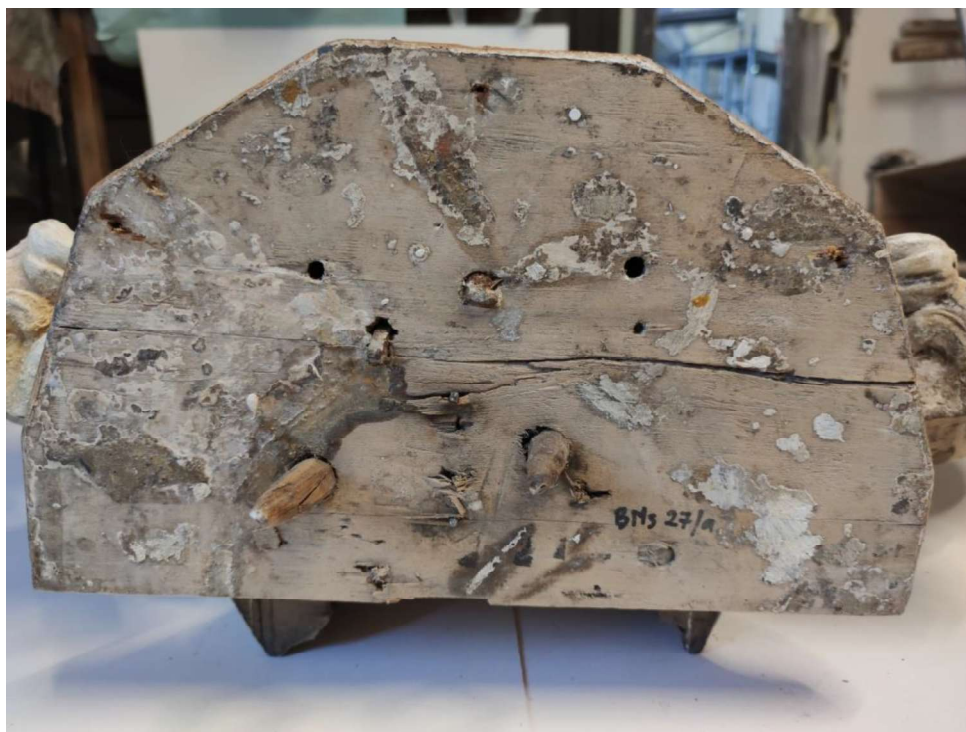
Grojančio karaliaus Dovydo skulptūra stovi ant puošnaus postamento (8 il.).

8 il. Skulptūros postamentas

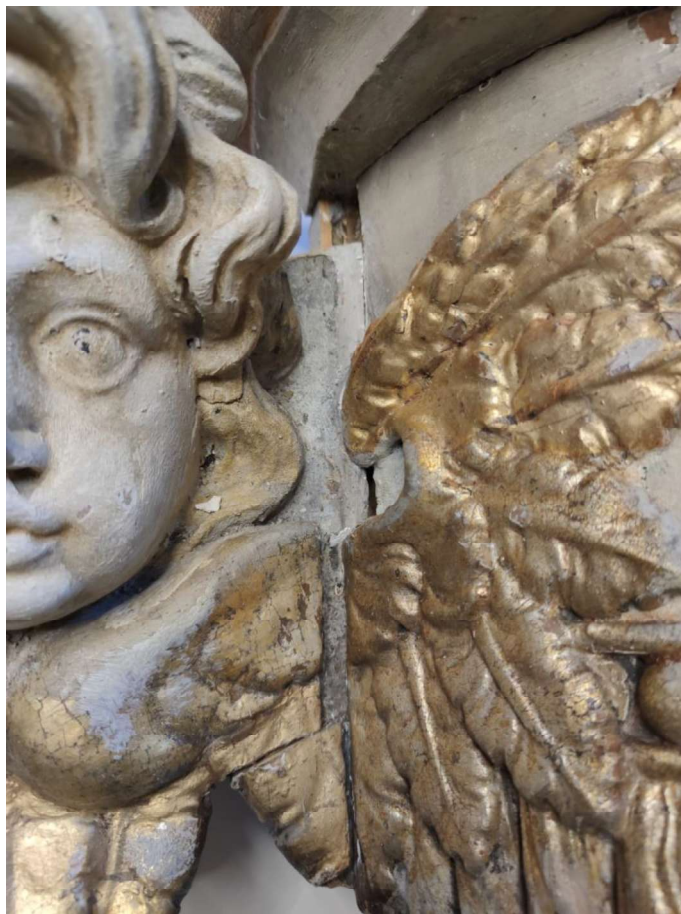
Postamento ilgis 37 cm, plotis 121 cm, gylis 24 cm. Postamentas medinis, ruošinį sudaro 6 dalys, sujungtos kaltinėmis vinimis, mediniais kaiščiais, klijuotos. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi, vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Centrinė postamento dalis išskobta, giliausioje vietoje 7,5 cm. Dešinės pusės medžio ruošinys paskeldėjęs. Kairėje pusėje 5 kaltinės vinys, viena jų atsikišusi 4 cm. Dešinėje pusėje 4 kaltinės vinys, sparno viršuje - kaltinė vinis su susuktos metalo vielos fragmentu. Postamento viršuje yra 10 skirtingo diametro kaltinių žymių, 5 kaltinių vinių galvutės, 38 cm ilgio trūkis, du mediniai kaiščiai, skulptūrai pritvirtinti (9 il.).

9 il. Postamento viršus

Nugarinė pusė negruntuota, nedažyta. Balkšvos spalvos dažas matyti tik ant postamento kraštų. Postamento viršuje matyti įvairių spalvų dažų likučiai. Mediena pasidengusi gausiu purvo ir dulkių sluoksniu.

Vaizdinėje pusėje tarp kairėje pusėje esančio angelo ir kolonos atsiradęs tarpas. Tarpas galimai tvarkytas ankstesnių restauravimų metu, tačiau ne sujungiant detales į pirminę padėtį, o tiesiog uždažant (10 il.).

10 il. Tarpas tarp kolonos ir kairės pusės angeliuko

Trūksta nedidelių abiejų angelų sparnų bei kairės pusės angeliuko plaukų medienos fragmentų (11 il.).

11 il. Aplūžęs angeliuko sparno fragmentas

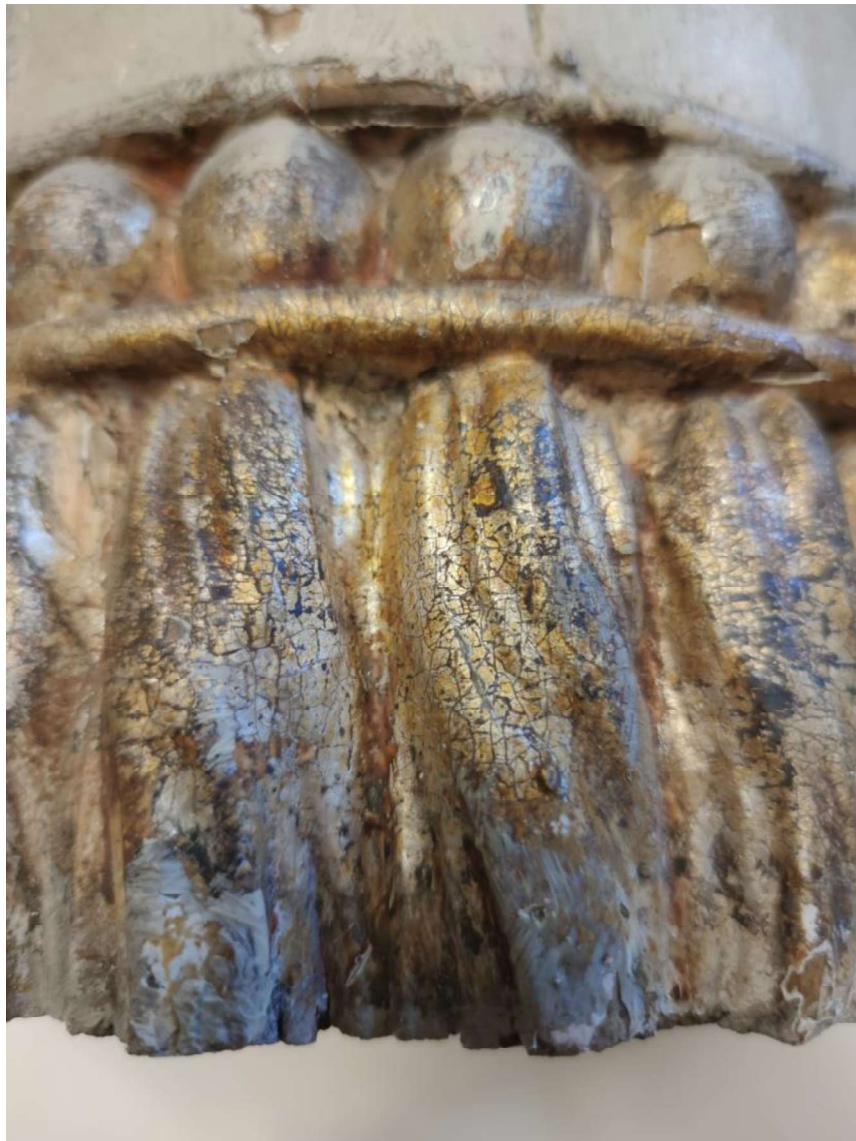
Abi angeliukų galvutės turi skilimą aplink visą veido perimetrą - ruošinio jungimo vietose (12 il.).

12 il. Skilimas angeliuko veiduke per visą perimetrą sujungimo vietoje

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Postamento dekoratyvinės dangos tvirtintos ankstesnio restauravimo metu - suskeldėjęs gruntas tvirtai sukibęs su pagrindu, matyti blizgi plėvelė. Trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Angeliukų galvutės padengtos storu, dramblio kaulo spalvos aliejinio dažo sluoksniu. Pirma angelų sparnų eilė, akanto lapo motyvai, kolonos karnizas bei kutai sidabruoti ir dengti auksaspalviu laku. Lakas praradęs spalvos intensyvumą. Danga suskeldėjusi, sidabras krakeliūrių vietose oksidavęsis (13 il.).

13 il. Suskeldėjusi, oksidavusis sidabruotė. Matyti auksaspalvio lako pėdsakai

Vietomis matyti rusvos spalvos polimentas. Apatinė sparnų eilė auksuota aliejine auksavimo technika. Auksuotė gerai išlikusi, pakankamai tvirtai sukibusi su pagrindu. Visame auksuoto paviršiaus plote yra krakeliūrų. Kolonos pagrindas padengtas pilkos spalvos aliejiniu dažu. Patrupėjusiose karnizo vietose matyti po apačia esanti ryškiai mėlynos spalvos danga, po pilku kolonų pagrindu – sidabruotė (14 il.).

14 il. Ryškiai mėlynos spalvos danga aptrupėjusioje kolonos karnizo vietoje

Visos vaizdinėje pusėje esančios dekoratyvinės dangos patamsėjusios, pasidengusios gausiu dulkių ir nešvarumų sluoksniu, praradusios pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (U. .K.
22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, CHERUBINAS BMS 28

Cherubino skulptūros aukštis 50 cm, plotis 103 cm, gylis 12 cm. Skulptūra išdrožta iš liepos medienos, dviejų dalių ruošinio (atskirai sparnai ir angelo galvutė), plokščia. Datuojama 1703 m. Cherubino galvutė dažyta, sparnai dekoruoti auksu ir sidabru, dengtu auksaspalviu laku (*argentato a mecca*). Sparnų galiukai šiek tiek palenkti. (il.)

1 il. Cherubinas

Mediena tvirta, nugarinė pusė patamsėjusi, apsinešusi nešvarumų, dulkių sluoksniu. Matyti baltos, raudonos spalvos dažo (?) nuvarvėjimai (2 il.). Mediena vietomis pažeista mikrioboliginių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų.

2 il. Cherubino nugarinė pusė

Nugarinėje pusėje 4 kaltinės žymės, dešinėje pusėje viena užlenkta vinis, šiek tiek aukščiau centro įkaltos trys (dvi kaltinės, viena pramoninė) tvirtinimo vinys su juodo metalo viela (3 il.).

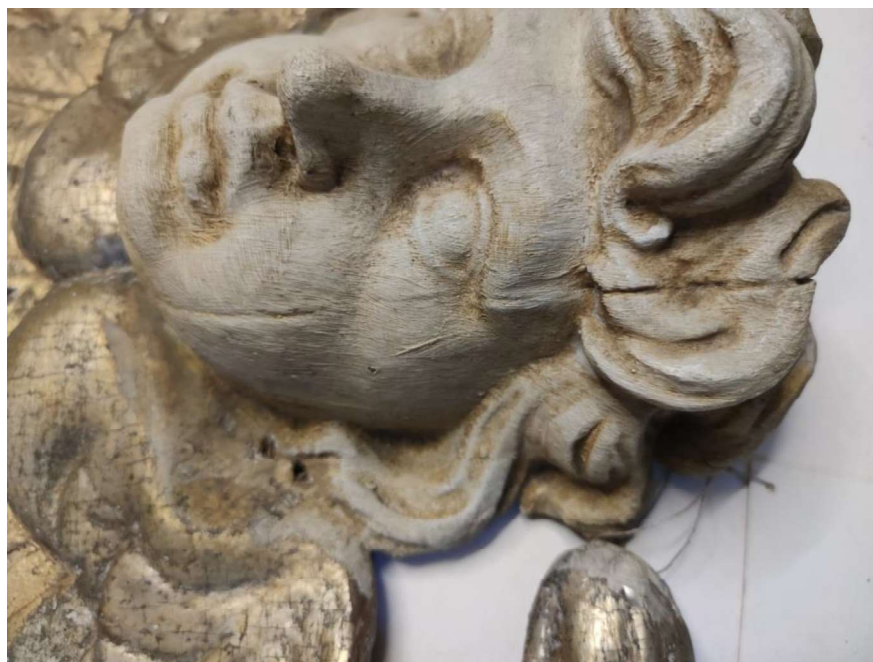
3 il. Kaltinės žymės, tvirtinimo viela

Vaizdinėje pusėje, dešinėje, 2cm išlindusi vinis, dešinėje veido pusėje, menamoje ausies vietoje matoma kaltinės vinies galvutė (1 x 1 cm). Yra 3 kaltinės žymės. Aplink visą veido perimetrą yra trūkis (4 il.).

4 il. Trūkis veido perimetre

Veido kairėje pusėje nuo viršugalvio iki smakro yra 18 cm ilgio, vietomis iki 0,5 cm pločio trūkis (5 il.).

5 il. Vertikalus trūkis kairėje veido pusėje

Trūksta dviejų apatinių plunksnų fragmentų (6 il.).

6 il. Nulūžę apatinės plunksnos

Vaizdinėje pusėje yra keletas smulkių skilimų (7 il.), viršutinėje sparnų eilėje daug krakeliūrių.

7 il. Smulkūs skilimai vaizdinėje pusėje

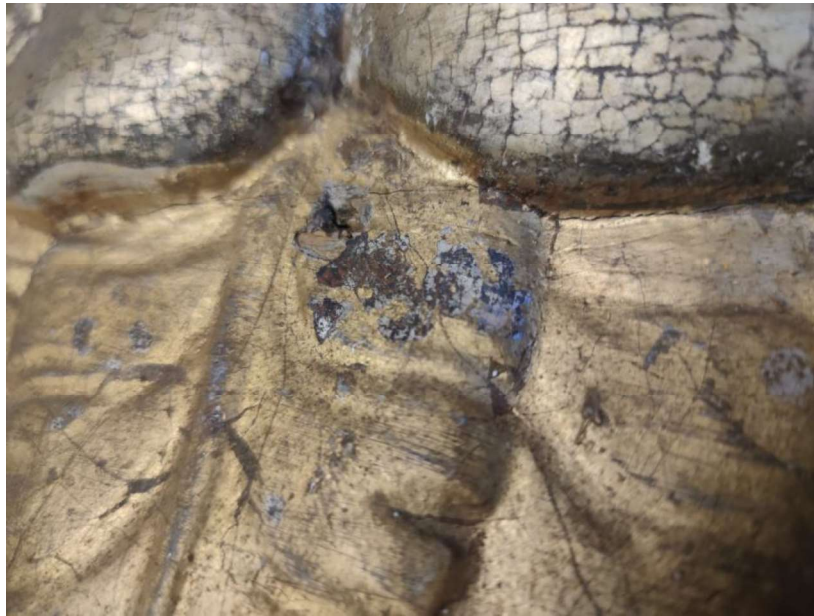
Gruntas tvirtai sukibęs su pagrindu, matyti pavieniai, smulkūs grunto nutrupėjimai. Cherubino veidukas padengtas dramblio kaulo spalvos aliejiniu dažu. Viršutinė sparnų eilė auksuota *argentato a mecca* technika - sidabro lakšteliai dengti specialiu dervų mišiniu. Krakeliūrių vietose sidabras oksidavęsis, *mecca* praradusi spalvos intensyvumą (8 il.).

8 il. *Argentato a mecca* dangos defektai

Apatinės sparnų eilės auksuotos, tačiau vietomis matoma apačioje esanti autentiška sidabruotė (9 il.).

9 il. Po nutrupėjusia auskuote pastebima autentiška sidabruotė

Dekoratyvinės dangos gana tvirtai sukibę su pagrindu. Vaizdinės pusės dekoratyvinės dangos patamsėjusios, pasidengusios purvo, dulkių sluoksniu, praradusios pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (U. .K
22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, CHERUBINAS BMS 29

Cherubino skulptūros aukštis 51 cm, plotis 103 cm, gylis 12 cm. Skulptūra išdrožta iš liepos medienos, trijų dalių ruošinio (sparnai iš dviejų ruošinių ir atskirai angelo galvutė), plokščia. Cherubino galvutė dažyta, sparnai dekoruoti auksu ir sidabru, dengtu auksaspalviu laku (*argentato a mecca*). Sparnų galiukai šiek tiek riesti. (1 il.)

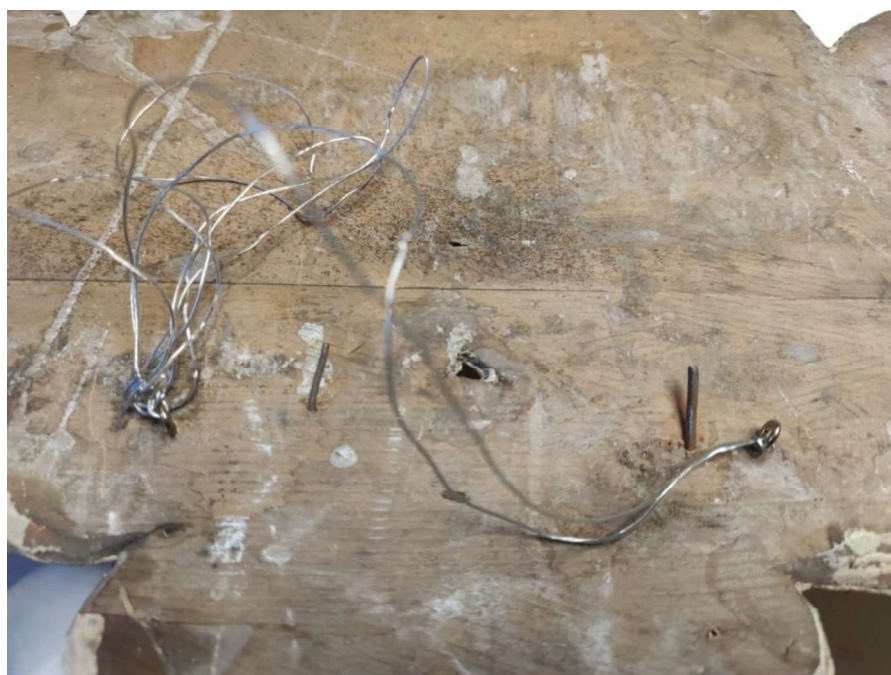
1 il. Cherubinas

Mediena tvirta, nugarinė pusė patamsėjusi, apsinešusi nešvarumų, dulkių sluoksniu. Sparnų ruošinio mediena išsilenkusi. Matyti baltos, spalvos dažo (?) nuvarvėjimai, aplink kraštus dramblio kaulo spalvos aliejinis dažas. Sparnų medienos ruošinyje horizontalus 78 cm ilgio skilimas. (2 il.)

2 il. Nugarinė skulptūros pusė

Nugarinėje pusėje 3 kaltinės žymės, kairėje pusėje viena užlenkta (3 cm) vinis. Galvos vietoje 4 kaltinės vinys, šiek tiek žemiau 1 pramoninė, viena kaltinė vinis (išlindę 2,5-2,7 cm), įsukti vėlyvi tvirtinimo kabliukai, apraizgyti viela (3 il.).

3 il. Kaltinės vinys, tvirtinimo kabliukai, apraizgyti viela

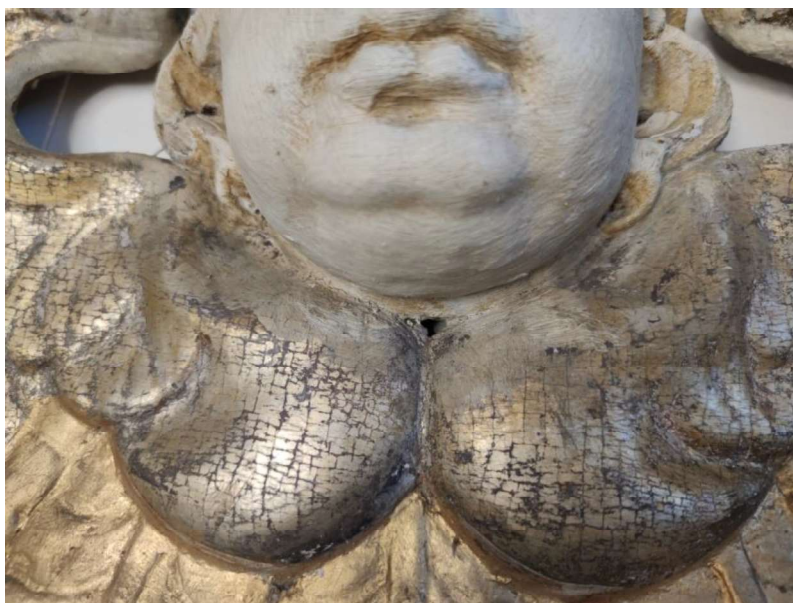
Vaizdinėje pusėje, kairėje ir dešinėje matoma po vieną vinutės galvutę, taip pat dvi kaltinės žymės menamoje ausies vietoje (po vieną kairėje ir dešinėje). Aplink visą veido perimetrą yra trūkis (4 il.).

4 il. Trūkis aplink veido perimetrą

Viršutinėje sparnų eilėje daug krakeliūrių. Gruntas tvirtai sukibęs su pagrindu. Cherubino veidukas padengtas dramblio kaulo spalvos aliejiniu dažu. Viršutinė sparnų eilė auksuota *argentato a mecca* technika - sidabro lakšteliai dengti specialiu auksaspalviu dervų mišiniu. Krakeliūrių vietose sidabras oksidavęsis, auksaspalvis lakas praradęs spalvos intensyvumą. Viršutinės sparnų eilės kraštas aplink veidą apdažytas aliejiniu dažu (5 il.).

5 il. Aliejinis dažas aplink viršutinių plunksnų kraštą

Apatinės sparnų eilės auksuotos, tačiau vietomis matoma apačioje esanti autentiška sidabruotė, lesiruota intensyvia žydra spalva (6 il.).

6 il. Nutrupėjimo vietoje matomas lesiruotas autentiškas sidabras

Dekoratyvinės dangos tvirtai sukibę su pagrindu, matyti tik neideli, pavieniai nutrūpėjimai (7 il.).Vaizdinės pusės dekoratyvinės dangos patamsėjusios, pasidengusios purvo, dulkių sluoksniu.

7 il. Nedideli, pavieniai nutrūpėjimai

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KUMŲ SIBILĖ (BMs 58)

1 il. Kumų sibilės skulptūra

Skulptūra vaizduoja Kumų sibilę su prie širdies priglausta kaire ranka. Statulos aukštis 104 cm, plotis 37 cm, gylis 20 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, sudaryta iš kelių dalių ruošinio (vaizdinėje pusėje, veido srityje matoma medinio kaiščio galvutė). Mediena tvirta, nugarinėje

pusėje patamsėjusi, vietomis matyti baltos spalvos dėmės. Mediena vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos tunikos klostės (2 il.).

2 il. Nugarinė skulptūros pusė. Mediena patamsėjusi, vietomis matyti baltos spalvos dėmės

Nugarinėje pusėje yra 4 kaltinės žymės, centre viena užlenkta kaltinė juodo metalo vinis. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais pritvirtinta baltai dažais uždažyta metalinė tvirtinimo detalė, apraizgyta laidu ir viela. Galvos aukštyje yra pusapvalis, 48 cm ilgio skilimas, trys vertikalūs 18,

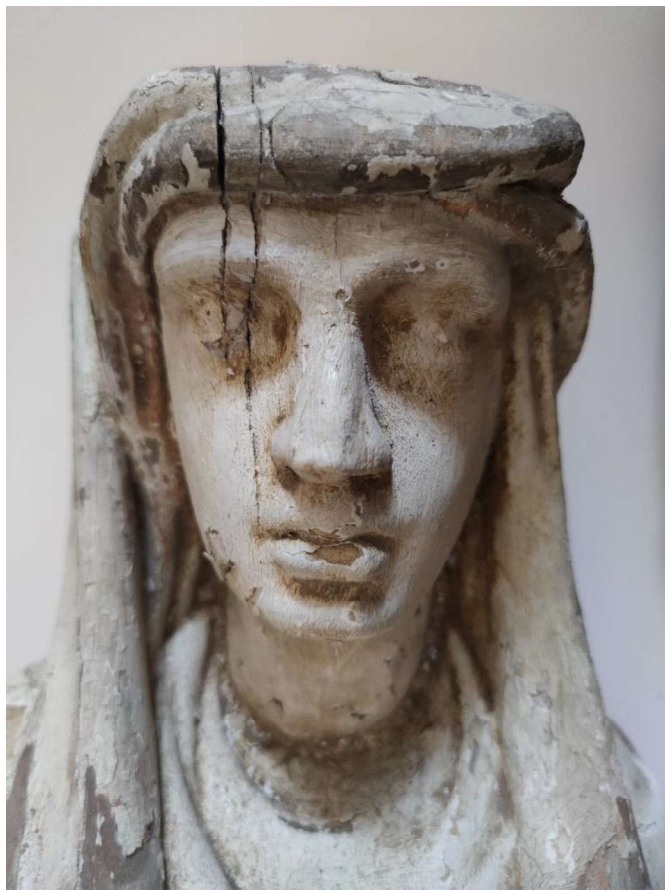
15 ir 50 cm ilgio skilimai. Skulptūros padas aplūžęs, trūksta medienos fragmentų, balana atskilusi nuo branduolio, vaizdinėje pusėje padas sutvirtintas prikalant medinę lentelę (3 il.).

3 il. Aplūžęs skulptūros padas

Vaizdinėje pusėje, galvos aukštyje yra du vertikalūs, 10 ir 17 cm ilgio trūkiai, taip pat du 5 cm ilgio vertikalūs skilimai skulptūros centre (4 il.).

4 il. Du vertikālūs skilimai galvos aukštyje

Ruošinio sujungimo vietose suskeldējusi kairē skulptūras pēda; pēdas paviršiuje matomas divi pramoninių vinių galvutēs. Skulptūra aplūžusi: neišķikēs dešķinēs rankos nyķštys, dešķinēs kojos pirstai, pēdos fragmentas (5, 6 il.).

5 il. Nulūžęs dešinės rankos nykštys

6 il. Nulūžę dešinės pėdos pirštai

Skulptūros vaizdinė pusė gruntuota klijiniu-kreidiniu gruntu, dengta dekoratyvinėmis dangomis. Gruntas avarinės būklės, byrantis, trapus, atšokęs nuo pagrindo (7, 8, 9 il.).

7 il. Dešinės rankos fragmentas. Trapus, birus, nuo pagrindo atsokęs klijinio-kreidinio grunto sluoksnis

8 il. Skulptūros fragmentas. Atsisluoksniavęs, byrantis autentiško klijinio-kreidinio grunto sluoksnis

9 il. Skulptūros fragmentas. Atsisluoksniavęs, byrantis autentiško klajinio-kreidinio grunto sluoksnis

Neišlikę apie 20% autentiško grunto sluoksnio. Didžiausi grunto nuostoliai – rankų, pėdų, apsiausto klosčių srityse. Vėlyviausios dekoratyvinės dangos – šviesios ochros spalvos aliejiniai dažai ir aliejinė auksuotė (10 il.).

10 il. Aliejinės auksuotės fragmentas ant apsiausto klostės

Dekoratyvinės dangos patamsėjusios, purvinos, padengtos gausiu buitinių nešvarumų sluoksniu.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO KARALIAUS SAULIAUS SKULPTŪRA (BMs 11)

1 il. Karaliaus Sauliaus skulptūra

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį karalių Saulių. Karalius vaizduojamas su į priekį ištiestais kairės rankos nykščiu ir rodomuoju pirštu, pakelta dešine ranka, galimai laikančia neišlikusį atributą. Skulptūra stovi ant akanto lapais puošto postamento.

Statulos aukštis 145 cm, plotis 67 cm, gylis 25 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Statula sudaryta iš 4 dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais, kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų.

Nugarinėje pusėje matomi sujungimų vietose atsiradę 1-3 mm pločio tarpai, 2 kaltinės žymės. Nuagrinė pusė daugiausia pečių aukštyje paskeldėjusi. Matyti tarsi nuo drėgmės atsiradę dėmės. Pėčių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė. Nugarinė skulptūros ir postamento pusė negruntuota, atsainiai padengta itin plonu balzganu dažu, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, vietomis matyti baltos spalvos dėmės. Skulptūros viršugalvyje įkalta vinis su susukta metaline viela.

Skulptūros vaizdinėje pusėje, dešinėje skulptūros galvos dalyje 17 cm ilgio trūkis. Išilgai drabužio sujungimų vietose atsiradę trūkiai. Skersai pado 31 cm ilgio trūkis. Atsiradęs tarpas tarp skulptūros pado ir postamento. Trūksta karūnos medienos fragmentų, dešinės skulptūros rankos plaštakos nykščio bei likusių pirštų fragment (2 il.).

2 il. Aplūžusi dešinė skulptūros plaštaka

Grunto sluoksnis vietomis itin silpnai sukibęs su pagrindu, trupantis, birus, atšokęs. Gruntas itin prastos būklės kojų, akanto lapų paviršiaus plotuose (3, 4, 5, 6 il.).

3 il. Birus grunto sluoksnis akanto lapų paviršiuje

4 il. Atšokęs, birus grunto sluoksnis skulptūros rankovės paviršiuje

5 il. Atšokęs, birus grunto sluoksnis dešinės plaštakos paviršiaus plote

6 il. Trupantis, birus grunto sluoksns kairios pėdos paviršiaus plote

Trūksta apie 10% autentiško grunto fragmentų. Skulptūra dengta dekoratyvinėmis dangomis. Ištrupėjimų vietose matomos kelios, skirtingų laikotarpių dekoratyvinės dangos. Vėlyviausia – šviesios ochros spalvos aliejinis dažas, dengiantis kone visą skulptūros plotą ir padą. Postamento pagrindas dengtas pilkos spalvos aliejiniu dažu. Karūna, apsiausto kraštai, kardas bei postamento karnizas - auksuoti. Akanto lapai sidabruoti, dengti auksaspalviu lauku. Auksaspalvis lakas praradęs spalvos intensyvumą. Sidabruotų, auksuotų paviršių plotuose yra krakeliūrų.

Ištrupėjusiuose kojų paviršiaus ploteliuose, po aliejiniu dažu matyti sidabruotė. Ant auksuoto karnizo, ištrupėjimų vietose, matyti ryškiai mėlynos spalvos dekoratyvinė danga. Vaizdinės pusės dekoratyvinės dangos patamsėję, pasidengusios gausiu dulkių ir nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį. Ypač daug pilkšvų, balzganų dėmių, aptaškymų ant akanto lapų paviršių.,

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (U. K.. 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KARALIAUS SALIAMONO SKULPTŪRA (BMS 12)

Skulptūra vaizduoja karalių Saliamoną, maldai sudėtomis rankomis.

1 il. Karaliaus Saliamono skulptūra

Kristaus protėvio statulos aukštis 112 cm, plotis 40cm, gylis 35 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais, kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir karūna.

Nugarinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietoje yra vertikalus 88 cm ilgio, 1-3 mm pločio trūkis (matomas ir vaizdinėje pusėje). Pečių aukštyje yra 8 cm, 19 cm ilgio vertikalūs skilimai bei pusapvalis 43 cm ilgio skilimas ruošinio sujungimo vietoje (2 il.).

2 il. Trūkliai nugarinėje skulptūros pusėje. Vietomis trūkliai užtaisyti medžio dulkių glaistu

Nugarinėje pusėje matoma pora kaltinių vinių, 4 kaltinės žymės. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė. Nugarinė pusė negruntuota, atsainiai padengta balzganu dažu, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, papilkėjusi, šonai padengti šviesios ochros spalvos aliejiniais dažais. Skulptūros padas neišlikęs. Žvelgiant į analogiškas altoriaus karalių skulptūras, neišlikęs ir puošnus šios skulptūros postamentas.

Be anksčiau minėto trūkio ruošinio sujungimo vietoje, vaizdinėje pusėje, išilgai drabužio matomi 72 cm, 43 cm, 33cm ilgio trūkliai. Galvos aukštyje, kairėje yra 15 cm ilgio trūkis. Vaizdinėje pusėje trūksta nedidelių medienos fragmentų: aplūžusi karūna, nuskilęs dešinės rankos drabužio klostės fragmentas (3, 4 il.). Yra trūkis kairės rankos sujungimo vietoje.

3 il. Apskeldėjusi karūna

4 il. Aplūžę drabužio klostės

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Autentiškas gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Ant karūnos išlikusi aliejinė auksuotė. Aliejinės auksuotės fragmentai matomi ant rankogalių, apsiausto kraštų. Apsiausto gilumose, drabužio kraštuose likę vėlyviausio dažymo – šviesios ochros spalvos aliejinių dažų fragmentai (5 il).

5 il. Ankstesnio restauravimo metu, beveik visiškai pašalintos vėlyvausios dekoratyvinės dangos

Ankstesnio restauravimo metu, atidengta iki šviesiai pilkos spalvos dažo. Po šiuo dažymu, fragmentiškai išlikęs autentiškas, tamsiai pilkos, grafito spalvos polichrominis sluoksnis. Vaizdinėje pusėje, visame skulptūros paviršiaus plote daug krakeliūrų. Dekoratyvinės dangos ir autentiškas gruntas patamsėję, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį.

Puošnus skulptūros postamentas rastas R. Valinčiūtės-Varnės Kauno Seserų Benediktinių vienuolyne, 2021 m. rugsėjį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KARŪNUOTO KRISTAUS PROTĖVIO STATULA (BMS 13)

1 il. Kristaus protėvio skulptūra

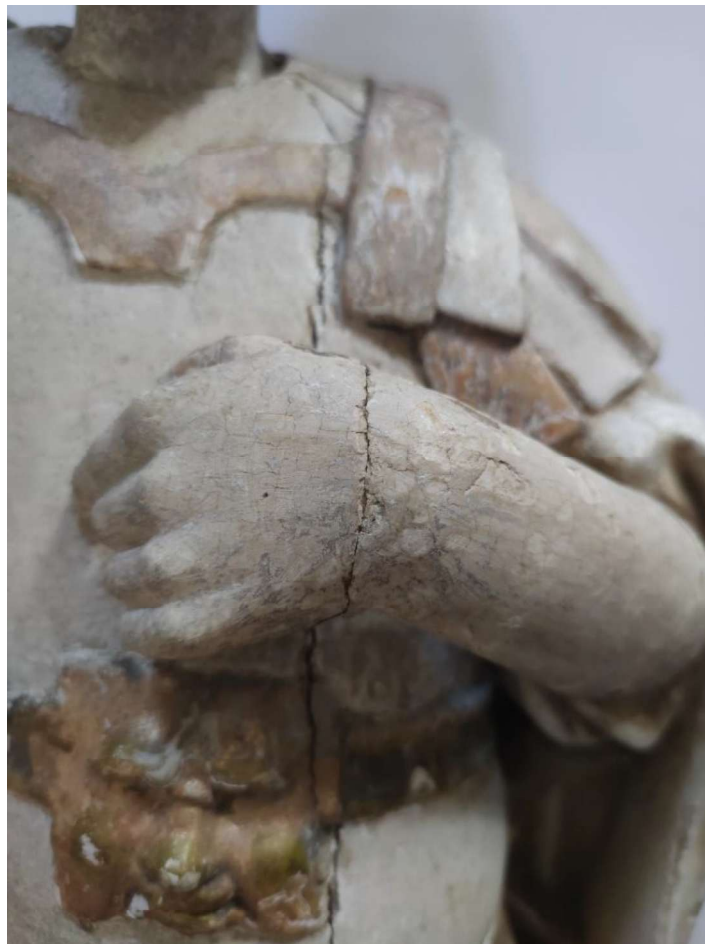
Skulptūra vaizduoja Kristaus karūnuotą protėvį, su priglauta kaire ranka. Statulos aukštis 110 cm, plotis 55 cm, gylis 29 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais, kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų.

Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas. Nugarinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietoje, yra 56 cm ilgio

trūkis (matomas ir vaizdinėje pusėje). Nugarinėje pusėje taip pat matomi 16 cm, 54 cm, 20 cm ilgio vertikalūs skilimai, 2 kaltinės žymės, išlindęs kaltinės vinies galiukas. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė.

Nugarinė pusė negruntuota, vietomis padengta balzganos, juodos spalvos dažais, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu,

Be anksčiau minėto trūkio ruošinio sujungimo vietoje, vaizdinėje pusėje matomas 80 cm ilgio (nuo galvos iki rūbo apačios) vertikalus trūkis, 30 cm ilgio vertikalus skilimas ruošinio sujungimo vietoje, dešinėje kojoje. Matyti 2 skilimai kairėje rankoje, ruošinio sujungimo vietose (2il.).

2 il. Skilimas kairėje rankoje, ruošinio sujungimo vietoje

Vaizdinėje pusėje matomos 2 pramoninių vinučių galvutės. Dešinė ranka klibanti, sujungimo vietoje atsiradęs tarpas. Dešinės rankos delne 5 mm skersmens skylė, 3 cm išlindusi kaltinė vinis, rodomojo piršto fragmentas klibantis.

Trūksta dešiniausios plunksnos, dešinės rankos rodomojo ir nykščio pirštų, apsiausto, kairės pėdos bei skulptūros pado medienos fragmentų (3, 4, 5 il.).

3 il. Aplūžusi šalmo plunksna

4 il. Aplūžusi dešinioji skulptūros ranka

5 il. Aplūžusi kairioji skulptūros pēda, skulptūros padas

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Autentiškas gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Dekoratyvinės dangos ankstesnio restauravimo metu beveik visame skulptūros plote pašalintos iki autentiško grunto sluoksnio. Ant drabužio, inkarnato matomi grafito spalvos polichromijos pėdsakai. Vėlyviausias aliejinis dažymas išlikęs ant apsiausto, apavo. Šalmo plunksnos, karūna, diržas, tunikos apvadai auksuoti aliejine auksavimo technika. Vietomis matomi auksuotės taisymai. Kardas sidabruotas, matomi auksaspalvio lako pėdsakai. Visame paviršiaus plote daug krakeliūrų. Dekoratyvinės dangos ir autentiškas gruntas patamsėję, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, pradėję pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA SU PRIGLAUSTA KAIRE RANKA (BMS 14)

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį su priglausta kaire ranka, galimai laikantis neišlikusių atributus.

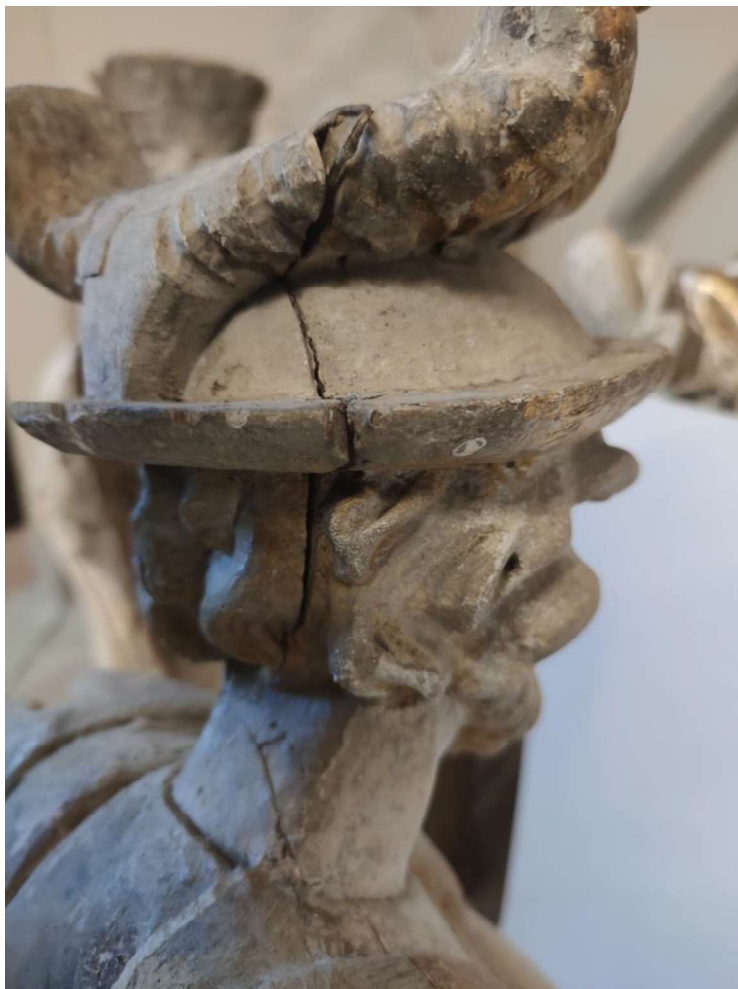
Kristaus protėvio statulos aukštis 116 cm, plotis 61 cm, gylis 37 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais, kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų.

Entomologinių kenkėjų pažeista mediena

Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas.

Nugarinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietose matomi vertikalūs 73 cm ir 27 cm ilgio trūkiai (abu šie trūkiai matomi ir vaizdinėje pusėje). Yra 5 cm ilgio skilimas kaklo aukštyje bei 20 cm ilgio skilimas galvos aukštyje.

20 cm ilgio skilimas galvos aukštyje

Šio skilimo vietoje likusi užlenkta kaltinė vinis. Viršugalvyje 1 cm skersmens ir 2,5 cm gylio duobutė. Nugarinėje pusėje matoma pora kaltinių vinių, dvi kaltinės žymės. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė. Šalia tvirtinimo detalės mediena mechaniškai (?) pažeista.

Nugarinėje pusėje pažeista mediena

Nugarinė pusė negruntuota, atsainiai dažyta balzganu dažu, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, vietomis matyti baltos spalvos dėmės, šonai apdažyti šviesia ochrine spalva.

Skulptūros padas galimai pakeistas ankstesnių restauravimų metu: yra taisyklingos formos, plonesnis lyginant su kitų analogiškų skulptūrų padais, skulptūra stovi stabiliai. Padas uždažytas baltu aliejiniu dažu.

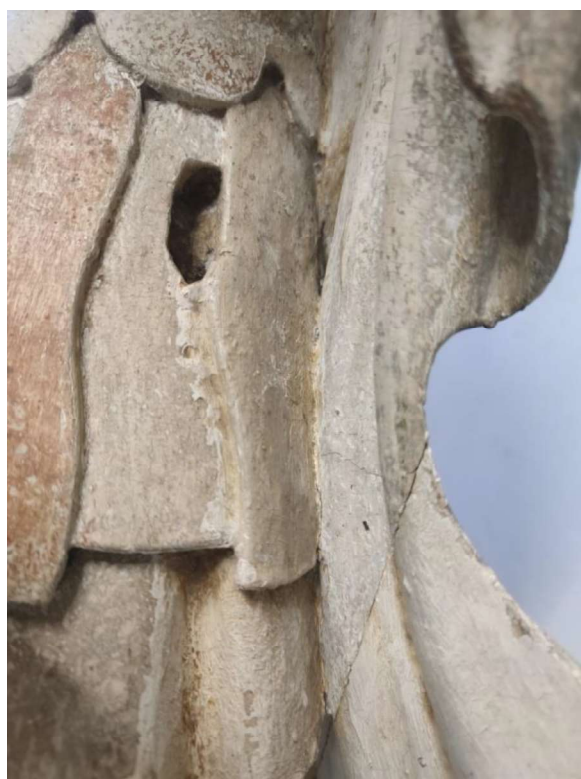
Be anksčiau minėtų trūkių ruošinio sujungimo vietose, vaizdinėje pusėje matomas trūkis dešinės skulptūros rankos tvirtinimo vietoje, taip pat vertikalus 15 cm ilgio trūkis skulptūros kairiajame šone. Dešinė ranka šiek tiek klibanti, matomi sujungimai ties riešu, rodomojo, didžiojo, nykščio pirštų vietose.

Dešinės rankos sujungimai

Trūksta nedidelio šoninės šarmo plunksnos medienos fragmento. Kairiajame skulptūros šone yra 3 cm ilgio ir 1 cm pločio įgilinimas, galimai padarytas įmontuoti neišlikusiam atributui.

Įgilinimas, galimai skirtas įtvirtinti neišlikusį atributą

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Autentiškas gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Dekoratyvinės dangos ankstesnio restauravimo metu beveik visame skulptūros plote pašalintos iki autentiško grunto sluoksnio. Išlikęs auksavimas ant šalmo plunksnų bei apvado. Dekoratyvinės juostos atidengtos iki oranžinės spalvos polimento, vietomis matomi išlikę polimentinės auksuotės pėdsakai.

Polimentinės auksuotės pėdsakai

Ant drabužio, inkarnato matomi grafito spalvos polichromijos pėdsakai. Dešinė skulptūros ranka uždažyta dramblio kaulo spalvos aliejiniu dažu, šio dažo išlikę ir ant skulptūros šonų. Visame paviršiaus plote daug krakeliūrų. Dekoratyvinės dangos ir autentiškas gruntas patamsėję, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA (BMS 15)

1 il. Kristaus protėvio statula

Kristaus protėvio statulos aukštis 117 cm, plotis 69 cm, gylis 22 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais, kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė. Nugarinė pusė nedažyta, mediena

patamsėjusi, purvina. Neišlikusi kardo rankena, aplūžusi kairė ranka: trūksta medienos fragmento ruošinio sujungimo vietoje, aplūžę pirštai (2, 3 il.).

2 il. Trūkstamas medienos fragmentas kairėje rankoje, ruošinio sujungimo vietoje

3 il. Aplūžę kairės rankos delno pirštai

Skulptūra restauruota: pakeistas skulptūros padas, nugarinėje pusėje mediniais kaiščiais pritvirtinta atraminė lentelė, trūkiausiai užtaisyti medžio dulkių glaistu (4 il.). Dalinai pašalintas (nuo veido, rankų, pilvo, kojų iki apavo) vėlyviausias polichrominis dažymas.

4 il. Restauruota dešinė skulptūros pėda. Skilimas užtaisytas medžio dulkių glaistu. Galimai pėdos priekinė dalis neautentiška, lyginant su kairiaja forma itin abstraguota

Autentiškas gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Šalmas, plunksnos, rūbo klostės auksuotos aliejine auksavimo technika. Ant klosčių esanti auksuotė vietomis apdažyta šviesios ochros spalvos aliejiniais dažais. Tuniką juosianti juosta dešiniajame krašte atidengta iki raudonos spalvos pospalvio (5 il.).

5 il. Tuniką juosianti juosta, tidengta iki raudonos spalvos pospalvio

Kalavijas sidabruotas, dengtas auksaspalviu laku. Auksaspalvis lakas pakitęs, matyti rausvos, rusvos spalvos dėmės (6 il.).

6 il. Pakitęs auksaspalvis lakas ant skulptūros kalavijo fragmento

Visame skulptūros paviršiaus plote daug krakeliūrų. Dekoratyvinės dangos ir autentiškas gruntas patamsėję, dėmėti, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA SU IŠTIESTOMIS RANKOMIS (BMS 16)

1 il. Kristaus protėvio skulptūra

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį su į priekį ištiestomis rankomis. Kristaus protėvio statulos aukštis 121 cm, plotis 58 cm, gylis 29 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais, kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų (2 il.). Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas.

2 il. Nugarinėje skulptūros pusėje matoma medžio entomologinių kenkėjų pažeista mediena

Nugarinė skulptūros pusė paskilinėjusi. Kaklo aukštyje yra horizontalus 9 cm ilgio skilimas. Ruošinio sujungimo vietoje yra vertikalūs 22cm ir 58 cm ilgi trūkiai. Pečių aukštyje yra keletas 5-18 cm ilgio įskilimų. Apatinėje dalyje atskilęs medienos fragmentas, dėl plonos medienos atsiradęs 8 cm ilgio, 1-3 mm pločio plyšys.

Nugarinėje pusėje matomos 4 kaltinės žymės. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė. Nugarinė pusė negruntuota, patamsėjusi, atsainiai padengta balzganu dažu, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, vietomis matyti baltos spalvos dėmės.

Skulptūros pado prastos būklės, stipriai aplūžęs, klibantis, ankstesnio restauravimo metu dalis pado pakeista - skiriasi medienos spalva. Autentiškas skulptūros pado pritvirtintas juodo metalo kaltinėmis vinimis, naujai atkurta pado dalis - pramoninėmis vinimis. Dėl aplūžusio, suskeldėjusio pado, skulptūra praradusi stabilumą (3 il.).

3 il. Aplūžęs skulptūros padas

Viršugalvyje yra 10 cm ilgio trūkis, sujungimų vietose išklibusios šoninės šalmą puošiančios plunksnos. Viršugalvyje matyti kaltinių vinių galvutės. Vaizdinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietose, matomi vertikalūs 63 cm ir 45 cm ilgio trūkiai. Galvos aukštyje yra nedidelis, 14 cm ilgio skilimas, bei 15 cm ilgio skilimas krūtinės aukštyje. Skulptūros plaštakos aplūžę: trūksta abiejų rankų nykščių bei likusių pirštų fragment (4, 5 il.). Aplūžusi dešinės kojos pėda (6 il.).

4 il. Aplūžusi dešinė skulptūros plaštaka

5 il. Aplūžusi kairės rankos plaštaka

6 il. Nulūžusi dešinės kojos pėda

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Autentiškas gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Prasčiausia grunto būklė - šalmo srityje, čia gruntas atkibęs nuo pagrindo, trapus, birus.

Dalis dekoratyvinių dangų ir uždažymų pašalinta ankstesnio restauravimo metu. Ant šalmo ir jį puošiančių plunksnų išlikusi aliejinė auksuotė. Dalis šalmo dažyta aliejiniais dažais. Veidas, tunika, rankos ir kojos iki apavo dalinai atidengtos: vietomis likę šviesios ochros spalvos aliejiniai dažai, vietomis restauracinės dangos pašalintos iki autentiško grunto, vietomis išlikę nedideli autentiško, tamsiai pilko polichrominio sluoksnio fragmentai. Apsiaustas, kardas ir apavas padengti šviesios ochros spalvos aliejiniais dažais. Tunikos klostės, kalavijas fragmentiškai padengti aliejine auksuote, aukso lakšteliai dėti ant šviesios ochros spalvos aliejinių dažų (7 il.).

7 il. Auksuotės taisymai, atlikti aliejine auksavimo technika. Vietomis auksuota ant šviesios ochros aliejinių dažų sluoksnio

Dangos šalintos ne pasluoksniui, ant tunikos klosčių, dekoratyvinės dangos vietomis pašalintos iki rusvos spalvos polimento.

Autentiško grunto paviršiaus plote matomos smulkios krakeliūros. Dekoratyvinės dangos, dažymai ir autentiškas gruntas patamsėję, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA (BMS 17)

1 il. Kristaus protėvio skulptūra

Kristaus protėvio statulos aukštis 120 cm, plotis 60 cm, gylis 25 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais bei kaltinėmis vinimis. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi, vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas.

Nugarinėje pusėje yra 100 cm, 50 cm, 41 cm ilgio, 1-6 mm pločio vertikalūs trūkiai ruošinio sujungimo vietose (2 il.). Nugarinėje pusėje matoma 10 kaltinių žymių. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta juodo metalo tvirtinimo detalė.

2 il. Trūkiai nugarinėje skulptūros pusėje

Nugarinė pusė negruntuota, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, atsainiai uždažyta balzganos spalvos dažais. Skulptūros padas labai suskeldėjęs, aplūžęs, autentiško pado mediena išlikusi tik fragmentiškai, dalis atkurta ankstesnio restauravimo metu (3 il.).

3 il. Aplūžęs skulptūros padas

Skulptūros vaizdinėje pusėje matomas smulkus per visa skulptūros ilgį besitęsiantis vertikalus skilimas ruošinio sujungimo vietoje. Viršugalvyje matomos 11 kaltinių ir 2 pramoninių vinučių galvutės. Ant dešinės skulptūros rankos matoma 1 užlenkta kaltinė vinis, ant kairės rankos pramoninės vinies, kaltinės vinies galvutės. Kairės rankos plaštakoje įkalta kaltinė vinis kartu su viela, vinis išlidusi kiaurai ir užlenkta (4 il.).

4 il. Perkalta kairės rankos plaštaka. Aptrupėjęs, rišamąjį medžiagą praradęs autentiškas klijinis-kreidinis gruntas

Skulptūra aplūžusi: atskilusi dešinės pusės šalmo plunksna, nulūžusi skulptūros nosis, apskeldėjusi barzda, trūksta kalavijo rankenos fragment (5 il.). Vaizdinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietose, išryškėję mediniai kaiščiai.

5 il. Nulūžusi skulptūros nosis

Vaizdinė skulptūros pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Vėlyvesni uždažymai pašalinti iki autentiško grunto sluoksnio (vėlyviausias dažymas paliktas tik fragmentiškai ant skulptūros kaklo ir skraistės). Autentiško polichrominio sluoksnio likę tik pėdsakai (daugiausia ant dešiniojo skulptūros šono). Skulptūros šalmas, drabužio apvadai, kalavijas auksuoti aliejine auksavimo technika. Ant apavo matomi raudonos spalvos polimento pėdsakai.

Gruntas pakankamai tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų (daugiausia rankų ir kairio pado srityse). Visame paviršiaus plote daug smulkių krakeliūrių. Dangos nešvarios, patamsėję, pasidengusios dulkių, nešvarumų sluoksniu.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA SU IŠTIESTA DEŠINE RANKA (BMS 18)

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį su ištiesta dešine ranka.

1 il. Kristaus protėvio statula

Kristaus protėvio statulos aukštis (su postamentu) 120 cm, plotis 56 cm, gylis 32 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais,

kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų (2 il.). Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas.

2 il. Autentiško grunto paviršiuje matomi mikrobiologiniai (fotografijoje rusvos spalvos) pažeidėjai

Nugarinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietoje yra vertikalus 54 cm ilgio trūkis. Yra 22 cm ilgio vertikalus skilimas pečių aukštyje bei 30 cm ilgio vertikalus skilimas ruošinio sujungimo vietoje, dešinėje. Matomas 18 cm ilgio vertikalus skilimas ant dešinės skulptūros kojos. Nugarinėje pusėje matoma pora kaltinių vinių (vienos galvutė gana didelė, 1 cm skersmens, vinutės vietoje matyti nedidelis skilimas), 5 kaltinės žymės. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė. Nugarinė pusė negruntuota, atsainiai padengta balzganais, pilkšvais dažais, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, vietomis matyti baltos spalvos dėmės, šonai apdažyti šviesia ochrine spalva. Skulptūros padas stipriai aplūžęs, apskeldėjęs, klibantis,

matomos dvi kaltinės vinys, viena iš jų gana grubiai užlenkta. Padas galimai ankstesnio restauravimo metu perkaltas, skiriasi medienos spalva. Dėl itin prastos pado būklės skulptūra praradusi stabilumą.

Be anksčiau minėto trūkio ruošinio sujungimo vietoje, vaizdinėje pusėje matomi keturi, vertikalūs 36 cm, 49 cm, 37 cm, 57 cm ilgio trūkiai. Trūkiai 1-5 mm pločio. Skulptūros ranka klibanti, atitrūkusi nuo likusio ruošinio (3 il.).

3 il. Nuo ruošinio atitrūkusi skulptūros ranka

Perskilusi, klibanti kairė pėda, matyti 10 cm ilgio pusapvalis skilimas (4 il.). Trūksta skulptūros atributo – kalavijo medienos fragmento (5 il.).

4 il. Perskilusi kairē pēda

5 il. Aplūžes skulptūros kalavijas

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Autentiškas gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Vietomis gruntas atsisluoksniavęs, trapus, daugiausia krūtinės ir delno srityje (6 il.). Delno centre matoma kaltinė žymė.

6 il. Atsisluoksniavusio, biraus grunto fragmentai

Beveik visos dekoratyvinės dangos ir uždažymai pašalinti ankstesnio restauravimo metu. Ant šalmo ir jį puošiančių plunksnų išlikusi aliejinė auksuotė. Auksuotės fragmentai matomi ant liemenį juosančios juostos. Ant skraistės likę šviesios ochros spalvos aliejinių dažų. Aliejinių dažų likę tunikos apačioje, gilumose. Fragmentiškai išlikęs raudonos spalvos polimentas ant apsiausto kraštų, drabužio klosčių, apavo apvadų. Ant išlikusio kardo fragmento matyti sidabruotė, dengta auksaspalviu laku. Visame paviršiaus plote daug krakeliūrų. Dekoratyvinės dangos ir autentiškas gruntas patamsėję, dėmėti, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, pradėję pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA (BMS 19)

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį su ištiestomis rankomis.

1 il. Kristaus protėvio skulptūra

Kristaus protėvio statulos aukštis 121 cm, plotis 50 cm, gylis 21 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais bei kaltinėmis vinimis. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi, vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas.

Nugarinėje pusėje, galvos aukštyje, yra 18 cm ilgio pusapvalis trūkis ruošinio sujungimo vietoje. Išilgai drabužio, ruošinio sujungimo vietose matomi 2 vertikalūs trūkiai: 60cm, 1-2 mm pločio, bei itin didelis, 64 cm ilgio, 1-3,5 cm pločio. Drabužio apačioje taip pat yra 42 cm ilgio pusapvalis skilimas. Nugarinėje pusėje matomos 6 kaltinės žymės. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta juodo metalo tvirtinimo detalė. Nugarinė pusė negruntuota, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, atsainiai uždažyta balzganu dažu. Skulptūros kojos nugarinėje pusėje uždažytos šviesios ochros spalvos aliejiniu dažu. Skulptūros padas nedažytas, labai suskeldėjęs, aplūžęs, pado fragmentus prilaiko iš apačios prikalta faneros plokštė.

Skulptūros vaizdinėje pusėje, išilgai drabužio matomi 34 cm, 48 cm, 26 cm ilgio trūkiai. Ant kairės skulptūros kojos yra 36 cm ilgio trūkis. Ant kairės skulptūros pėdos yra 2 gilūs trūkiai, matomos 2 kaltinės vinys (2 il.).

2 il. Skilimai kairiojoje skulptūros pėdoje

Vaizdinėje pusėje išryškėję medinių kaiščių galvutės. Abi skulptūros rankos klibančios, sujungimo vietose atsiradę gana dideli tarpai (3 il).

3 il. Tarp kairiosios skulptūros rankos ir korpuso atsiradęs tarpas. Ranka pritvirtinta netiksliai, atrodo tarsi išnirusi

Kairioji skulptūros ranka pritvirtinta nesilaikant skulptūrinės formos, atrodo tarsi išnirusi, jos delne pritvirtinta metalinė viela. Skulptūra aplūžusi: trūksta kairės pusės šalmo plunksnos, šalmo briaunos, apsiausto fragmento kairėje pusėje, dešinės rankos rodomojo piršto, neišlikę kairės rankos pirštai (4, 5 il.).

4 il. Neišlikusi plunksna, šalmo fragmentai

5 il. Nulūžę dešinės plaštakos pirštai

Remiantis analogiškomis altoriaus skulptūromis, neišlikęs ir vienas iš atributų - kalavijas, jam įtvirtinti kairiajame skulptūros šone yra 3 cm ilgio ir 1 cm pločio įgilinimas.

Grunto sluoksnis vietomis itin silpnai sukibęs su pagrindu, trupantis, birus, atšokęs. Gruntas itin prasto būklės ant šalmo viršaus, dešinės rankos, skraistės priekinių klosčių, kojų (6, 7, 8 il.).

Trūksta iki 10% autentiško grunto fragmentų.

6 il. Trapus, birus gruntas ant kairiosios skulptūros rankos

7 il. Atsšokę nuo pagrindo grunto fragmentai drabužio kolsčių paviršiuje

8 il. Trapus, birus gruntas skulptūros šalmo paviršiuje

Vaizdinė skulptūros pusė polichromuota, dengta dekoratyvinėmis dangomis. Vėlyvesni uždažymai dalinai pašalinti. Ant šalmo matoma aliejinė auksuotė, ja padengti ir drabužio apvadai. Ant skulptūros veido, skraistės, rankų, tunikos kraštelio, apavo likęs dramblio kaulo spalvos aliejinių dažų sluoksnis. Vietomis dangos pašalintos iki grunto, vietomis iki vėlyvesnės, šviesiai pilkos spalvos dangos, kai kur iki autentiškos tamsiai pilkos, grafito spalvos dangos. Visame paviršiaus plote daug smulkių krakeliūrų.

Vaizdinės pusės dangos patamsėjusios, nešvarios, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA SU PRIGLAUSTA KAIRE RANKA (BMS 20)

1 il. Kristaus protėvio skulptūra

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį su priglausta kaire ranka, galimai laikiusį neišlikusius atributus (2 il.).

2 il. Galimai neišlikusio atributo vieta dešiniajame skulptūros šone

Kristaus protėvio statulos aukštis 121 cm, plotis 59 cm, gylis 31 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais, kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi. Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas.

Nugarinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietoje yra vertikalus 64 cm ilgio trūkis (matomas ir vaizdinėje pusėje). Yra 18 cm ilgio vertikalus skilimas galvos aukštyje, 12 ir 14 cm ilgio vertikalus skilimai pečių aukštyje. Nugarinėje pusėje matoma pora kaltinių vinių (viena įkalta, kita užlenkta), 3 kaltinės žymės. Pėčių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta metalinė tvirtinimo detalė. Nugarinė pusė negruntuota, atsainiai padengta balzganu dažu, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, vietomis matyti baltos spalvos dėmės, šonai apdažyti šviesia ochrine spalva. Skulptūros padas avarinės būklės, stipriai aplūžęs, klibantis, matomos dvi kaltinės viny (3 il.). Skulptūra praradusi stabilumą.

3 il. Avarinės būklės skulptūros padas

Be anksčiau minėto trūkio ruošinio sujungimo vietoje, vaizdinėje pusėje matomas vertikalus 50 cm ilgio trūkis kairiajame skulptūros šone bei 11 cm ilgio įstrižas trūkis dešiniajame skulptūros šone. Skulptūrai trūksta vienos šalmo plunksnos, kita klibanti, galbūt ankstesnio restauravimo metu - prikalta aukštyje kojomis (4 il.).

4 il. Aukštyn kojomis pritvirtinta šalmo plunksna

Aplūžusi kairės rankos plaštaka, trūksta nykščio, rodomojo piršto bei mažylis piršto fragment (5 il.).

5 il. Aplūžusi kairės rankos plaštaka

Vaizdinė pusė dengta dekoratyvinėmis dangomis. Autentiškas gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Vietomis gruntas atsisluoksniavęs, trapus, daugiausia pečių aukštyje (6 il.).

6 il. Aptrupėjęs gruntas pečių aukštyje

Dalis dekoratyvinių dangų ir uždažymų pašalinta ankstesnio restauravimo metu. Ant šalmo ir jį puošiančių plunksnų išlikę aliejinės auksuotės. Auksuotės fragmentai matomi and juostos, apatinio drabužio klosčių. Skraistė padengta dramblio kaulo spalvos aliejiniu dažu. Šio uždažymo sluoksnis fragmentiškai likęs ant veido, rankų, apatinio rūbo klosčių, apavo ir kojų (nuo pusės blauzdų iki pėdų). Dramblio kaulo spalvos uždažymas gana grubiai pašalintas nuo rankų, rūbo, kojų (iki pusės blauzdų). Nors atidengta beveik iki autentiško grunto, vietomis matomi grafito spalvos polichromijos pėdsakai. Visame paviršiaus plote daug krakeliūrų. Dekoratyvinės dangos ir autentiškas gruntas patamsėję, pasidengę dulkių, nešvarumų sluoksniu, praradę pirminį spindesį.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, KRISTAUS PROTĖVIO STATULA SU PRIGLAUSTA KAIRE RANKA (BMS 22)

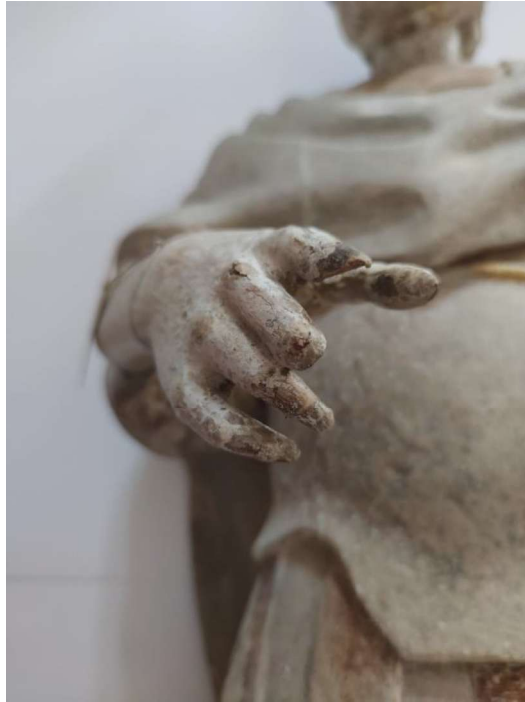
1 il. Kristaus protėvio skulptūra

Skulptūra vaizduoja Kristaus protėvį su į šoną įremta kaire ranka. Statulos aukštis 122 cm, plotis 45 cm, gylis 36 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, ruošinys sudarytas iš dalių. Mediena sujungta mediniais kaiščiais bei kaltinėmis vinimis, klijuota. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi, vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė neskobta, apibendrintai išdrožtos apsiausto klostės, kruopščiai išdrožtos galvą puošiančios garbanos ir šalmas. Nugarinė pusė negruntuota, pasidengusi dulkių, nešvarumų sluoksniu, vietomis matyti baltos spalvos dėmės. Pečių aukštyje trimis medvaržčiais pritvirtinta juodo metalo tvirtinimo detalė. Nugarinėje pusėje matomos trys kaltinės žymės, 2 užlenktos kaltinės juodo metalo vinys (2 il.).

2 il. Nugarinės skulptūros pusės fragmentas. Matomos dvi kaltinės užlenktos juodo metalo vinys, vertikalaus, 81 cm ilgio trūkio fragmentas

Nugarinėje pusėje yra 81 cm ilgio, 0,5-1 cm pločio vertikalus trūkis (matomas vaizdinėje pusėje). Galvos aukštyje matyti skilimas per visa perimetrą ruošinio sujungimo vietoje. Kairė skulptūros šarmo plunksna atskilusi, klibanti. Trūksta dešinės rankos rodomojo ir didžiojo pirštų dešinės pėdos fragmentų (3, 4, 5 il.).

3 il. Aplūžę dešinės rankos pirštai

4 il. Aplūžusi dešinė pėda

Ruošinio sujungimo vietoje atitrūkusi kairė skulptūros pėda. Skulptūros padas neautentiškas, nedažytas (5 il.).

5 il. Atitrūkusi, pramoninėmis vinimis prie pagrindo prikalta kairioji skulptūros pėda

Skulptūra restauruota. Ankstesnio restauravimo metu beveik pilnai pašalintas vėlyviausias šviesios ochros spalvos aliejinių dažų sluoksnis (like nedidelio šio dažymo fragmentai klosčių gilumose, šalmo dirželio) (6 il.).

6 il. Vietomis likęs šviesios ochros spalvos aliejinių dažų sluoksnis. Matyti skilimas ruošinio sujungimo vietoje

Dėl neatidaus atidengimo pašalinta didžioji dalis autentiško sluoksnio – grafito spalvos akmens imitacijos. Autentiška danga išlikusi tik fragmentiškai. Skulptūros šalmo plunksnos auksuotos aliejine auksavimo technika. Ant skulptūros kalavijo aiškiai matyti auksuotės „retušas“, atliktas aliejine auksavimo technika. Ant rūbo apvadų, klosčių, diržo, apavo buvusios dangos pašalintos iki raudonos spalvos polimento, rusvos spalvos podazio.

Autentiško grunto sluoksnis pakankamai tvirtai sukibęs su pagrindu, trūksta tik pavienių grunto fragmentų. Visame paviršiaus plote yra daug smulkių krakeliūrų. Vaizdinės pusės dangos patamsėjusios, nešvarios, vietomis matyti mikrobiologiniai pažeidimai.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)

PASTATŲ KOMPLEKSAS,

SĖDINTI ŠVČ. MERGELĖ MARIJA SU GLORIJA (BMS 8)

Skulptūra vaizduoja sėdinčią Švč. Mergelę Mariją, maldai sudėtomis rankomis, apsuptą debesų ir spindulių glorijos.

Sėdinčios Švč. Mergelės Marijos skulptūros aukštis 99 cm, plotis 37 cm, gylis 31 cm. Skulptūra medinė, liepos medienos, vientiso ruošinio. Mediena tvirta, nugarinėje pusėje patamsėjusi.

Vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidimų ir medžio entomologinių kenkėjų. Nugarinė pusė visu ūgiu iki pečių gana grubiai išskobta, giliausioje vietoje 16 cm, lėkščiausioje vietoje - 3 cm įgilinimas. Mediena pasidengusi gausiu purvo ir dulkių sluoksniu. Nugarinė pusė negruntuota, išskobimas vietomis uždažytas balzganu dažu, skulptūros šonai, apačia - pilkšvu. Matomas nedidelis, vertikalus, 12 cm ilgio trūkis galvos-pečių linijoje, 3 nedideli 5 cm ilgio trūkiai skulptūros apačioje. Viršugalvyje 1,5 cm skersmens, 4 cm gylio duobutė. Skulptūros viršuje, galvos aukštyje, 2 kaltinės žymės, viena nulaužta kaltinė vinis pečių aukštyje. Apačioje matomos keturios kaltinės tvirtinimo vinys, trys išlindę 5-8 cm, viena nulaužta (1 il.).

1 il. Skulptūros apačioje matomos išlindę kaltinės vinys

Pečių aukštyje trimis medvaržčiais prisukta pramoninė tvirtinimo detalė, apraizgyta metaline viela. Kairėje pusėje drabužio klostės apipjautos galimai ankstesnio restauravimo metu, mediena šioje vietoje ne tokia patamsėjusi (2 il.).

2 il. Apipjautos drabužio klostės

Trūksta nedidelio dešinės pusės drabužio klosčių medienos fragmento. Skulptūros vaizdinėje pusėje, centre, išilgai drabužio apie 50 cm ilgio, 1-2 mm pločio trūkis (žiūrint iš apačios į viršų). Skulptūros apačioje, dešiniau, trūksta nedidelio medienos fragmento. Vaizdinėje pusėje matomos 4 vinių galvutės. Visame skulptūros paviršiaus plote daug krakeliūrų, grunto sluoksnis gana storas, vietomis silpnai sukibęs su pagrindu, atšokęs, nutrupėjęs (3 il.).

3 il. Aptrupējies, suskeldējies grunto sluoksnis

Trūksta iki 10% autentiško grunto, daugiausia skulptūros apačioje. Skulptūra sidabruota, dengta auksaspalviu laku. Auksaspalvis lakas praradęs spalvos intensyvumą. Sidabruotė polimentinė, vietomis matyti rudos spalvos polimentas (4 il.).

4 il. Vietomis matomas rudos spalvos polimentas

Sidabruotė nešvari, pasidengusi purvo, nešvarumų sluoksniu, vietomis oksidavusis. Ankstesnio restauravimo metu sidabruotė iškiliausiose vietose dengta gana ryškiu aukso spalvos laku. Inkarnatas ankstesnių perdažymų metu padengtas šviesios ochros spalvos aliejiniais dažais. Dažų sluoksnis pasidengęs gausiu purvo ir nešvarumų sluoksniu, patamsėjęs (5 il.).

5 il. Inkarnatas, uždažytas šviesios ochros spalvos aliejinio dažu

Sėdinčios Švč. Mergelės Marijos glorią sudaro debesų vainikas apjuostas 15 spindulių. Dydis 160 x 157 cm. Gloriją medinė, pušies medienos, ruošinys sudarytas iš 19 dalių (4 debesų vainiko dalys ir 15 spindulių) (6 il.).

6 il. Marijos gloriја

Detalės tarpusavyje sujungtos mediniais kaiščiais ir kaltinėmis vinimis. Spinduliai klibantys. Mediena pakankamai tvirta, vietomis pažeista mikrobiologinių pažeidėjų ir medžio entomologinių kenkėjų. Mediena patamsėjusi, pasidengusi gausiu purvo ir nešvarumų sluoksniu, negruntuota, nugarinėje pusėje matyti baltos spalvos dažų nuvarvėjimai (7 il.).

7 il. Nugarinė glorijs pusė. Matyti baltos spalvos dažų nuvarvėjimai

Matyti 69 kaltinės žymės, 38 iki galo įkaltų vinučių galvutės, 17 užlenktų, 4 atsikišę apie 5 cm. Spindulių tvirtinimo vietose yra išilginių skilimų. Žiūrint iš kairės į dešinę aplūžę 1-as, 2-as, 3-

ias, 6-as, 13-as, 14-as spinduliai. 8-o spindulio galiuke matomas audeklo fragmentas leidžia daryti prielaidą, jog gruntas armuotas, siekiant sumažinti skilimus (8 il.).

8 il. 8-to spindulio galiuke matomas audeklo fragmentas

Vaizdinėje gloriijos pusėje, viršuje, debesų vainike, matomi 2 vertikalūs skilimai detalių jungimo vietose. Vaizdinėje pusėje matomos 7 kaltinės žymės, 4 užlenktos kaltinės vinys, 8 atsikišę vinutės, 5 iki galo įkaltų vinučių galvutės. Visoje vaizdinėje pusėje gruntas gana tvirtai sukibęs su pagrindu, tačiau visame paviršiaus plote daug krakeliūrų. Trūksta iki 10% autentiško grunto, daugiausia aplūžusiose spindulių vietose. Glorijos spinduliai sidabruoti, dengti keliais, skirtingų atspalvių auksaspalviais lakais (9 il.).

9 il. Skirtingi auksaspalvių lakų atspalviai

Debesų vainikas sidabruotas, tačiau itin stipriai oksidavęsis, pajuodęs. Sidabruotė polimentinė, vietomis matyti rudos, geltonos spalvos polimentai. Visame sidabruotame paviršiaus plote yra krakeliūrių (10 il.).

10 il. Krakeliūros debesų vainiko paviršiaus plote

Apatinė kosntrukcinė gloriijos dalis uždažyta pilkai balzganu dažu. Visa vaizdinė pusė pasidengusi gausiu dulkių, nešvarumų sluoksniu, abiejose pusėse ant apatinių spindulių matyti baltos spalvos dėmės, nuvarvėjimai.

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)
PASTATŲ KOMPLEKSAS, ŠV. AGNIETĖ (BMS 228)

Skulptūros aukštis 101 cm (su papildomu prikaltu postamentu 107 cm), plotis 34 cm, gylis 18 cm. Skulptūra išdrožta iš liepos medienos, vientiso ruošinio, apvali. Sukurta XVIII a. Šventoji vaizduojama kairėje rankoje laikanti knygą ir avinėlių, dešinė ranka nuleista. Šventoji vilki vienuolės abitą, perrištą cingulumu. (1 il.)

1 il. Šv. Agnietė

Mediena tvirta, nugarinė pusė patamsėjusi, apsinešusi nešvarumų ir dulkių sluoksniu. Nugarinė skulptūros pusė išskobta. Viršutinėje skulptūros dalyje trys kaltinės žymės, viena kaltinė nukirsta vinis, viena kaltinė, išlindusi 4 cm, užlenkta vinis. Ties nugaros viduriu dviem medvaržčiais primontuota vėlesnė, baltai dažyta juodo metalo tvirtinimo detalė, apraizgyta metaline viela.

(2il.)

2 il. Nugarinė skulptūros pusė

Skulptūros apačioje primontuotas papildomas postamentas, pritvirtintas dvejomis kaltinėmis vinimis. Postamentas turi per visą ilgį (19,7 cm) einantį trūkį, kuris tvirtintas pramonine vinute (3 il.). Viršugalvyje 2 cm skersmens ir 4 cm gylio įduba.

3 il. Postamentas, pritvirtintas kaltinėmis vinimis. Matomas trūkis apačioje

Vaizdinėje pusėje, prie kaklo, matoma kaltinės vinies galvutė (15 x 8 mm). Į skulptūros pagrindą įkalta užlenkta, 5 cm ilgio, kaltinė vinis. Viršugalvyje matomi 6 smulkūs skilimai, vienas jų tęsiasi iki skulptūros kairiosios akies. Viršutinėje skulptūros dalyje, kairėje skulptūros pusėje, yra pusapvalis, 43 cm ilgio ir 1-6 mm pločio, trūkis (4 il.), taip pat smulkus, 12 cm ilgio, skilimas.

4 il. Pusapvalis trūkis skulptūros kairiojoje pusėje

Skulptūros pade matomi du išilginiai skilimai. Trūksta skulptūros dešinės plaštakos nykščio, rodomojo piršto ir bevardžio pirštuko fragmento (5 il.).

5 il. Aplūžusi kairė skulptūros plaštaka

Visame paviršiaus plote daug labai smulkių, negilių krakeliūrų (6 il.).

6 il. Paviršinės, smulkios krakeliūros

Trūksta nedidelių grunto fragmentų, daugiausia viršugalvyje, kairės rankos rankogalyje. Gruntas tvirtai sukibęs su pagrindu, išskyrus nedidelį plotelį ant dešinės rankos. Dekoratyvinės dangos tvirtai sukibę su pagrindu. Vaizdinė pusė padengta dramblio kaulo spalvos aliejiniu dažu. Paausuotas veliomo kraštelis, knyga, abitą juosianti virvė. Vaizdinės pusės dekoratyvinės dangos patamsėję, pasidengę purvo, dulkių sluoksniu, matyti pabolavimai veido srityje (7 il.).

7 il. Pabolavimai veido srityje

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 KONSERVAVIMO,
RESTAURAVIMO DARBŲ UŽDUOTIS**

1. Paruošiamieji priešrestauraciniai darbai:

1.1 Prieš pradėdant altoriaus tvarkymo darbus, paruošti altoriaus fotogrametrinius apmatavimus ir scheminius brėžinius.

1.2 Nufotografuoti altorių bei atskirų jo dalių esamą vaizdą, t. p. defektuotas vietas.

1.3 Atlikti altoriaus istorinius-menotyrinius, cheminius, biologinius, polichrominius tyrimus.

1.4 Sudaryti defektinį aktą – darbų kiekių žiniaraštį, detalai aprašyti defektus, sužalojimų apimtis, pobūdį ir lokalizaciją. Darbų kiekių žiniaraštyje nurodyti atskirų altoriaus fragmentų defektus ir jų apimtis.

1.5 Remiantis atliktų tyrimų išvadomis ir technologų rekomendacijomis, parengti altoriaus konservavimo, restauravimo darbų užduotį ir metodiką. Darbų programą pateikti svarstyti ir tvirtinti KPD restauravimo tarybai.

1.6 Sukonstruoti ir sumontuoti medinius pastolius.

2. Altoriaus tvarkymo darbai: konservavimas, restauravimas

2.1 Nufotografuoti altorių konservavimo, restauravimo darbų eigoje ir baigus restauravimo darbus.

2.2 Sausu būdu pašalinti buitinius nešvarumus, dulkes ir voratinklius.

2.3 Nuvalyti atvirus altoriaus medienos paviršius.

2.4 Remiantis technologų rekomendacijomis, dezinfekuoti ir antiseptikuoti altoriaus medieną.

2.5 Sutvirtinti avarinės būklės medieną.

2.6 Sutvirtinti avarinės būklės grunto ir dekoratyvinių dangų sluoksnius.

2.7 Iškelti laikinai įstatytą įrėmintą M. Bučinskio XIX a. šv. Jurgio paveikslą (paveikslas pakankamai geros būklės, restauruotas Kajacko, šiame etape paveikslų konservavimo, restauravimo darbai nenumatomi), demontuoti rėmus, puošybinius drožinius, antrajame tarpsnyje esančius postamentus ir kitus netvirtos konstrukcijos elementus.

2. 8. Nuvalyti demontuotų elementų atvirus medienos paviršius.

2.9 Dezinfekuoti ir antiseptikuoti demontuotus elementus.

2.10 Remiantis technologų rekomendacijomis, pašalinti vėlesnius aliejeinius uždažymus ir auksavimo sluoksnius, atidengiant iki pirminės autentiškos polimentinės auksuotės ir sidabruotės, ankstyviausio XVII a. polichrominio sluoksnio.

2.11 Pašalinti autentiškų dangų paviršiuje esančius nešvarumus.

2. 12 Sutvirtinti autentiškas dangas.

2.13 Išvalyti ir sutvirtinti entomologinių kenkėjų destrukuotą medieną.

2.14 Pašalinti savo funkcijos neatliekančius tvirtinimo elementus ir kitus svetimkūnius (vinys, metalinės tvirtinimo detalės, vielos, popierius).

2. 15 Remiantis istorine-menotyrene medžiaga, atkurti trūkstamus drožtinius elementus, jų fragmentus, herbinį kartušą su fundatorių inicialais, mensą (pagal išlikusį XIX a. antepedijų), ciborijų, skulptūrų atributus, skulptūras.

2. 16 Remiantis istorine-menotyrene medžiaga atkurti 4 evangelistų paveikslus, tapytus ant drobės.

2. 17 Atsižvelgiant į bažnyčioje esančius temperatūrų svyravimus, pasirinkti atitinkamą konstrukcijų tvirtinimo būdą. Sutvirtinti altoriaus konstruktyvą, dekorų elementų jungtis, atkurti

trūkstantis medienos fragmentus, užtaisyti smulkius plyšius ir medžio entomologinių kenkėjų padarytus pažeidimus. Naudoti autentui artimiausią medieną, medžio dulkių glaistą.

2. 18 Paruošti gruntavimui atkurtus ir autentiškus medienos paviršius.

2. 19 Gruntuoti medienos paviršius, modeliuoti naujai atkurtą gruntą.

2. 20 Gruntuotus paviršius paruošti polichrominio sluoksnio, auksuotės ir sidabruotės retušavimui.

2.21 Remiantis cheminiais, menotyriniais, polichrominiais tyrimais retušuoti altoriaus ir skulptūrų polichrominį sluoksnį. Dengti aliejiniais dažais naujai atkurtus architektūrinius ir puošybinius drožtinius elementus.

2.22 Retušuoti autentišką auksuotę, sidabruotę. Auksuoti ir sidabruoti atkurtus dekoratyvinius elementus.

2.23 Remiantis cheminiais, menotyriniais, polichrominiais tyrimais retušuoti skirtingų spalvų autentiškos sidabruotės lesiruotes. Lesiruoti naujai atkurtą sidabruotę.

2.24 Remiantis polichromijos tyrimais, dengti auksuotę matiniu tirpalu.

2.25 Padengti polichrominį sluoksnį apsauginiu laku.

2.26 Įmontuoti skulptūras, atkurtus evangelistų paveikslus, titulinį paveikslą, mensą, antepedijų, ciborijų, kitus drožtinius elementus.

2.27 Baigus darbus, paruošti konservavimo, restauravimo darbų ataskaitas. Ataskaitą kelti į Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinę sistemą www.kpepis.lt.

Parengė: Lina Katinaite I kat. sienų tapybos restauratorė, 2023-07-01, I kat. auksuotės restauratorė, 2026-07-01, atest. Nr. 447

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605
KONSERVAVIMO, RESTAURAVIMO DARBŲ METODIKA**

Remiantis atliktų cheminių laboratorinių tyrimų išvadomis, defektiniu aktu, konservavimo, restauravimo darbų užduotimi, numatoma altoriaus konservavimo, restauravimo darbų metodika:

1. Altoriaus karkasą ir kitus puošybinius drožtinius elementus fotografuoti tiesioginiame apšvietime prieš pradedant konservavimo, restauravimo darbus, konservavimo restauravimo darbų eigoje ir pabaigus restauravimo darbus.
2. Pašalinti altoriaus paviršiuje esančias dulkes ir nešvarumus. Nešvarumus atsargiai pašalinti mechaniniu būdu, naudojant šerinius šepetėlius, teptukus, dulkių siurbį.
3. Pašalinus nešvarumus, atvirus medienos paviršius nuvalyti distiliuoto vandens, etilo alkoholio (1:1), kelių lašų glicerolio mišinyje suvilgytais vatos tamponėliais.
4. Antispetikavimas ir dezinsekcikavimas. Pirminį antiseptikavimą atlikti naudojant restauravimo technologijų chemikės A. Grubinskaitės rekomenduotą preparatą *Triquart P3* (*Altax, Lenkija*). 2% preparatas paruošiamas iš:

20 ml *Triquart P3*,

400 ml etilo alkoholio,

600 ml distiliuoto vandens

Į *Triquart P3* pilamas etilo alkoholis, distiliuotas vanduo. Preparatą užpurkšti lengva dulkсна iš 40 cm atstumo.

Dezinsekciją atlikti dezinsekcine priemone *Hylotox Q* (*Altax, Lenkija*). Dezinsekcinė priemonė tepama teptukais arba injektuojama medicininiu švirkštu iš karkaso ir drožtinių elementų nugarinės

pusės. Dezinsekciją atlikti bent 2 kartus, išlaikant mažiausiai 48 val. Tarpą. Dirbant su cheminėmis medžiagomis laikytis gamintojo nurodymų ir saugos reikalavimų.

5. Avarinės būklės medieną tvirtinti restauravimo technologijų chemikės A. Grubinskaitės rekomenduotu 0,5-1% preparatu *Klucel G*.

1% *Klucel G* paruošimas: 10 g *Klucel G* užpilti nedideliu kiekiu vandens ir etilo alkoholio mišiniu (1:1), palikti brinkti 2 paroms. *Klucel G* ištirpus, praskiesti iki 1 l vandens ir etilo alkoholio mišiniu (1:1). 0,5% *Klucel G* paruošiamas perpus skiedžiant 1% *Klucel G* etilo alkoholio ir vandens mišiniu (1:1).

Siekiant geresnio skvarbumo, pažeistą medieną prieš tvirtinant injektuoti etilo alkoholiu.

6. Avarinės būklės autentiškas dangas tvirtinti naudojant popirosinį popierių ir šiltus 2% odos klijus distiliuotame vandenyje. 2% odos klijų tirpalo paruošimas: 2g odos klijų matavimo inde užpilti distiliuotu vandeniu iki 100 ml ribos. Palikti brinkti parai. Po paros pašildyti vandens vonelėje (iki +40° C), pilti 1 ml antiseptiko 2% *Triquart P3* (*Altax, Lenkija*).

Uždėjus popieriaus juoteles ant avarinės būklės autentiškų dangų paviršiaus, per jas minkštu teptuku girdyti šiltų odos klijų tirpalą. Sotinti tol, kol autentiškas gruntas sukibs su pagrindu. Popierių pašalinti karštame vandenyje suvilgytais marlės tamponėliais.

7. Atsargiai demontuoti titulinį paveikslą, rėmus, antrajame tarpsnyje esančius postamentus, puošybinius drožinius ir kitus silpnai besilaikančius, išklibusius, aplūžusius elementus. Demontuoti naudojant medinius kaltelius, medinius ir/ar guminius plaktukus, reples, metalo pjūklelį.

8. Demontuotų elementų atvirus medienos paviršius nuvalyti distiliuoto vandens, etilo alkoholio (1:1), kelių lašų glicerolio mišinyje suvilgytais vatos tamponėliais.

9. Demontuotus drožtinius elementus, skulptūras, rėmus, antepedijų antiseptikuoti naudojant restauravimo technologijų chemikės A. Grubinskaitės rekomenduotą preparatą *Triquart P3* (*Altax, Lenkija*). 2% preparatas paruošiamas iš:

20 ml *Triquart P3*,

400 ml etilo alkoholio,

600 ml distiliuoto vandens

Į *Triquart P3* pilamas etilo alkoholis, distiliuotas vanduo. Preparatą užpurkšti lengva dulksna iš 40 cm atstumo.

Demontuotus elementus dezinfekuoti *Hylotox Q* (*Altax, Lenkija*). Priemonę tepti teptukais arba injektuoti mediciniais švirkštais kenkėjų pažeistose vietose. Suleidus preparatą, drožinius dėti į polietileningus maišus, kartu su preparate pamirkytais vatos tamponėliais. Maišus sandariai užrišti, kad susidarytų vakuumas. Laikyti 1-2 savaites, stebint, kaip preparatas veikia medžio entomologinius kenkėjus. Esant reikalui, procedūrą pakartoti.

10. Ant monochrominio sluoksnio esančius uždažymus pašalinti pasluoksniui, mechaniškai, naudojant skalpelius, kaitrines lempas.

Ant autentiškos polimentinės auksuotės esančius uždažymus šalinti pasluoksniui, naudojant latvišką aliejinių dangų nuėmiklį *Krasas Nonemejs*, užtepant teptuku ir uždengiant polietileno plėvele. Plėvelę laikyti 5-10 min, stebint, kaip nuėmiklis veikia uždažymų sluoksnius. Atidengtus paviršius nuvalyti acetone suvilgytais vatos tamponėliais. Atidengimo metu susidariusius nešvarumus pašalinti naudojant teptukus ir dulkių siurbį.

Ant autentiškos lesiruotos sidabruotės esančius uždažymus šalinti pasluoksniui, mechaniškai, naudojant skalpelius.

11. Autentiškų dangų paviršiuje esančius nešvarumus pašalinti naudojant šiltame (iki +40° C) 2% odos klijų tirpale suvilgytus vatos tamponėlius.

12. Autentiškas dangas sutvirtinti sotinant šiltais (iki +40° C) 2-5% odos klijais distiliuotame vandenyje. Odos klijų tirpalą tepti minkštu teptuku, stebint, kad nesusidarytų blizgi plėvelė.

13. Medžio entomologinių kenkėjų pažeistą medieną tvirtinti restauravimo technologijų chemikės A. Grubinskaitės rekomenduotu 1% preparatu *Klucel G*. Siekiant geresnio skvarbumo, pažeistą medieną prieš tvirtinant mediciniais švirkštais injektuoti etilo alkoholiu. Jei mediena itin pažeista

ir nėra išlikusių auteniškų dekoratyvinių dangų, pažeistą plotą išpjauti ir įklijuoti medienos intarpą, atsižvelgiant į autentiškos medienos rūšį. Klijavimui naudoti 20% odos klijus.

14. Atsargiai, nepažeidžiant autentiško paviršiaus, replėmis, kalteliais pašalinti svetimkūnius, netinkamus tvirtinimo elementus, kur reikia, pakeičiant juos naujais. Juodo metalo tvirtinimo elementus, kurių neišeina saugiai pašalinti – konservuoti. Rūdis pašalinti mechaniškai, švitrinu popieriumi, paviršių padengti 5% etilo alkoholio-tanino tirpalu. 5% tanino tirpalo paruošimas: 5 g tanino *Kremer (Vokietija)* matavimo inde užpilti ir ištirpinti nedideliame kiekyje (kad apsemtų) distiliuoto vandens. Taninui ištirpus, iki 100 ml ribos pilti etilo alkoholi.

15. Remiantis istoriniais-menotyriniais tyrimais ir surinktais analogais, atkurti neišlikusius drožtinius elementus, skulptūras, skulptūrų atributus, herbinį kartušą, mensą (pagal išlikusį XIX a. antepedijų), ciborijų. Naudoti artimiausią autentiškos medieną.

16. Remiantis istoriniais-menotyriniais tyrimais ir surinktais analogais, atkurti 4 neišlikusius evangelistų paveikslus. Parinkti artimiausią išlikusiems fragmentams drobę. Drobę gruntuoti 10% klijiniu-kreidiniu gruntu, naudoti tapybinius aliejinius dažus *Rembrandt*. Paveikslus dengti purškiamu apsauginiu laku *Sonet*.

17. Sutvirtinti iškilusias, aplūžusias jungtis. Esant reikalui (tose vietose, kur klijai praradę rišamąją medžiagą), perklijuoti medienos jungtis, jas papildomai sutvirtinti mediniais dygiais. Sujungimų vietose atsiradusius tarpus, didesnius skilimus užtaisyti naudojant medžio intarpus. Klijavimui naudoti šiltus (iki +40° C) 20% odos klijus distiliuotame vandenyje arba šaltus *Genuine Hide Glue (Titebond, JAV)*. Medžio entomologinių kenkėjų sukeltus pažeidimus užtaisyti glaistu paruoštu iš medienos dulkių ir 10% odos klijų tirpalo distiliuotame vandenyje. Naudoti autentiškos artimiausios medienos rūšį.

18. Paviršių paruošimas gruntavimui. Atkurtus medienos paviršius sušiaušti aštriu skalpeliu. Paviršius nuriebinėti acetono ir etilo alkoholio mišiniu (1:1). Medienos paviršius įklijuoti. Pirmą kartą 5%, kartą 7%, trečią kartą 10% šiltais (iki +40° C) odos klijais distiliuotame vandenyje. Klijus įmušti kietu šeriniu teptuku. Po kiekvieno klijinimo leisti medienai gerai išdžiūti.

19. Gruntavimui naudoti 10 % klijinį-kreidinį gruntą. Gruntą paruošti iš:

10% odos klijų, šampanės kreidos, linų sėmenų aliejaus.

450 ml odos klijų pašildyti vandens vonelėje (iki +40° C), įlašinti kelis lašus linų sėmenų aliejaus, atsargiai išmaišyti, pamažu berti sijotą kreidą, kol susidarys kreidos „kepurė“. Palikti brinkti parai. Vėl pašildyti (iki +40° C). Pirmus grunto sluoksnius įmušti teptuku, naudoti šiltą gruntą. Kitus grunto sluoksnius tepti teptuku. Kiekvienam grunto sluoksniui leisti išdžiūti. Baigus gruntavimą, paviršius modeliuoti iki autentiško grunto aukščio, naudojant įvairaus stambumo švitrinį popierių.

Gruntavimo ir modeliavimo metu susidariusias apnašas atsargiai pašalinti dulkių siurbliu ir minkštu teptuku. Vėliau paviršius nuvalyti etilo alkoholio ir distiliuoto vandens mišinyje (1:1) suvilgytais vatos tamponėliais.

20. Polichrominio sluoksnio naujai atkurtus grunto fragmentus padengti retušiniu laku (damaros lakas, terpentinas, 1:4). Lakui išdžiūvus, visa polichrominį sluoksnį ir naujai atkurtą gruntą padengti retušiniu laku.

Auksuotės ir sidabruotės naujai atkurtus grunto fragmentus, remiantis cheminiais ir polichrominiais tyrimais, dengti polimentu. Naujai atkurtą gruntą dengti polimentu 6-7 kartus. Vietas, kur autentiškas polimentas pažeistas mechaniškai, išlikęs tik fragmentiškai, retušuoti polimentu iki reikiamo lygio.

Prieš dengiant polimentu, gruntą padengti kiaušinio baltymo serumo ir vandens mišiniu (1:1). Serumą paruošiamas išplakant kiaušinio baltymą iki standžių putų ir paliekant per naktį nusistovėti. Paviršiams išdžiūvus, dengti polimentu. Naudoti jau paruoštą polimentą *Assiett a dorer Lefranc (red, yellow) (Prancūzija)*, jį skiedžiant kiaušinio baltymo serumu. Polimentą maišyti su kiaušinio baltymo serumu ir distiliuotu vandeniu (1:1:4-5).

Polimentą tepti minkštu teptuku. Kiekvienam sluoksniui leisti išdžiūti. Paskutinį polimento sluoksnį išpoliruoti kietu teptuku.

21. Atkuriant autentišką XVII a. altoriaus vaizdą, siekiant bažnyčios interjero spalvinės visumos, remiantis istoriniais-menotyriniais, natūros tyrimais, technologų rekomendacijomis, altoriaus retabulą, antepedijų ir skulptūras retušuoti nuriebiniais tapybiniais aliejiniais dažais *Rembrandt*,

puantelio technika. Dažus maišyti su damaros lako ir terpentino mišiniu (1:4), mišinio dėti atsižvelgiant į reikiamą konsistenciją, spalvas parinkti pagal išlikusius autentiškus fragmentus. Atkurtą meną ir ciborijų dengti švedišku aliejiniu dažu *Allback. Linseed oil paint*. Atkurtus atributus, kartušą dengti tapybiniais aliejiniais dažais *Rembrandt*.

Retušuoti ir dažyti skirtingų dydžio ir formos teptukais.

22. Polimentinės auksuotės ir sidabruotės retušavimas ir atkūrimas: išpoliruotą polimentą padengti kiaušinio baltymo serumo ir distiliuoto vandens mišiniu (1:2,5). Leisti išdžiūti. Auksuotę ir sidabruotę retušuoti naudojant aukso (24ct), sidabro miltelius, lakštelius. Atkurtus drožtinius elementus auksuoti ir sidabruoti aukso (24ct), sidabro lakšteliais. Polimentą atgaivinti distiliuoto vandens ir etilo alkoholio mišiniu (1:1). Auksavimui naudoti pagalvėlę, peilį, voverės plauko vėduklėlę, sabalo plauko teptukus. Atsižvelgiant į autentišką auksuotę, paviršius išpoliruoti agato dantukais arba palikti matinius.

23. Mėlynos spalvos lesiruotę paruošti iš Berlyno mėlynojo pigmento ir riešutų aliejaus. Pigmento ir aliejaus santykį pasirinkti atsižvelgiant į dengiamumą, parenkant autentiškimiausią toną. Auksaspalvį laką paruošti iš šelako dervos ir etilo alkoholio. Dervos ir alkoholio santykį pasirinkti atsižvelgiant į dengiamumą, parenkant autentiškimiausią toną. Naudoti sintetinio plauko teptukus.

24. Matinę auksuotę dengti tirpalu, paruoštu iš: ladano dervos, etilo alkoholio ir triušo odos klijų.

25 g etilo alkoholyje ištripintos ladano dervos sumaišyti su 5% triušio odos klijų tirpalu. Tirpalą dengti plonu sluoksniu minkštais teptukais.

25. Polichrominį sluoksnį padengti apsauginiu laku (terpentinas, damaros lakas, 4:1).

26. Montuoti restauruotus ir atkurtus drožtinius puošybinius elementus, postamentus, skulptūras, kartušą, meną, antepedijų, ciborijų, evangelistų paveikslus, rėmus, titulinį paveikslą. Naudoti plaktuką, cinkuotas vinis.

27. Parengti konservavimo, restauravimo darbų ataskaitą. Ataskaitą kelti į Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinę sistemą www.kpepis.lt.

Parengė: Lina Katinaityė I kat. Sienų tapybos restauratorė, 2023-07-01, I kat. auksuotės restauratorė, 2026-07-01, atest. nr. 447

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Lina Katinaityė', is located below the text.

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 FOTOFIKSACIJA**

Fotofiksaciją atliko: L. Katinaitytė, L. Kiškytė ir R. Ropytė

KPD archyvas, Didysis altorius po bažnyčios uždarymo

KPD archyvas, Didysis altorius po bažnyčios uždarymo

Didysis altorius 2021 m.

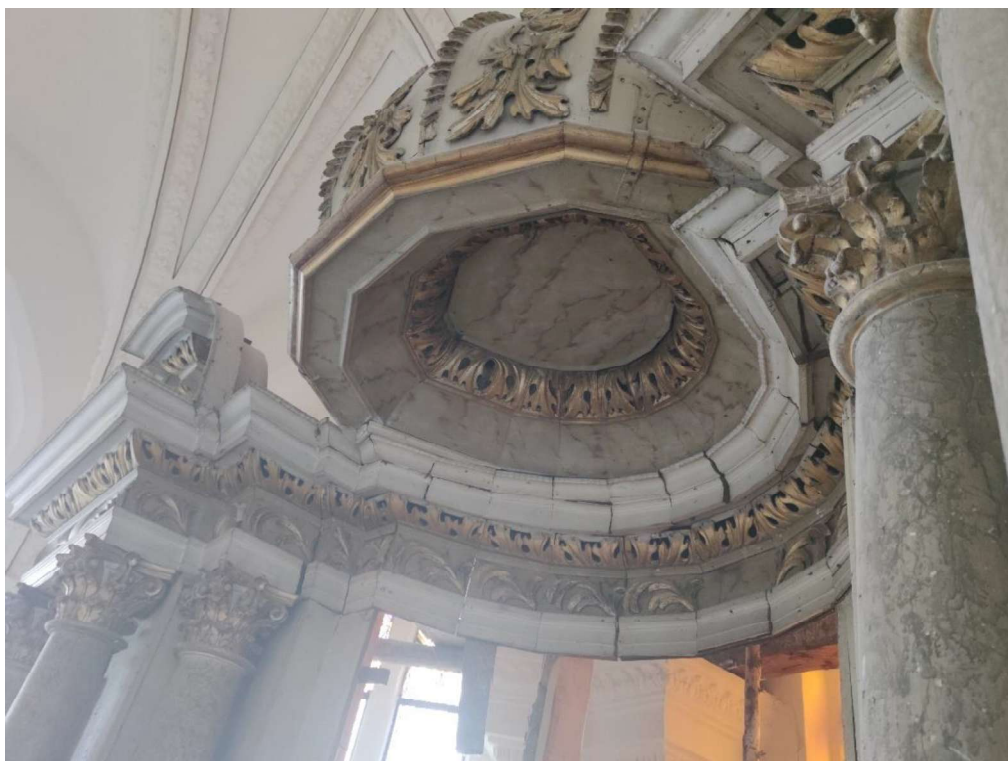
Kupolo konstrukcija, tvirtinta kaltinėmis metalo juostomis, medinėmis lentomis. Konstrukcija netvirta, klibanti.

Drožtiniai puošybiniai elementai fragmentiškai neišlikę.

Kupolo konstrukcija iš nugarinės pusės. Atsiradę dideli tarpai lentų sujungimo vietose

Kupolo vazidinė pusė. Medienos sujungimo vietose atsiradę tarpai, kupolo konstrukcija pasvirusi į priekį

Paukščių sunešti lizdai azūrinėse frizų juostuose

Centrinėje nišoje esanti laiptuota pakyla.

Matyti, jog didžioji dalis nišos lentų – neišlikusios.

Retabulo nugarinė pusė. Ankstesnio restauravimo metu karkasas tvirtintas medinėmis lentomis.

Matyti medienos paviršiuje esančios nuo drėgmės susidariusios dėmės, baltos spalvos dažų nuvarvėjimai.

Autentiškas konstrukcijos tvirtinimas mediniais dygiais

Nugarinė altoriaus pusė. Matomi medžio entomologinių kenkėjų sukelti pažeidimai

Konstrukcija, pažeista medžio entomologinių kenkėjų

Konstrukcijos mediena vietomis paversta į miltus

Pirmo tarpsnio kolonos plintas, pažeistas medžio entomologinių kenkėjų

Aplūžęs, apskeldėjęs, storu buitinių nešvarumų sluoksniu pasidengęs postamentas

Aplūžē drožtieši postamento dekoru elementai. Konstrukcijas sujungimo vietose atsiradę tarpai

Antro tarpsnio drožtinis elementas. Drožinys sidabruotas, dengtas ausksaspalviu laku. Lakas praradęs spalvos intensyvumą, sidabruotė pradėjusi oksiduotis

Avarinēs būklēs balkonas su baliustrada

Aplūžę antro tarpsnio karnizai

Aplūžes baliustrados pjedestals

Neišlikusi baliustra

Neišlikusi baliustrados pjedestalo plokštuma

Trūkis antro tarpsnio antablemente.

Drožtiniai elementai uždažyti aliejiniais dažais, purvini, nešvarūs, praradę pirminį žvilgesį

Oksidavusis antro tarpsnio frizo juosta

Aplūžęs, nešvarus antro tarpsnio kolonos kapitelis

Antro tarpsnio kolonos kapitelio fragmentas. Kapitelis nešvarus, pasidengęs buitinais nešvarumais, dekoratyvinė danga praradusi pirminį spindesį

Pirmo tarpsnio niša. Nišos lentos neautentiškos, pakeistos ankstesnio resturavimo metu. Virš kriauklainio esantis drožtinis elementas purvinas, nešvarus, vietomis padengtas aliejiniais dažais

Pirmo tarpsnio niša. Neišlikęs drožtinis elementas virš kriauklainio

Išlūžusi pirmo tarpsnio nišos lenta. Neišlikęs drožinys virš kriauklainio

Aplūžęs, suskeldėjęs, gausiu nešvarumų sluoksniu pasidengęs altoriaus retabulo konstruktyvas

Trūkis konstruktyvo sujungimo vietoje

Kolonos stiebo dekoratyvinė danga. Autentiškas grunto sluoksnis praradęs rišamąją medžiagą, vietomis atšokęs nuo pagrindo

Tarp pirmo taprsnio kolonos stiebo ir bazės susidaręs tarpas

Pirmo tarpsnio kolonos bazės gruntuotos panaudojant drobę

Nešvarumų, purvo sluoksnis ant altoriaus retabulo

Trūkis cokolyje, dešinėje altoriaus pusėje

Išklibusi retabulo konsktrukcija

Neišlikusi cokolio plokštuma kairėje altoriaus pusėje

Cokolio vaizdinė pusė. Profiliuoti bagetai galimai vėlyvesni – XIX a. – dažyta aliejiniais dažais tiesiai ant medžio

XIX a. antependijaus fragmentas

Karaliaus Dovydo skulptūra prieš konservavimo, restauravimo darbus

Skulptūra padengta baltos spalvos aliejiniais dažais. Polichrominių tyrimų metu rasta autentiška sidabruotė, dengta auksaspalviu laku

Dovydo arfa prieš konservavimo, restauravimo darbus

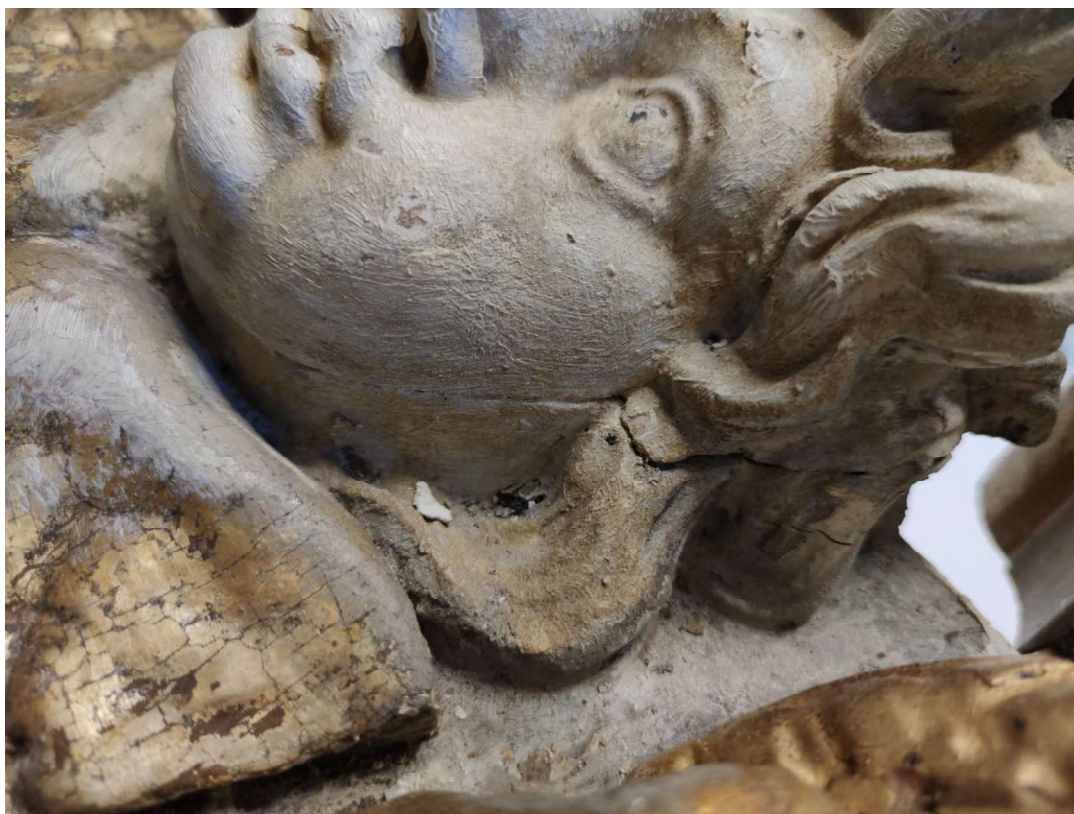

Avarinės būklės gruntas. Autentiškas gruntas atšokęs nuo pagrindo, birus, trupantis

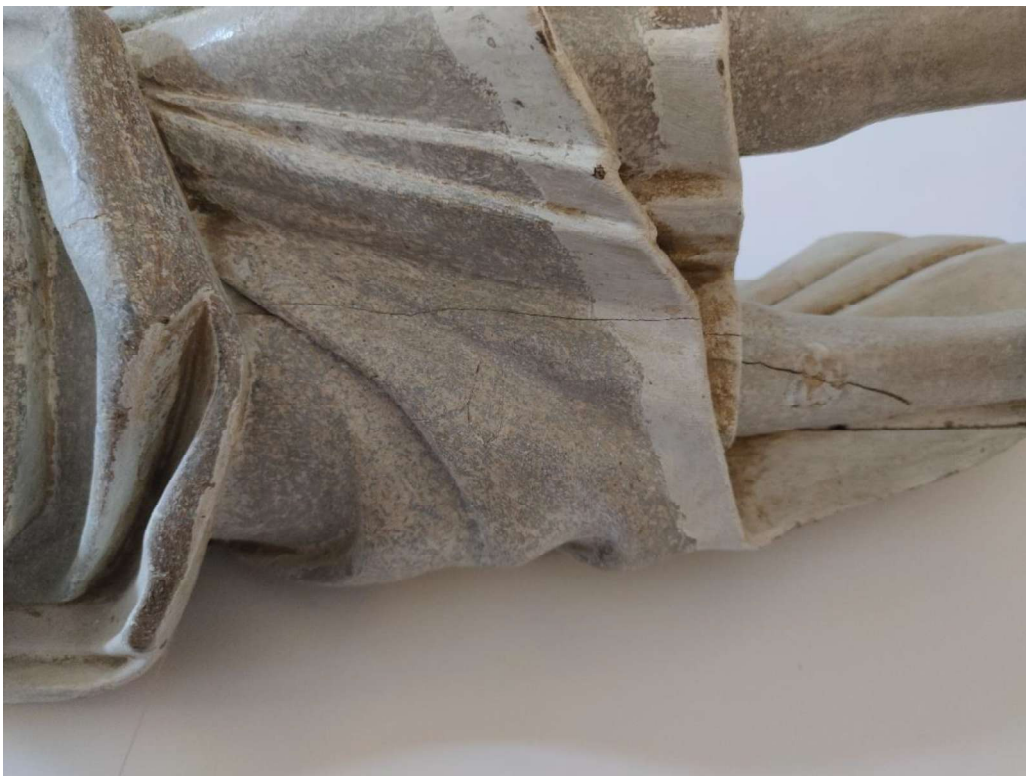
Dovydo skulptūros postamentas prieš konservavimo, restauravimo darbus

Skilimas ruošinio sujungimo vietoje. Autentiškas gruntas vietomis atsokęs nuo pagrindo, angelų veidai padengti storu aliejinių dažų sluoksniu

Karaliaus Saliamono skulptūra

Vėlyvi uždažymo sluoksniai gana grubiai pašalinti ankstesnio restauravimo metu. Vietomis paliktas baltos spalvos aliejinis uždažymo sluoksnis

Skilimai ruošinio sujungimo vietose, nugarinėje skulptūros pusėje

Kristaus protēvio skulptūra

Didžioji dalis vėlyviausių uždažymų gana grubiai, pažeidžiant autentiškas dangas, pašalinta ankstesnio restauravimo metu. Skulptūros autentiškas gruntas vietomis atsisluoksniavęs, trapus

Aplūžusi dešinė skulptūros ranka

Kristaus protėvio skulptūra

Kairė skulptūros pėda tvarkyta ankstesnio restauravimo metu, atsiradusius trūkius užpildant medžio drožlių glaistu

Vėlyviausi uždažymai gana grubiai šalinti ankstesnio restauravimo metu. Stipriai pažeista autentiška klijinė-kreidinė danga. Vietomis likęs vėlyviausias baltos spalvos aliejinių dažų sluoksnis

Kristaus protėvio skulptūra

Aplūžusi kairė skulptūros pēda, perdarytas padas. Vēlviausios dekoratīvines dangos dalinai pašalintas ankstesnio restauravimo metu

Aplūžę skulptūros plaštakos

Kristaus protėvio skulptūra

Trūkiai nugarinėje pusėje, ruošinio sujungimo vietose

Skulptūros pėda pažeista mikrobiologinių pažeidėjų

Kristaus protėvio skulptūra

Lūžusi skulptūros pėda

Vėlyviausios dangos gana grubiai šalintos ankstesnio restauravimo metu

Kristaus protēvio skulptūra

Kairē skulptūros pēda. Fragmentiškai neišliķes autentišķas gruntas

Atšokęs nuo pagrindo, birus, trupantis autentiškas gruntas

Kristaus protėvio skulptūra

Visame skulptūros plote daug krakeliūru

Kumų sibilēs skulptūra

Aplūzusi dešinė skulptūros pēda

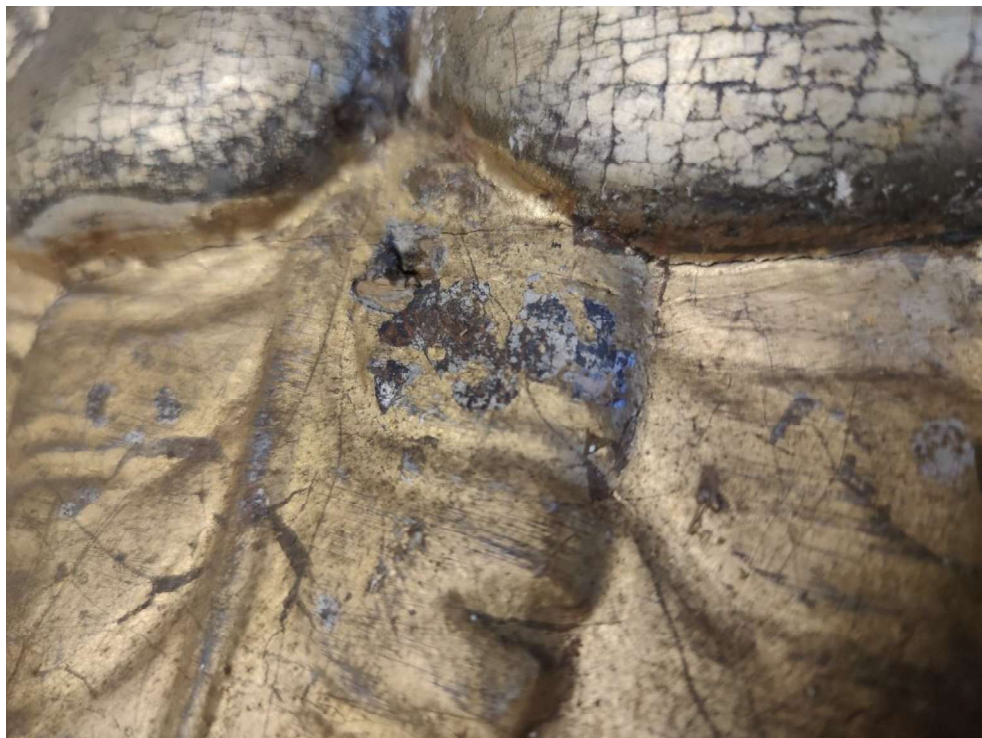

Avarinēs būklēs autentiskas gruntas

Cherubinas

Po aliejine auksuote matoma sidabruotė, dengta mėlynos spalvos lesiruote

Cherubinas

Krakeliūrų vietose oksidavęsis sidabras

Glorija. Debesų vainiko sidabruotė oksidavusis

Glorijos spindulio fragmentas. Gruntuota naudojant drobę. Auksaspalvis lakas praradęs spalvos intensyvumą

Marijos skulptūra

Skulptūra gruntuota gana storu grunto sluoksniu. Gruntas vietoms atkibęs nuo pagrindo

Skulptūra dengta auksaspalviu laku. Lakas praradęs spalvos intensyvumą, blizgesį

Karaliaus Sauliaus skulptūra

Aplūžusi skulptūros plaštaka

Avarinēs būklēs postamento grunto sluoksnis

Šv. Agnietės skulptūra

Dešinē skulptūros plaštaka aplūžusi

Autentiškas gruntas galvos srityje atšokęs nuo pagrindo

Kristaus protėvio skulptūra

Avarinēs būklēs skulptūros padas

Aplūžusi skulptūros plaštaka

Kristau protēvio skulptūra

Autentiškas gruntas vietomis atsokęs nuo pagrindo, birus. Mediena patamsėjusi, pažeista mikrobiologinių pažeidėjų

Kristaus protėvio skulptūros nugarinė pusė

Skulptūros mediena pažeista medžio entomologinių kenkėjų

KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
STATINIŲ KOMPLEKSO (UK 824)

ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS (UK 22349)

DIDŽIOJO ALTORIAUS (UK 7605, DR 355)

ISTORINIAI IR MENOTYRINIAI TYRIMAI

Didžiojo altoriaus istorinė kaita

Kauno Šv. Jurgio Kankinio bernardinų bažnyčios erdvėje ir šiandien dominuoja įspūdingas Didysis altorius, išnirantis iš pačios presbiterijos gilumos. Savo dydžiu, monumentalia struktūra ir puošnia drožyba jis užima išskirtinę vietą ne tik šioje šventovėje, bet ir visoje Lietuvos senojoje dailėje. Šis altorius buvo aptartas prof. dr. Laimos Šinkūnaitės tyrimuose, o skulptūrų meninės ypatybės – Marijos Matušakaitės publikacijose.¹ Iš altoriaus sovietmečiu iškeltos skulptūros ne kartą dalyvavo įvairiose parodose Lietuvoje ir publikuotos jų kataloguose.² Naujausi tyrinėjimai, atskleisti L. Šinkūnaitės ir Rimos Valinčiūtės-Varnės monografijoje, skirtoje Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčiai,³ atsispindi ir šiame tyrime, papildyti polichrominių ir cheminių tyrimų išvadomis.

Lietuvos istoriografijoje įsivyravo 1703 metų, kaip šio Didžiojo altoriaus pastatymo, t. y. užbaigimo data.⁴ Vis dėlto tenka ją patikslinti – Kauno bernardinų kronikoje pažymėta, kad dabartinis Didysis altorius įrengtas už vienuolyno geradario, Vitebsko vaivados Andriaus Krišpino-Kiršenšteino paliktas lėšas. Jis **mirdamas 1704 m. rugsėjo 15 d.** konventui užrašė tris tūkstančius auksinų, prie kurių jo žmona Rachelė iš Bžostovskių nuo savęs dar pridėjo du tūkstančius auksinų, 1705 m. leguotų jų Raudonės dvare.⁵ Altorių pagaminti jau po geradario mirties užsakė tuometinis

¹ Šinkūnaitė, Laima. Kauno Šv. Jurgio Kankinio bernardinų bažnyčia: interjero įrangos kaita ir raida // Lietuvos dailė europiniame kontekste. Dailė. T. 5. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1995, p. 59–65; Šinkūnaitė, Laima. Kauno pranciškonų (bernardinų) Šv. Jurgio bažnyčia. Kaunas: Kauno Šv. Jurgio konventas, 2008; Matušakaitė, Marija. Realizmo apraiškos XVIII a. Lietuvos profesionaliojoje skulptūroje // Nuo gotikos iki romantizmo: senoji Lietuvos dailė. Vilnius: Academia, 1992, p. 122–123, il. 66–67; Matušakaitė, Marija. Senoji medžio skulptūra ir dekoratyvinė drožyba Lietuvoje. Vilnius: Baltos lankos, 1998, p. 103–106, il. 155–162.

² Baroko dailė Lietuvoje: parodos katalogas. Vilnius: Lietuvos dailės muziejus, 1996; Pranciškonai Lietuvoje / Sud. L. Birškytė-Klimienė. Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus, 2017, p. 154–158.

³ Šinkūnaitė, Laima; Valinčiūtė-Varnė, Rima. Kauno Šv. Jurgio Kankinio pranciškonų observantų konventas: praeities vizija. Vilnius: Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincija, 2018, p. 96–127.

⁴ Žr. 1 nuorodą. Ši data veikiausiai atsirado netiksliai perskaičius šaltinio labai sunkų raštą – 1703 m. vasario 23 d. įvyko bernardinų kapitula, kurios metu Kaunui vėl paskirtas gvardijonas Danielius Bagdonavičius, prie kurio atliktų darbų minima ir Didžiojo altoriaus fundacija bei statybos. Archivum Loci Caunensis ad Sanctum Georgium Ordinis S. Francisci de Obseruantia post susceptionem Anno Dni, 1471–1833 m. (Kauno Šv. Jurgio Kankinio bernardinų konvento kronika, 1471–1833 m., toliau – Archivum) – VUB RS F 4–38883 (A 316), p. 196.

⁵ Archivum, p. 196, 80–81.

gvardijonas Danielius Bagdonavičius.⁶ Dar tais pačiais 1704 m. velionio brolis Žemaičių vyskupas Jonas Jeronimas Krišpinas-Kiršenšteinas (apie 1654–1695–1708) davė dešimt muštinių talerių naujam portatilio akmeniui su relikvijomis įsigyti ir, gvardijonui šį įtaisius į medinius rėmus, pats jį pašventino ir atitinkamą įrašą su antspaudu ant portatilio paliko.⁷ Mensai iš priekio uždengti už 33 auksinus įsigytas naujas antepedijus.⁸ 1707 m. jau kito Kiršenšteinų giminės atstovo – LDK lauko raštininko ir Oršos seniūno Jurgio Jeronimo lėšomis paauksuota ciborija,⁹ kuri buvo nedidelė, drožėjo darbo ir juodai lakuota.¹⁰ Bagdonavičius mini, kad altorius pastatytas jam esant gvardijonu,¹¹ tad gali būti, kad didžioji dalis įrenginio buvo pagaminta iki jo vadovimo pabaigos **1706 m.** Tačiau gali būti, kad uoliai prasidėjęs Didžiojo altoriaus įrengimas užtruko bent vieną, o gal ir du dešimtmečius, nes šali 1700–1721 m. niokojo Šiaurės karas, 1701 ir 1710 m. Kauną buvo užėmusi švedų kariuomenė, kurią lydėjo 1707 m. gaisras, badmetis ir 1708 m. maro epidemija. Šio laikotarpio šaltiniuose altoriaus spalva neminima. Empiriniai ir polichromijos tyrimai rodo, kad pirminė altoriaus spalva buvo juoda, o drožinių sidabravimui akomponavo dramblio kaulo baltumo kolonos ir balkšvą marmurą imitavusios skulptūros, vietomis taip pat sidabruotos. Toks tamsus altorių koloritas itin būdingas XVII a. bažnyčių interjeruose. Didysis altorius savo koloritu ir skirtingai niuansuota sidabruote turėjo derėti, bet kartu ir išsiskirti iš tamsiai rudų, auksuotų, sidabruotų ir lesiruotėmis pagyvintų šoninių brandžiojo baroko altorių.

Tačiau už kelių dešimtmečių, jau prie gvardijono Ipolito Rupeikos atlikų darbų randame metraštininko paminėta, kad „Didysis altorius paauksuotas ir nudažytas (*pozłociono y malowano*) su nemažomis geradarių išlaidomis, ir labai dailiai ištapytas (*odmalowano*)“.¹² Deja, tiksliai nenurodyti jo ilgo, net 19 (!) metų su privalomomis pertraukomis trukusio gvardijonavimo metai, išsiskleidę bent per tris XVIII a. dešimtmečius iki 1747 m.¹³ Iš pradžių manyta, kad čia minimas pirminis altoriaus dažymas,¹⁴ tačiau gali būti, kad šiuo etapu altorius atnaujintas, išmarginant jį tamsaus gysloto marmuro gyslomis imitacija. XVIII a. antrame ketvirtyje Lietuvos altoriuose itin madingas tapo dirbtinis marmuras ir jo imitacijos. Galbūt ir Kauno konvente nuspręsta atnaujinti vos prieš kelis

---

⁶ Archivum, p. 197.

⁷ Archivum, p. 199.

⁸ Archivum, p. 197.

⁹ Archivum, p. 200. Šaltinyje paminėta tik pareigybė be vardo, asmuo identifikuotas pagal: Urzędniczy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy. Tom III. Księstwo Żmudzkie XV–XVIII wiek / Red. A. Rachuba. Warszawa: Wydawnictwo DiG, 2015, s. 339. Dėkoju dr. Gabijai Surdokaitei-Vitienei už šią nuorodą.

¹⁰ Kauno bernardinų bažnyčios ir vienuolyno 1804 m. vizitacija – KAKA B. 142, l. 839.

¹¹ Archivum, p. 196.

¹² Archivum, p. 177.

¹³ Plg. Šinkūnaitė, Valinčiūtė-Varnė, p. 282–283.

¹⁴ Šinkūnaitė, Valinčiūtė-Varnė, p. 108.

dešimtmečius pastatytą, bet jau nemadingai dažytą altorių? 1804 m. vizitacijoje Didysis „Saliamono sosto“ titulo altorius apibūdintas kaip „drožėjo darbo, visas paauskuotas, marmuru ištapytas“.¹⁵

1812 m. konventas stipriai nukentėjo nuo Napoleono, o vėliau – Rusijos karių. Kaip mini šaltiniai ir vėlesnės archyvinės nuotraukos, veikiausiai po šių negandų Didžiojo altoriaus pirmajame tarpsnyje beveik neliko autentiškų skulptūrų. Bernardinai į konventą sugrįžo tik 1816 m., bažnyčioje kiek apsitvarkyta, tačiau atnaujinimai užtruko iki pat 1830 m. 1820 m. vizitacijoje Didysis altorius įvardintas kaip Čenstakavos Dievo Motinos ir Šv. Jurgio titulo, o jame buvo abu šie ant drobės tapyti atvaizdai, abu mediniuose rėmuose.¹⁶ 1830 m. Didžiajame jau liko tik maloningasis Dievo Motinos paveikslas, o „Šv. Jurgio Kankinio“ minimas Šv. Onos altoriaus antrajame tarpsnyje. Pats Didysis altorius aprašytas detaliau. Paminėta soste sėdinti Dievo Motinos skulptūra, kurią supo „Šv. Karaliaus Dovydo ir 12 Lenkijos (!) karalių statulos, taip pat 8 mažesnės nišose iš tų pačių karalių šeimos, pusantros uolekties aukščio“.¹⁷ Ant mensos pastatytas jau naujas **tabernakulis** „medinis, staliaus darbo, panašaus pavidalo kaip altorius, virš kurio Apokalipsės avinėlis, medinis, dailininko sidabru pasidabruotas, iš šonų dvi vazos medinės, dailininko auksu nuauksintos“.¹⁸ Būtent tokia ciborija išliko senosiose nuotraukose.

Šventovę uždarius, 1851 m. inventoriuje įvardinta, kad „senovinės struktūros“ Didžiojo altoriaus kolonos „tamsiai žydrai dažytos“.¹⁹ Vadinasi, dar prieš panaikinant konventą bernardinai buvo perdažę altorius. Galbūt tai sietina su šaltiniuose minimais ilgamečio gvardijono Samuelio Laurinavičiaus 1844 m. atliktais remontais.²⁰ Altorius vėl minimas Čenstakavos Dievo Motinos ir Šv. Jurgio Kankinio titulu. Detalai aprašytas Didžiojo altoriaus apstatymas atspindi Tridento Susirinkimo iškilmingos liturgijos nuostatas: ciborijoje išstatomas sidabrinis kryžius su auksuotais spinduliais, ant mensos stovėjo 10 didelių alavinių žvakidžių, 2 mažos pristatomos (*przystawkowych*), 6 mažos žalvarinės, prikaltos prie ciborijos, 10 didelių medinių žvakidžių su skardinėmis lėkštelėmis, 2 relikvijoriai, 2 maži varpeliai ir 2 vazos.²¹

1864 m. Žemaitijos vyskupijos centras iš Varnių buvo perkeltas į Kauną kartu su kunigų seminarija, kuriai atiteko Šv. Jurgio Kankinio bažnyčia ir panaikinto konvento pastatai. Kaip tiksliai tuo metu tvarkyta bažnyčia, nėra žinoma, nes to meto vizitacijų rasti nepavyko. Tačiau palyginus 1861 ir 1939 m. inventorius, matomi padaryti esminiai pakeitimai, atsiradę greičiausiai po 1883 m.,

¹⁵ 1804 m. vizitacija, l. 839.

¹⁶ Kauno bernardinų bažnyčios ir vienuolyno 1820 07 31 vizitacija – LVIA F. 694, ap. 1, b. 3669, l. 298, 300.

¹⁷ Kauno bernardinų bažnyčios ir vienuolyno 1830 m. vizitacija, surašyta 1831 01 24 – LVIA F. 694, ap. 1, b. 3775, l. 522v–523.

¹⁸ Ten pat, p. 522v.

¹⁹ Kauno buvusios bernardinų bažnyčios 1851 01 31 inventorius – LVIA F. 669, ap. 3, b. 350, p. 34.

²⁰ Kauno buvusios bernardinų bažnyčios 1861 01 05 inventorius – LNB RS PR 348, p. 1.

²¹ 1851 m. inventorius, p. 35v, 34.

kai Žemaičių vyskupu tapo Mečislovas Leonardas Paliulionis. Visi altoriai perdažyti, Didįjį nudažant šviesiai ruda spalva aliejiniais dažais, vietomis imituojant marmurą. Ornamentai liko paaukuoti. Didįjį altorių puošęs medinis kartušas su fundatorių herbais perdarytas, vietoje herbo figūrų jame nutapant neogotikinio šrifto Marijos monogramą. Greičiausiai tuo pačiu metu stebuklingasis „Švč. Mergelės Marijos su Kūdikiu“ paveikslas, prieš tai gerokai jį apkarpius, iš Didžiojo altoriaus perkeltas į šoninio Šv. Onos altoriaus antrąjį tarpą. Didžiajam altoriui nutapyti „du pagal reikalą keičiami paveikslai“ ant drobės: „Šv. Jurgis nugali drakoną“ ir „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu“.²² Šie abu atvaizdai matomi įvairiose tarpukario nuotraukose.

Paveikslas „Šv. Jurgis nugali drakoną“ yra išlikęs. Šventasis karys vaizduojamas žaros nurausvinto kalvoto peizažo fone, stovintis, vilkintis aukso spalvos renesansinius šarvus su žaliu pošarviu, raudonomis plunksnomis puošta šalma pakeltu antveidžiu, pečius apsigobęs skaisčiai raudonos spalvos apsiaustu. Jis viena koja pamynęs besirangantį slibiną, o abiem rankomis laikydamas sunkiąją riterišką ietį, smeigia ją į pabaisos galvą.²³ Jo nuleistos akys žvelgia į kančiose skęstantį drakoną, tačiau veide – dangiška ramybė. Būtent pagal šį ypatingą nudažytą akių žvilgsnį, taip pat švelniai „užsaldintą“ manierą, fone tumulais virstančius debesis paveikslą galime priskirti dailininkui Matui Bučinskiui (*M. Buczyński*), XIX a. antroje pusėje nutapiusiam daugybę kūrinių įvairioms Lietuvos bažnyčioms. Sprendžiant pagal tapymo kokybę, taip pat pagal užsakymo svarbą, galima teigti, kad šį paveikslą tuometinei seminarijos bažnyčiai Bučinskis tapė pats, o ne mažiau įgudę jo dirbtuvių pagalbininkai. „Šv. Jurgi“ galima laikyti vienu geriausiu šio dailininko kūriniu. 1950 m. uždarius bažnyčią, „Šv. Jurgio“ paveikslas saugotas Kauno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčioje, ir tik 2014 m. sugrįžo į savo altorių.²⁴ Šiuo metu paveikslas vis dar yra su vėlesniais rėmais, pagamintais jam po restauracijos.

Paveikslo „Švč. Mergelė Marija Dangaus Karalienė su Kūdikiu“ dabartinė buvimo vieta nėra žinoma. Kiek galima spręsti iš nuotraukos, jame vaizduojama visąfigūrė Dievo Motina, tiesiai prieš save ant kairės rankos laikanti balta tunika aprengtą Kūdikėlį, dešine jį švelniai apkabinusi per juosmenį. Marijos galva karūnuota, ji švelniai palinkusi link Kūdikio. Atsižvelgiant į tapymo manierą bei bažnyčios kontekstą, paveikslą veikiausiai apie 1883 m. nutapė tas pats M. Bučinskis. Pavyko nustatyti paveikslo pirmavaizdį. Dailininkas sekė vokiečių nazariečio ir

²² Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos 1939 m. inventorių: nuorašas mašinraštis – Prof. dr. Laimos Šinkūnaitės archyvas, I. 1. Marijos paveikslas klaidingai įvardintas kaip „Šv. N[e]kaltojo. P[rasidėjimo]. P[anelės]. Marijos“.

²³ Šventasis karys. Šv. Jurgis dailės kūriniuose: parodos katalogas. Kaunas: Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2017, kat. I. 6, p. 65.

²⁴ „Šv. Jurgis nugali drakoną“. Drobė, aliejus. 276x165 (253x135). UK 8554, DV 556. Paveikslą 1982 m. nuvalė ir drobę dubliavo kan. Algimantas Kajackas. Kultūros vertybės „Šv. Jurgis“ (DV 556) restauravimo protokolas, 1982 m. – Kauno kunigų seminarijos archyvas.

Diuseldorfo mokyklos atstovo Ernsto Degerio (1809–1885) paveikslu „Švč. Mergelė Marija Dangaus Karalienė“, 1837 m. sukurtu Diuseldorfo Šv. Andriejaus bažnyčios šoniniam altoriui. Jis laikomas vienu dažniausiai kopijuojamu Diuseldorfo tapybos mokyklos religinės dailės kūriniu, pasklidęs devociniais atvaizdais,²⁵ taip pat reprodukuotas Josefo von Kellerio ir Aquilino Schado grafniais atspaudais.²⁶ E. Degeris Kūdikelį pavaizdavo su plačiai išskėstomis rankomis, norėdamas pabrėžti begalinį Išganytojo gailestingumą, tačiau kartu šiame geste užkoduota būsimoji Auka ant kryžiaus.²⁷ Bučinskis paveikslą šiek tiek adaptavo pagal vietos tradicijas, originale vienplaukę Marijos galvą apgobdamas balta skraiste.

Didysis altorius stipriai nukentėjo per Pirmąjį pasaulinį karą, 1915 m. sprogmeniui pataikius į gretimais esantį buvusį Bernardinių vienuolyno pastatą, – skeveldros ir sprogimo banga išdaužė altoriaus dešinėje esantį gotikinį presbiterijos langą. Išlikusi to laiko interjero nuotrauka (il. X) fiksuoja pusiau sugriautą Didįjį altorių be paveikslų ir pirmojo tarpsnio skulptūrų, visur mėtosi kolonos, kapiteliai, Kristaus protėvių skulptūros ir jų nuolaužos. Atrodo neįtikėtina, kad Didysis altorius iki 1922 m. buvo suremontuotas. Galbūt būtent po Pirmojo pasaulinio karo buvo pagaminta naujas, tačiau taip pat atrodantis tabernakulis. Jis buvo „medinis, gražiai papuoštas kolumnėlėmis ir ornamentais, su užrašu: *Ego Sum Panis Vitae*“.²⁸ Jo durelės nudažytos mėlynai ir paauskuotos. Jose yra atvaizduota Šv. Dievo Motina.²⁹ Senasis tabernakulis pastatytas buvusiame vienuolyne, seminarijos patalpoje, kurioje klierikai mokėsi aukoti šv. Mišias.³⁰ Po dešimtmečio Didysis altorius vėl šiek tiek tvarkytas – jo nugarinėje pusėje likę du trumpi įrašai: „Paišė kanonų / rėmus 1931 / XII–6“ ir „1932“.

1950 m. sovietams šią bažnyčią uždarius, bene labiausiai nukentėjo Didysis altorius – dauguma jo pirmąjį tarpsnį puošusių skulptūrų, herbinis kartušas bei keturių evangelistų atvaizdai pradingo, išardyta mensa su ciborija. Likusios statulos 1979 m. rugsėjo 23 d. išvežtos į Pažaislyje

²⁵ Ernst Deger // Wikipedia.org. <https://de.wikipedia.org/wiki/Ernst_Deger>.

²⁶ Joseph von Keller (1811–1873) pagal Ernst Deger. „Švč. M. Marija Dangaus Karalienė“. Harvard Art Museums, G 2048 – <<https://www.harvardartmuseums.org/collections/object/273627?position=0>>; Aquilin Schad pagal Ernst Deger. „Švč. M. Marija Dangaus Karalienė“. Harvard Art Museums, R 14885 – <<https://www.harvardartmuseums.org/collections/object/247947?position=5>>.

²⁷ Gali būti, kad šis E. Degerio paveikslas turėjo įtakos „Švč. Mergelės Marijos Krikščionių Pagalbos“ (*Auxilium Christianorum*) paveikslu ikonografijai, kurį pagal šv. Jono Bosko regėtą viziją Turino bazilikos Didžiajam altoriui 1868 m. nutapė dailininkas Tomas Lorenzas. Lietuvoje šio atvaizdo kopijos plačiai pasklido tik XX a. 3 deš. saleziečiams pradėjus aktyvią veiklą šalyje. Smilingytė-Žeimienė, Skirmantė. Lietuvos bažnyčių dailė: XX amžiaus I pusė. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2009, p. 116–122.

²⁸ „Aš esu gyvenimo duona! Kas ateina pas mane, niekuomet nebealks, ir kas tiki mane, niekuomet nebetrokš“ (Jn 6, 35).

²⁹ 1939 m. inventorius, l. 1.

³⁰ Žemaičių kunigų seminarijos patalpos. Apie 1913 m. MLLM, F4 6717/87. <http://www.limis.lt/greita-paieska/perziura/-/exhibit/preview/130000005490654?s_id=sX8uEn-9v3ymd13UD&s_ind=28&valuable_type=EKSPONATAS>.

tuomet veikusį M. K. Čiurlionio dailės muziejaus skyrių.³¹ Vėliau jos perduotos saugoti Kauno tarpdiecezinei kunigų seminarijai.

Nepaisant praradimų, Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios Didysis altorius gali būti sėkmingai restauruotas, nes išliko visa originali altoriaus struktūra, drožyba su nedideliais praradimais, dailininko M. Bučinskio tapytas „Šv. Jurgio nugalinčio drakoną“ paveikslas, 17 iš 24 autentiškų statulų. Taigi, Didžiojo Saliamono Sosto altoriaus atkūrimas ir restauravimas yra ne tik įmanomas, bet ir būtinas – be jo Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčia praranda svarbiausią savo esaties dalį.

Didžiojo altoriaus sandara

Giliai apmąstytą šio Didžiojo altoriaus struktūrą sudaro keli sluoksniai.

Nagrinėjamas įrenginys buvo iškeltas ant penkių medinių laiptų, turėjusių pabrėžti jo išskirtinį statusą šventovės erdvėje (kiti altoriai stovėjo ant vieno, o Šv. Onos – ant dviejų laiptų).³² Šie laiptai buvo dengiami raudonu audiniu.³³

Altoriaus pagrindą sudaro aukštas stačiakampių formų cokolis, virš kurio iškyla dviejų sudėtinių tarpinių retabulas, suskaidytas į penkias vertikalias dalis, vidurinė gerokai įgaubta. Ši įgilinta dalis visų pirma buvo skirta pabrėžti mensą su tabernakuliu ir ciborija, kurioje garbinamas Kristaus Kūnas ir Kraujas – Švč. Sakramentas – Didžiojo altoriaus ir visos šventovės liturginis centras. Deja, senasis barokinis tabernakulis neišliko – jis prieš 1830 m. buvo pakeistas nauju (pastarasis apie 1922 m. turbūt atnaujintas, sovietmečiu prarastas). Už jo buvo skirta vieta altoriniam paveikslui, kuris sudarė pirmojo tarpsnio simetrijos ašį ir viso altoriaus vizualinės traukos centrą. XVIII a. antrajame ketvirtyje, galutinai užbaigus Didįjį altorių, į jį iš šoninės koplyčios perkeltas stebuklingasis Bernardinų „**Dievo Motinos su Kūdikiu**“ paveikslas (XVII a. I ketv., išlikęs).³⁴ Išliko puošnus platus ažūrinis altoriaus pirmojo tarpsnio **rėmas**, suformuotas iš sausų akanto lapų, itin būdingų XVIII a. pradžios Lietuvos drožybai. Kadangi šis rėmas gerokai per didelis minėtajam atvaizdui, gali būti, kad paveikslas iš pradžių stovėjo ant mensos arba buvo dengiamas kitu paveikslu, greičiausiai vaizdavusiu titulinį šios bažnyčios globėją „Šv. Jurgį Kankinį“, kaip minima XIX a. šaltiniuose.³⁵ Dengiamais atvaizdais Lietuvoje dažnai saugotas maloningųjų paveikslų šventumas, be to, šioje šventovėje nebuvo kito altoriaus, kuriame būtų pagerbtas bažnyčios patronas šv. Jurgis.

³¹ Ekspонатų perdavimo-priėmimo laikinam saugojimui aktas. Kaunas, 1979 m. rugsėjo 23 d. – Prof. dr. Laimos Šinkūnaitės archyvas. Pagal aktą iš Didžiojo altoriaus perduota šešiolika skulptūrų.

³² 1804 m. vizitacija, l. 839.

³³ 1820 m. vizitacija, l. 300.

³⁴ Archivum, p. 176; 1804 m. vizitacija, l. 839.

³⁵ 1820 m. vizitacija, l. 298.

Pirmajame tarpsnyje abipus paveikslu komponuojama po penkias masyvias korintinio orderio kolonas ir puskolones, sugrupuotas po vieną ir dvi. Jos išdėstytos ne vienoje linijoje, todėl altoriui suteikia gilumo, o prie paveikslu pastatytos ir kiek pasuktos puskolonės optiškai išplečia jį erdvėje. Šios kolonos išryškina vertikalų aptariamojo altoriaus dalijimą, o laužytas antablementas su smarkiai išsikišusiu karnizu liudija stiprų baroko architektūros poveikį. Tarp kolonų dviem aukštais išdėstytos aštuonios (po keturias kiekvienoje pusėje) pusapskritės nišos su kriauklės užbaigimu viršuje, kuriose anksčiau būta šventųjų statulų. Jau seniausioje XIX a. pabaigos nuotraukoje matoma, kad dauguma skulptūrų įkeltos vėliau – jos skirtingo aukščio, stiliaus ir ikonografijos. Iš autentiškų skulptūrų iki mūsų dienų išliko vos dvi – kairėje viršuje stovėjusi „**Nežinoma šventoji**“³⁶ bei dešinės pusės viršuje – „**Kumų sibilė**“.³⁷ Iš kitų, neautentiškų skulptūrų, dar XIX a. įkeltų į Didįjį altorių ir baltai nudažytų, galima identifikuoti XVII a. antros pusės statulas „Šv. Agnietė Asyžietė“ (išlikusi)³⁸ ir „Šv. Elžbieta Vengrė“.³⁹ Tarp kitų skulptūrų galime atpažinti „Šv. Kazimierą“,⁴⁰ taip pat galbūt „Šv. Pranciškų“ ir kitus šio ordino šventuosius be atributų.

Pirmąjį tarpsnį nuo antrojo skiria platus antablementas, frize papuoštas gyvastingais akanto ir stipriai akcentuotais kriauklių motyvais, viršuje aprėmintas atsikišusiu karnizu su ažūrine sauso akanto juosta.

Antrasis tarpsnis mažesnis, kartu ir dinamiškesnis, kontrastuojantis su monumentaliu pirmuoju. Virš jau minėtojo antablemento iškyla baliustrada, kurioje, be vazos formos baliustrų, yra ir stačiakampiai postamentai su statulomis, atkartojantys pirmojo tarpsnio kolonų ritmą. Jų priekinės ir šoninės plokštumos suskaidytos įsprūdomis, kurios dekoruotos drožinėtais ornamentais. Įgauba ir baliustrada altoriaus antrajame tarpsnyje atsirado veikiausiai žvelgiant į neseniai pastatytos Pažaislio Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios fasadą. Už baliustrados komponuojama siauresnė altoriaus architektūrinė dalis, sudaryta iš aštuonių to paties korintinio orderio kolonų, sugrupuotų po dvi. Tarp jų, kaip ir pirmajame tarpsnyje, vėlgi dviem lygiais įrengtos keturios arkinės nišos. Iki XX a. 8 dešimtmečio jose būta **keturių evangelistų atvaizdų**, tapytų aliejumi ant naminio audimo drobės (angų pakraščiuose 2017 m. rasti prikaltos drobės likučiai).

Šio tarpsnio vidurinę dalį pabrėžia įgauba, kurią dar labiau išryškina virš jo iškylantis kupolinis antstatas, o šį vainikuoja klūpančio ir arfa grojančio **karaliaus Dovydo** statula. Šioje centrinėje antrojo tarpsnio dalyje ant laiptuoto postamento spindulių gloriijoje buvusi įkomponuota

³⁶ Dabar Lietuvos nacionalinis muziejus, EMM 876. Pranciškonai Lietuvoje / Sud. L. Birškytė-Klimienė. Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus, 2017, p. 158. Į Lietuvos nacionalinį muziejų ji pateko iš uždaryto Ateizmo muziejaus.

³⁷ Buv. Kauno arkivyskupijos muziejus, BMs 58.

³⁸ Buv. Kauno arkivyskupijos muziejus, BMs 228.

³⁹ Buvimo vieta nežinoma.

⁴⁰ Buvimo vieta nežinoma, galbūt buvo patekusi į Krikštėnų bažnyčią.

statiška sėdinčios **Dievo Motinos** skulptūra. Abi šias skulptūras išskiria ypatingas jų nejudrumas, išryškėjantis kitų gyvai gestikuliuojančių figūrų fone. Šoninės dalis virš kolonų užbaigia tapatūs žemesni segmentiniai frontonai, ant kurių įtaisytos dar dvi statulos. Abiejų frontonų priekinėse plokštumose buvę įkomponuotos sparnuotos **cherubinų** galvutės. Šią architektūrinę vidurinę dalį iš šonų rėmino du trapecijų pavidalo postamentai, ant kurių stovėjo dar **dvi skulptūros**.

Visos šios gyvybingos statulos galėjo būti sukurtos vieno skulptoriaus remiantis graviūromis kaip pavyzdžiais. Figūros kresnokos, kiek sutrumpintų proporcijų, pritaikytos žiūrėti iš apačios, tačiau jų raiški forma atspindi veržlią baroko dvasią. Skulptūrų veidai labai charakteringi, o jiems visiems ypač būdingos ilgos, į apačią plėtėjančios nosys, sukuriančios kiek šaržuotus, bet įtaigius personažus. Moterų ir angelų atvaizdai dailesni, „minkštesni“, sukurti imituojant Antikos skulptūras. Marijos ir kitų moterų apdarus (suknelę, skraistę, apsiaustą) skaido sudėtingo piešinio gilios, minkštos klostės. Skulptoriaus braižas skiriasi nuo kitų šios bažnyčios XVII a. pabaigos – 1703 m. šoninių altorių ansamblio skulptoriaus rankos.

Altorių puošė gausi **dekoratyvinė drožyba**, beveik visa sutelkta viršutinėje dalyje (gali būti, kad apatinėje dalyje ji tiesiog neišliko): ypač puošnūs paveikslo rėmai, abiejų tarpinių antablementų frizai bei karnizai, taip pat postamentų priekinių ir šoninių filingų plokštumos, tarsi siuvinėtas kupolinis antstatas. Čia dominuoja įvairiai pavaizduoti sausojo akanto lapai – gyvastingai banguojantys S forma abipus kriauklių geldelių pirmojo tarpsnio frize, virš kolonų sudarantys fantastinius granatų žiedus,⁴¹ santūrus, primenantys klasikinį kimatiją frizuose bei jau simetriškomis aštuoniukėmis vingiuojantys postamentų filinguose. Antrojo tarpsnio frizą puošia palmių šakos abipus medalionų, o nišas – kriauklės tarp simetriškų riesčių. Viską rėmina gyvastingumo ir pulsavimo suteikiantis žuvies stuburo ornamentas, pratęsęs XVII a. II pusės drožybos tradicijas. Tokia drožyba itin būdinga pačiai XVIII a. pradžiai, vadinamojo sausojo akanto plitimo laikotarpiui, ir tarsi patvirtina altoriaus datavimą neilgai trukus po 1704 m. Tačiau čia galima atrasti ir kai ką visiškai naujo. Mat skulptūrų postamentų šoninės plokštumas puošia vadinamasis juostinis (kaspinių) ornamentas, tiksliau, jo atmaina – replių ornamentas, sudarytas iš dviejų dukart X forma sukryžiuotų juostų. Jis būdingas iš Prancūzijos atėjusiam vadinamajam regentystės stiliui, siejamam su Pilypo II Orleaniečio regentystės laiku (1715–1723).⁴² Iš tiesų šios chronologinės ribos tik orientacinės – jau XVIII a. pirmajame dešimtmetyje Dresdeno dvaro juvelyro Johanno Melchioro Dinglingerio

⁴¹ Tokius pačius motyvus matome ir apie 1710–1712 m. Vilniaus katedrai sukurtame Šv. Juozapato Kuncevičiaus relikvijoriuje (Bažnytinio paveldo muziejus, BP 104).

⁴² Dailės žodynas / Sud. D. Mulevičiūtė, etc. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1999, p. 355, 191, 359.

kūriniuose randamas šis simetriškai suvytų laužytų juostų ornamentas.⁴³ Saksonijos kurfurstų išrinkus Lenkijos karaliumi Augustu II Stipriuoju (1697–1706 ir 1709–1733), Dresdeno baroko ornamentui atsivėrė keliai ir į Abiejų Tautų Respublikos daile. Lietuvoje ankstyviausiu jo pavyzdžiu laikoma auksakalio Galo Frydricho Klesingo Vilniaus katedros Didžiajam altoriui sukurta viena iš šešių sidabro žvakidžių, šaltiniuose minima 1712 m.⁴⁴ Spėjama, kad šį ornamentą vokiečių meistras atsivežė iš gimtojo Hamburgo, Vilniuje įsikūręs jau po 1710 m. maro epidemijos. Taigi, ne anksčiau nei šiuo laikotarpiu turėjo būti užbaigtas ir Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios Didysis altorius. Jame bene anksčiausiai Lietuvos altorių drožyboje panaudotas regentystės ornamentas, visuotinai paplitęs tik XVIII a. antrame ketvirtyje.

Jesės medis kaip Jėzaus ir Marijos genealogija

Savitą ir sudėtingą šio Didžiojo altoriaus struktūrą lėmė ypač giliai apmąstyta ir originali ikonografinė programa. Jau anksčiau tyrinėjimuose ji susieta su Kristaus genealogija.

Kristaus genealogija dažniausiai vaizduojama kaip Jesės medis. Ji remiasi Izaijo pranašyste: „Iš Išaijo [t. y. Jesės] kelmo išaugs atžala, iš jo šaknies pražys pumpuras. Ant jo ilsėsis Viešpaties dvasia: dvasia išminties ir įžvalgos, dvasia patarimo ir narsumo, dvasia pažinimo ir Viešpaties baimės“ (Iz 11, 1–2). Remiantis šiuo tekstu, dažniausiai vaizduojamas gulintis Jesė, karaliaus Dovydo tėvas, kuriam iš juosmens stiebiasi aukštas medis, ant kurio šakų vaizduojami Judėjos karaliai, o pačioje viršūnėje – Švč. Mergelė Marija, virš kurios – soste sėdintis Jėzus Kristus, su iš jo trykstančiomis septyniomis Šventosios Dvasios dovanomis, paminėtomis Izaijo pranašystėje. Tokie atvaizdai nuo XI a. itin paplito manuskriptų iluminacijoje, ypač psalmynuose, kurių autoriumi Senajame Testamente laikytas karalius Dovydas. Apie 1140 m. abato Sugero nurodymu Jesės medis buvo pavaizduotas Šv. Deniso abatijos vitraže ir nuo tada tapo tradiciniu gotikinių vitražų siužetu. Juose Jėzaus genealoginį medį vaizduojantys protėviai dažnai papildyti pranašų atvaizdais.⁴⁵ XIII a. ypatingai išaugus Švč. Mergelės Marijos kultui, akcentas iš Jėzaus Kristaus persisveria į Marijos, kaip Išganytojo gimdytojos, genealogiją, todėl Jesės medis vis dažniau imtas suvokti kaip Marijos kilmės medis, atitinkamai viršuje vaizduojant Dievo Motiną su Kūdikieliu Jėzumi. Pranašystės žodžius „Iš Jesės kelmo išaugs atžala“ – *Egredietur virga de radice Jesse* – viduramžių egzegetika

⁴³ Из истории Музея «Грюнесс Гевельбе». Дрезден: Государственные собрания произведений искусств в Дрездене, 1990, p. 90. Benjamin Tomae, Johann Melchior Dinglinger. „Taurė su mauretanieta“, 1700–1709 m.

⁴⁴ Vilniaus katedros lobynas / Sud. R. Budrys, V. Dolinskas. Vilnius: Lietuvos dailės muziejus, 2002, p. 311, il. 172–175, 31; Vasiliūnienė, Dalia. Ornamento kaita XVIII a. Lietuvos sakralinėje auksakalystėje // Ornamentas: XVI–XX a. I pusės paveldo tyrimai. Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2014, p. 126–128, il. 3.

⁴⁵ Tomas, Alois. Wurzel Jesse // Lexikon der christlichen Ikonographie. B. 4. Rom–Freiburg–Basel–Wien: Herder, 2004, s. 549–558.

aiškino žodžių *virga* „šakelė, atžala“ ir *virgo* „mergelė“ panašumu.⁴⁶ Toks įvaizdis galutinai įsivyravo Tridento Susirinkime pabrėžiant Dievo Motinos kultą. Todėl pranciškonų vienuolijoje nuo XVI a. antros pusės „Jesės medis“ tampa jų skleidžiamo Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo simboliu, pavyzdžiui, 1646 m. Nekaltojo Prasidėjimo Mariją paskelbus Portugalijos globėja, šioje šalyje plačiai paplito skulptūriniai altorių retabulai su Jesės medžiu. Tuo tarpu dominikonų vienuolijoje „Jesės medis“ labiau sietas su Rožinio paslaptimis.⁴⁷

Šių įtakų atgarsius galime rasti ir Lietuvos dailėje, kurioje iki mūsų dienų išliko vos trys šios ikonografijos altoriai. Kauno parapijos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų altorius (kartais vadinamas Rožinio), buvo pastatytas apie 1686 m. Literatų brolijos užsakymu. Jo pirmojo tarpsnio paveikslo sudvigubintame ažūriniame paveikslo rėme vaizduojama 12 karalių pusfigūrių gėlių taurelėse, o viršuje – mažytė skulptūrinė Dievo Motinos su Kūdikiu figūrėlė.⁴⁸ Galbūt panašiai buvo sukomponuotas Didysis altorius Salantų bažnyčioje, žinomas tik iš šaltinių: to paties Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų titulo altoriaus iš medžio drožinėtuose sparnuose buvo „dvylika Senojo Testamento karalių, skeptrus rankose laikančių, tapybiniu auksu ir sidabru aptaisyti“.⁴⁹ Šiedu altoriai atstovautų tradicinę „Jesės medžio“ traktuotę. Antrasis išlikęs kūriny yra mūsų aptariamas Didysis altorius Kauno bernardinų bažnyčioje, o trečiasis – greičiausiai dėl pastarojo įtakos 1763 m. pastatytas Kretingos bernardinų konvento Didysis Apreiškimo Marijai altorius su Nukryžiuotojo skulptūra.⁵⁰ Šiems dviem altoriams analogiškų pavyzdžių, kur Marijos ir Jėzaus genealogija vaizduojama ir be Jesės, ir be medžio lajos, kol kas nepavyko aptikti Europos altorių kontekste. Taigi, tai itin retas šios ikonografijos altorių retabulų tipas.

Sekant Jesės medžiu, būdavo kuriamos ir kitos, šventųjų kilmės arba dvasinės genealogijos. Tytuvėnų bažnyčioje yra išlikęs „Šv. Pranciškaus genealoginis medis“, sukurtas XVIII a. pirmoje pusėje ir vaizdavęs jo žemiškuosius protėvius.⁵¹ Kauno bernardinų kronikoje taip pat

⁴⁶ Krikščioniškosios ikonografijos žodynas / Sud. D. Ramonienė. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1997, p. 97.

⁴⁷ Gonçalves, Flávio. A „Árvore de Jessé“ na Arte Portuguesa // Revista da Faculdade de Letras. Porto: Universidade do Porto, 1986. P. 213–243.

⁴⁸ Šinkūnaitė, Laima. Interjero dailė // Kauno Šv. Apaštalo Petro ir Pauliaus arkikatedra bazilika / Sud. L. Šinkūnaitė, R. Valinčiūtė-Varnė. Kaunas: Kauno arkivyskupijos muziejus, 2008., p. 86–89, il. 72–74; Matuškaitė, Marija. Pralabintas XVII a. kūriny // Naujasis židinys. 1991. Nr. 6. P. 28–33.

⁴⁹ Salantų bažnyčios 1715 m. vizitacija – VUB RS F1–F 38, p. 143.

⁵⁰ Kretingos pranciškonų bažnyčiai 400. Istorija, kultūros paveldas, žymūs asmenys / Sud. J. Kanarskas. Kretinga–Vilnius: Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincija, 2017, p. 136. Šiandien jame išlikę 11 Kristaus protėvių statulų. Šaltiniuose minima, kad antrajame tarpsnyje buvo 10, o trečiajame – po tris iš abiejų karaliaus Dovydo šonų, taigi, iš viso 17 protėvių. Kretingos bernardinų bažnyčios 1820 m. vizitacija – LVIA F. 669, ap. 2, b. 224, l. 51–51v.

⁵¹ Kairytė, Skirmantė. Paveikslas „Šv. Pranciškaus genealoginis medis“ // Tytuvėnų Bernardinų bažnyčia ir vienuolynas / Sud. D. Klajumienė. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2004, p. 197–204.

minima, kad XVIII a. pradžioje buvo nutapytas „atvaizdas Serafiniškojo medžio“, skirtas šoninei Marijos koplyčiai (*Obraz Arbor Seraphica w Forcie*), už jį sumokėta 60 auksinų.⁵² Jis galėjo vaizduoti šv. Pranciškaus žemiškuosius protėvius (kaip paveikslas Tytuvėnuose) arba jo įkurto ordino dvasinę genealogiją. Deja, pats atvaizdas neišliko. Tačiau išliko šiuo metu atidengta ir restauruojama Kauno bernardinų konvento refektorijaus XVII a. I pusės sienų tapyba, kurioje vaizduojami šv. Pranciškaus įkurto pirmojo, antrojo ir trečiojo pranciškonų ordino žymiausi šventieji gėlių žieduose. Panašiai traktuota sienų tapyba XVIII a. 3 ketvirtyje papuošė ir Vilniaus bernardinų konvento kluatro koridorių. Jame išaukštinami pranciškonų trečiojo ordino šventieji ir palaimintieji.⁵³

Didžiojo altoriaus ikonografinė programa

Seniausią Kauno bernardinų bažnyčios Didžiojo altoriaus aprašymą šaltiniuose randame Bernardinų kronikoje XVIII a. antrame ketvirtyje: „[Didysis altorius] nuostabios struktūros, tai yra Saliamono sostas su daugybe asmenų ir su baliustromis antrajame tarpsnyje, viršuje soste sėdinčios Švč. Mergelės Marijos statula žvaigždėmis apsupta, pačiame viršuje Dovydas, grojantis arfa, derėtų gi visą altorių aprašyti atminčiai, kuris lai amžinai puošia Viešpaties garbę.“⁵⁴ Gaila, kad kronininkas neįvykdė savo ketinimo, nes šiandien tiksliai nebeįmanoma atkurti visos pirmojo tarpsnio ikonografijos, nes, kaip minėta, išliko tik dvi iš aštuonių autentiškų skulptūrų.

Abi išlikusios skulptūros vaizduoja moteris Antikos laikų drabužiais, visai be atributų. Vieną iš jų kan. Algimantas Kajackas kitados įvardino kaip „Kumų sibilę“. **Sibilės** – tai 12 antikinio pasaulio pranašių, kurios gyvendavo prie šventyklų. Nors jos neminimos Šventajame Rašte, tačiau pradėjus studijuoti Antikos palikimą, vėlesniais laikais gerbiamos krikščionybėje, nes taip pat skelbė Kristaus atėjimą. Todėl krikščioniškajame mene jos kartais vaizduojamos greta 12 Izraelio pranašų. Vienas žymiausių sibilės vaizduojančių kūrinių yra Mikelandželo 1508–1516 m. ištapyti Siksto koplyčios skliautai, kur penkios sibilės – Persų, Eritrėjos, Delfų, Kumų ir Libijos – gretinamos su septyniais Izraelio pranašais, skelbusiais Kristaus atėjimą. Keturi iš jų – tai vadinamieji Didieji pranašai: Izaijas, Jeremijas, Ezekielis ir Danielius. Vatikane žemiau jų 14 liunečių nutapyti bene 33 Kristaus protėviai (tai vienintelis aptiktas Kristaus protėvių pavaizdavimas be paties genealoginio medžio, kaip Kaune ir Kretingoje, tiesa, ne altoriuje). Gali būti, kad panašus sprendimas buvo pasirinktas ir Kaune, pavyzdžiui, keturios sibilės gretintos su keturiais Didžiais pranašais.

---

⁵² Archivum, p. 197.

⁵³ Janonienė, Rūta. Bernardinų bažnyčia ir konventas Vilniuje: pranciškoniškojo dvasingumo atspindžiai ansamblio įrangoje ir puošyboje. Vilnius: Aidai, 2010, p. 323–331.

⁵⁴ Archivum, p. 177.

Kita vertus, galimas ir kitas variantas, jei šios moterys nėra sibilės. Įmanoma, kad pirmajame tarpsnyje vaizduoti jau Naujojo Testamento įvykiai ir veikiantys asmenys, pavyzdžiui, Marijos pusseserė Elžbieta, šv. Jono Krikštytojo motina, pirmoji pasveikinusį dar įsčiose buvusį Išganytoją. Taip pat – pranašė Ona, kuri atėjo pašlovinti į šventyklą paaukoti atneštą Kūdikėlį Jėzų – ji „šlovino Dievą ir kalbėjo apie kūdikį visiems, kurie laukė Jeruzalės išvadavimo“ (Lk 2, 38). Tuomet kitos, dingusios, skulptūros galėjo būti „teisingi ir dievobaimingi“ Simeonas, kuriam „buvo Šventosios Dvasios apreikšta, kad jis nemirs, kol pamatysiąs Viešpaties Mesiją“ (Lk 2, 25–35) bei Elžbietos vyras šv. Zacharijas. Abiem minėtais atvejais ikonografija pabrėžtų būsimą Kristaus atėjimą ir jo dar Senajame Testamente duotą Viešpaties pažadą apie Dievo tautos išganyką per karaliaus Dovydo giminę.

Antrajame tarpsnyje svarbiausia yra **Dievo Motina**, vaizduojama sėdinti ant aukšto laiptuoto postamento, maldaui sudėjusi rankas. Jai po kojų anksčiau buvo mėnulio pjautuvas, simbolizavęs jos Nekaltąjį Prasidėjimą, o šaltiniuose minima jos figūrą supus dvylika žvaigždžių. Marija vaizduojama besilaukianti Kūdikėlio Jėzaus, ir būtent čia slypi šio altoriaus giliausios prasmės. Būtent iš čia Marijos figūros uždarumas ir tas ypatingas laukimas. Jos figūrą supa tirštas sidabruotų debesėlių vainikas, už kurio – švytintys auksiniai spinduliai. Dievo Motinos figūrą gaubiantis aklinas kupolinis skliautas tampa jos apsauga, o šio skliauto vidinį dekorą puošiantys vešlaus akanto lapų pavidalo motyvai tampa vaisingumo simboliu. Ji čia ypatinga, tobiliausia Moteris, per kurią gims Pasauliui pažadėtas Išganytojas.

Marijos figūra iškelta ant aukšto laiptuoto postamento, kurį šiandien sudaro keturios pakopos, tačiau kitados jų turėjo būti šešios. Taip nurodo Senajame Testamente aprašytas Saliamono sostas, pagamintas iš Šebos karalienės dovanoto aukso: „Karalius taip pat padarė šaunų sostą iš dramblio kaulo ir jį aptraukė geriausiu auksu. Į sostą vedė šeši laiptai, sostas turėjo nugarą su apskritu viršumi ir atramas prie kiekvieno sėdynės šono. Du liūtai stovėjo šalia atramų, o dvylika liūtų stovėjo ant šešių laiptų, po šešis kiekviename šone“ (1 Kar, 10 18–20). Prisiminkime, kad XVIII–XIX a. šaltiniai šį altorių įvardina būtent kaip „Saliamono sostą“. Marija kaip Saliamono „Išminties sostas“ (*Sedes Sapientiae*) apdainuojama ir tradicinėje jai skirtoje litanijoje. Šis titulas pabrėžė per Mariją įsikūnijusią dieviškąją Naujojo Testamento Išmintį, kuri pranoksta žmogiškąją Senojo Testamento Saliamono išmintį.⁵⁵ Kita vertus, pakopos galėjo būti ir septynios, simbolizuojančios septynias Šventosios Dvasios dovanas, pažadėtas Izaijo pranašystėje: Išmintis

---

⁵⁵ Laag, Heinrich. Tron // Lexikon der christlichen Ikonographie, B. 4, S. 304–306.

(*Sapientia*), Supratimas (*Intelligentia*), Tvirtumas (*Fortitudo*), Maldingumas (*Pietas*), Patarimas (*Consilium*), Pažinimas (*Scientia*) ir Dievo baimė (*Timor*).⁵⁶

Visas altoriaus dekoras, sutelktas apie Marijos figūrą – baldakimas, cherubina, drožinių ornamentai – turi sąsają su Saliamono pastatyta šventykla ir jos Šventų Šventąja, skirta saugoti Viešpaties Sandoros Skrynią. „Abu kerubai buvo vienodo didumo ir turėjo tokią pat išvaizdą. [...] Kerubai buvo pastatyti vidiniame Namų kambaryje. Kerubų sparnai buvo taip išskleisti, kad vieno kerubo sparnas lietė vieną sieną ir antro kerubo sparnas lietė kitą sieną. [...] Ir kerubus jis paausavo. Visur ant Namų sienų, iš vidaus ir iš lauko pusės, jis padarė kerubų, palmių ir žiedų įraižas“ (1 Kar 6, 23–30). Perkėlus Sandoros Skrynią į šventyklą, karalius Saliamonas tarė: „Mano tėvas Dovydas svajojo pastatyti Namus Viešpaties, Izraelio Dievo, vardui. Bet mano tėvui Viešpats tarė: [...] ne tu Namus pastatysi, bet iš tavęs gimęs tavo sūnus pastatys Namus mano vardui“ (1 Kar 8, 17–18). Taip vedama paralelė tarp Senojo Testamento Sandoros Skrynios bei iš Dovydo giminės kilsiančio ir Marijoje įsikūnijusio Mesijo.

Antrajame ir vainikuojančiame altoriaus tarpsnyje išplėtotą per Mariją gimsiančio Jėzaus Kristaus genealoginę temą: aplink Marijos statulą sugrupuotos Išganytojo **žemiškųjų protėvių statulos**. Visų šių gyvybingų, raiškių figūrų tarpusavio bendravimas ekspresyviomis pozomis, netikėtais posūkiiais ir įvairiausiais gestais nukreiptas į Dievo Motiną. Altorių vainikuojanti didelė klūpančio **karaliaus Dovydo** figūra – statiška kaip ir Dievo Motinos (abi šios skulptūros yra altoriaus pagrindinėje simetrijos ašyje): archajišką šios skulptūros pobūdį atitinka sąlygiškas, beveik ornamentinis drabužių raukšlių išdėstymas. Dovydas yra vienas svarbiausių Kristaus provaizdžių – Dievo pateptas Izraelio karalius, įtvirtinęs taiką ir gerovę. Kiek žemiau jo, virš frontono kairėje pusėje stovi **karalius Saulius** su kalaviju, dešine ranka mūsų žvilgsnį nukreipia į Šv. Onos ir Nekaltojo Prasidėjimo altoriaus pusę, o iškelta kaire – į Dovydą, taip pabrėždamas, kad Nekaltasis Marijos Prasidėjimas per šv. Oną, Dovydo giminės palikuonę, buvo išankstinis Dievo pažadas laukiant Išganytojo. Pats karalius Saulius nepriklauso prie Jėzaus protėvių – jis buvo pirmasis pateptasis Izraelio karalius, tačiau už nepaklusnumą prarado Viešpaties malonę, kuris sostą perdavė Jesės sūnui Dovydui. Dešinėje pusėje vaizduojamas Dovydo sūnus **karalius Saliamonas** maldai sunertomis rankomis. Taip išskirti trys pirmieji ir iškiliausi Izraelio karaliai, iš kurių du buvo Kristaus protėviai. Kiek žemiau ant beveik frontonus siekiančių postamentų įtaisytos dar dvi statulos,

---

⁵⁶ Katalikų Bažnyčios katekizmas. Santrauka. Katalikų interneto tarnyba, 2007, Nr. 389. Plg. XVIII a. pastatomas kryžius Jiezno bažnyčioje. Kaišiadorių vyskupija ir jos sakralinis paveldas / Sud. S. Poligienė. Vilnius: Savastis, 2006, p. 285, il. 7. Tokios pakopos itin populiarios Portugalijoje, plg. virš šv. Antano Paduviečio gimimo vietos pastatytos Lisabonos Šv. Antano bažnyčios Didysis altorius.

o likusios aštuonios – itin įvairiomis ekspresyviomis pozomis stovi ant baliustrados stulpelių, patarnaudamos Dievo Motinai. Tokį altoriaus vaizdą leidžia atkurti tarpukario nuotraukos.

Šventajame Rašte paminėtas skirtingas Kristaus protėvių skaičius. Evangelistas Matas Jėzaus kilmę aprašo nuo Abraomo per karalių Dovydą iki Marijos vyro Juozapo, įvardindamas 40 protėvių (iki Dovydo – 27 kartos, Mt 1, 1–17), pabrėždamas Juozapo kilmę iš karalių. Evangelistas Lukas eina priešinga kryptimi ir kita šaka, nuo Juozapo per Dovydą paminėdamas iki pat Adomo 76 protėvius (iki Dovydo – 42 kartos, Lk 3, 23–38) ir išryškindamas Marijos kilmę iš Dovydo. Tačiau dailėje dažniausiai apsiribojama simboliniu 12 protėvių (rečiau – 10 ar 14) pavaizdavimu, iš kurių dažniausiai atpažįstamas tik karalius Dovydas su arfa. Kartais simbolines figūreles lydi banderolės su vardais. Labiau išplėtotuose siužetuose Kristaus protėviams akomponuoja Izraelio pranašai, tuomet protėviai atpažįstami iš laikomų skeptrų.

Tarpukario laikotarpio nuotraukose 8 Kristaus protėvių statulos stovėjo ant baliustrados postamentų, dar 2 – ant paaukštintų altoriaus šonuose, o dar 3 – virš kupolo ir frontonų, taigi, iš viso 13 Kristaus protėvių ($8+2+3=13$). Tiek jų išliko iki mūsų dienų.⁵⁷ Tačiau tai nėra pirminis skaičius, nes tose pačiose nuotraukose užfiksuota dar viena protėvio statula, perkelta į pirmąjį altoriaus tarpą. Ją pavyko atrasti Lietuvos dailės muziejuje.⁵⁸

Tad kiekgi Kristaus protėvių iš pradžių turėjo būti vaizduojama altoriuje? Tikrąjį jų skaičių išduoda antrojo tarpsnio baliustrados postamentų skaičius, kurių yra 10. Prie jų reikia pridėti 2 stovinčias aukščiau šonuose bei 3 – vainikuojančius visą altorių ($10+2+3=15$). Taip gauname simbolinį $12+3$ skaičių, kuris, beje, siejasi su minėtais 12 simbolinių liūtų prie Saliamono sosto. Veikiausiai viena skulptūra buvo prarasta per Pirmąjį pasaulinį karą ar dar anksčiau, tuomet, laikantis simetrijos, viena perkelta į pirmąjį altoriaus tarpą. Taigi, iš pat pradžių Kristaus protėvių iš viso būta penkiolikos: 12 simbolinių ir 3 iškiliausi karaliai.

Tik iš pirmojo žvilgsnio visi Kristaus žemiškieji protėviai vaizduojami vienodai. Iš tikrųjų penki iš jų yra su karūnomis, iš jų trys – su pasauliečių drabužiais. Reikia manyti, jie stovėjo viršutiniuose tarpsniuose. Lengviausiai atpažįstamas klūpantis **karalius Dovydas**, apsirengęs ilgu drabužiu, ant kurio – trumpesnė tunika su kutais, o ant pečių – karališka šermuonėlių mantija. Jis groja arfa, kurią laiko rankose priešais save. Abipus jo žemiau stovėję **karalius Saulius** ir Dovydo sūnus **Saliamonas** – taip pat su karūnomis, tačiau jų drabužiai trumpesni, iki kelių, primenantys viduramžių tunikas. Saliamoną išskiria jo pamaldumą žymintis gestas. Kitos dvi, žemiau stovėjusios skulptūros veikiausiai yra ne savo pirminėse vietose – čia taip pat turėjo būti Kristaus protėviai **su karūnomis**, tačiau jau su karių šarvais. Vieno jų diržas įmantriai suraitytas, kito – puoštas

⁵⁷ Buv. KAM, BMs 10–22. 2013 m. jos grąžintos Kauno Šv. Jurgio konventui.

⁵⁸ LDM, S 2933 „Izraelio karalius“. Medis, auksavimas, polichromija. 115x46x27. Įsigyta 1997 m.

maskaronu.⁵⁹ Likę protėviai, stovėję ant baliustrados, visi pavaizduoti kaip šarvuoti **romėnų kariai**: jie vilki trumpomis tunikomis, ant jų – anatominius šarvus kirasas su šarvinėmis juostomis apačioje. Šarvus po krūtine prilaiko diržas. Pečius gaubia romėnų karininkų apsiaustas, kurio ilgis ir susegimo būdas priklauso nuo rango. Dalis protėvių pavaizduoti su trumpais kalavijais gladijais (*gladius*) prie kairiojo šono, vienas galbūt laikė ietį, kitas – skydą. Visi kariai avi tradiciniu apavu – sandalus kaligas. Dauguma jų su XVII–XVIII a. būdingais šalmais, puoštais stručio plunksnų pliumažu. Toks apdaras būdingas antikinei Romai, ypač ankstyvajam ir brandžiajam Imperijos laikotarpiui, tačiau dažnai vaizduotas XVII–XVIII a. baroko dailėje.⁶⁰

XVI–XVII amžiais *Miles Christianus* – „Kristaus kario“ vaizdinys visuotinai tapo teisingo tikėjimo simboliu. Kontrreformacijos amžiuje jis buvo dominuojančiu vaizdiniu LDK kultūroje. *Miles Christianus* įvaizdis simbolizavo sektiną gyvenimo būdo idealą: tai aktyvus ir kovojantis žmogus, narsus ir ištvermingas, tarnaujantis Dievui ir Tėvynei, kurio pagrindiniai ginklai yra pamaldumas ir dorybės. Kovojama ne tik su išoriniais priešais – kitatikiais ir klaidatikiais, bet visų pirma su vidiniais – ydomis ir silpnybėmis. Kristus laikomas geriausiu visų laikų kariu, o kryžius – jo kovos vėliava. Žemiškasis gyvenimas suvokiamas kaip laikina kova, kurios galutinis tikslas yra aukštesnis – amžinasis gyvenimas.⁶¹ Šis Kristaus kario vaizdinys dailėje buvo perteikiamas kaip Romos imperijos karys remiantis Pauliaus laišku efeziečiams: „būkite tvirti Viešpatyje ir jo galybės jėga. Apsiginkluokite visais Dievo ginklais, kad galėtumėte išsilaikyti prieš velnio klastas. [...] Todėl imkitės visų Dievo ginklų, kad galėtumėte piktąją dieną pasipriešinti ir, visa nugalėję, išsilaikyti. Tad stovėkite, susijusę strėnas tiesa, apsivilkę teisumo šarvais ir apsiavę kojas ryžtu skleisti taikos Evangeliją. O svarbiausia, pasiimkite tikėjimo skydą, su kuriuo užgesinsite visas ugningas piktojo strėles. Pasiimkite ir išganymo šalmą bei Dvasios kalaviją, tai yra Dievo žodį“ (Ef 6, 10–17).

Kristaus kario įvaizdis dažnas pranciškoniškuose šaltiniuose, ypač Tomo Celaniečio parašytoje pirmojoje Asyžiaus Neturtėlio biografijoje ir ją papildančioje „Trijų draugų legendoje“, kur šv. Pranciškus vadinamas „naujuoju“ ir „narsiausiu“ Kristaus kariu.⁶² Kad jis buvo svarbus ir Didžiojo altoriaus fundatoriui Andriui Kazimierui Krišpinui-Kiršenšteinui, galime spręsti iš jo

---

⁵⁹ Maskaronas – tai žmogaus kaukė žvėries akimis, būdinga romėnams, bet nuo XVII a. IV ketv. paplitusi ir Lietuvos–Lenkijos karių aprangoje.

⁶⁰ Už konsultaciją nuoširdžiai dėkoju istorikui Vidmantui Airini, Vytauto Didžiojo karo muziejaus muziejininkui.

⁶¹ Plačiau žr. Liškevičienė, Jolita. *Miles Christianus* įvaizdis LDK kultūroje // Tipas ir individas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūroje. Vilniaus dailės akademijos darbai. T. 24. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2002, p. 127–130.

⁶² Celanietis, Tomas. Šventojo Pranciškaus pirmasis gyvenimas. Vilnius: Aidai, 2000, p. 27; Trijų draugų legenda. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2016, p. 40, 34.

vestuvėms skirto panegirinio leidinio frontispiso, kurį 1692 m. išraižė Leonas Tarasevičius.⁶³ Čia jaunųjų pora vaizduojama kaip mitologiniai Atėnė Paladė ir Marsas, simbolizuojantys Išmintį ir Tvirtybę, kurie „įkūnija ne tik tobulą jungtį, idealią šeimos sąjungą, bet kartu suponuoja tobulą gyvenimo kelią, suformuotą pagal *Miles Christianus* apibrėžtį“.⁶⁴ Šioje vestuvių panegirikoje personifikacijos stovi abipus jungtinio Bžostovskių (*Strzemię*, Balnakilpė) ir Krišpinų-Kiršenšteinų herbo (statmenai ažuolu perskirtas herbinis skydas, kurio pirmajame, kairėje pusėje, viena virš kitos komponuojamos dvi elnių galvos, o antrajame, dešinėje, stovi į medį atsirėmęs liūtas).

Beje, 1830 m. vizitacijoje minima, kad Didžiajame altoriuje pirmojo tarpsnio maloningąjį „Čenstakavos Dievo Motinos“ paveikslą taip pat vainikavo „du **fundatorių herbai**: vienas – iš pasidabruotos skardos, kitas medinis“.⁶⁵ Šis medinis herbas, nors ir neryškiai, vis dar įžiūrimas prieš XIX a. pabaigos remontą darytoje altoriaus nuotraukoje, įkomponuotas ant kartušo, įrėminto vešliais akantais drožinėta herbo skraiste, kabėjusia pirmojo tarpsnio antablemento viduryje. Herbo antrajame skyde galima įžiūrėti Balnakilpę, o pirmajame, reikia manyti, buvo dvi elnių galvos – Krišpinų herbas.

Krišpinų-Kiršenšteinų giminė, XVII a. tapusi penkta pagal galingumą Lietuvoje, XVII–XVIII a. buvo nuolatinė Kauno Šv. Jurgio Kankinio konvento geradarė: Pajūrio tįjūnas Jeronimas Krišpinas-Kiršenšteinas savo Raudonės pilyje išsaugojo maloningąjį Dievo Motinos paveikslą ir kitas vertybes, padėjo atstatyti bažnyčią po Maskvos karo ir 1668 m. gaisro, tam skirdamas dideles lėšas, padėjo atgauti į Karaliaučių patekusias išgrobstytas vertybes. Galiausiai garbingiausioje vietoje – presbiterijoje – jis įrengė atskirą šeimyninę kriptą, į kurią perkėlė savo tėvų palaikus ir kur pats 1681 m. su žmona Ona iš Mlockų (*Anna Mlocka*) atrado amžinojo atilsio vietą.⁶⁶ Visa tai, ypač protėvių karstų perkėlimas rodo, kad Kauno bernardinų šventovę Krišpinai-Kiršenšteinai XVII a. laikė savo giminės mauzoliežumi, ką patvirtina ir jo palikuonių tęsiama nuolatinė parama ir aukos šiai bažnyčiai XVII a. pabaigoje – XVIII a. Todėl natūralu, kad virš šeimyninės kriptos esantį Didįjį altorių fundavo Jeronimo sūnus Andrius Kazimieras Krišpinas-Kiršenšteinas, o jame garbingiausioje vietoje kaip ryškiausias akcentas pakabintas jungtinis jo ir jo žmonos herbas.⁶⁷ Galime tik numanyti, kad Didžiojo altoriaus kaip Jesės medžio ikonografija atsirado ne be pačių altoriaus fundatorių

⁶³ Phaenomenon szczęśliwe Lew i Słońce złączone na akcie weselnym [...] Andrzej Kierszenszteyna Kryszpina pisarza polnego W. X. K., Starosty Szereszowskiego, y [...] Racheli Brzostowskiej referendarzowny, pisarzowny W. X. L. [...] vpatrzono przez Xiędza Ferdynanda Bartoszewskiego, proboszcza Michaliskiego Zakonu Canon. Regul. od Pokuty BB. MM. Vilnae: Typis Academicis Societatis Iesv, 1692.

⁶⁴ Liškevičienė, Jolita. *Mundus emblematus: XVII a. Vilniaus spaudinių iliustracijos*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2005, p. 123, il. 78.

⁶⁵ 1830 m. vizitacija, l. 523.

⁶⁶ Archivum, p. 99.

⁶⁷ Plg. fundatorių herbai panašiai įkomponuoti Pažaislio ir Vilniaus Šv. Petro ir Pauliaus bažnyčių fasaduose virš pagrindinio portalo. Deja, abeiose šventovėse autentiški Didieji altoriai neišliko.

pageidavimo, o jame, virš protėvių kapo, vaizduojami žemiškieji Kristaus protėviai kartu buvo ir simbolinis Krišpinų-Kiršenšteinų giminės genealoginis medis bei jų, kaip tobulų Kristaus karių, įamžinimas.

Beje, šis ryšys su fundatorių gimine siūlo dar vieną galimą Didžiojo altoriaus pirmojo tarpsnio interpretaciją. Prisiminkime, kad pirmajame tarpsnyje buvo „Šv. Kazimiero“ statula (tiesa, nežinome, ar autentiška) – taigi, altoriaus fundatoriaus Andriaus Kazimiero Krišpino Kiršenšteino dangiškasis globėjas. Tad gali būti, kad viena iš išlikusių moterų skulptūrų vaizdavo jo žmonos Rachelės iš Bžostovskių globėją Rachelę, kuri Senajame Testamente laikyta šiaurinių žydų giminių vadovaujančios genties pramote (plg. Mt 3, 18 ir jo komentara). Tuomet ir kitos neišlikusios pirmojo tarpsnio skulptūros galėjo vaizduoti Krišpinų-Kiršenšteinų giminės dangiškuosius globėjus, visų pirma šv. Jeronimą ir šv. Oną (Jeronimo ir jo žmonos Onos Mlockos patronai) bei kitus. Galutinio atsakymo šiandien, deja, neturime.

Didžiojo altoriaus vieta presbiterijoje

Analizuojant šį ypatingos svarbos įrenginį bažnyčios erdvėje bei siekiant suvokti jo reikšmę visai šventovės struktūrai, labai svarbu išsiaiškinti, ar keitėsi šio Didžiojo altoriaus vieta, ir jei taip, tai kada ir dėl kokių priežasčių? Taigi, kurioje vietoje šis Didysis altorius pirmiausia buvęs įrengtas?

Šiandien Didysis altorius vizualiai atrodo it suspaustas, tarsi įspraustas į siaurą presbiteriją, atitrūkęs nuo kitų altorių ansamblio. Tai paskatino prof. dr. Laimą Šinkūnaitę iškelti versiją, kad nenustatytu laiku altorius buvo pastumtas į presbiterijos gilumą, kur stovi ir šiandien. Altoriaus architektūrinėje struktūroje ištis yra altoriaus perdarymo (siaurinimo?) žymių, o cokolyje iš abiejų pusių įrengtos labai žemos drelės vienuoliams įeiti. Kita vertus, tokios drelės yra ir abipus Šv. Onos altoriaus, kurios buvo skirtos brolijos reikmenims pasidėti. Vienintelė platesnė altoriui tinkama vieta būtų prieš presbiteriją, pačiame jos priekyje, kur matomi nusklembti mūrinių sienų kampai. Tačiau iš šaltinių žinome, kad šioje vietoje nuo 1671–1674 m. stovėjo kampiniai Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Šv. Rožės altoriai, užpildę ir vizualiai sudarę jungtį su Didžiuoju altoriumi, o išilgai presbiterijos sienų buvo stalės, virš kurių XVIII a. antrame ketvirtyje ant drobės nutapyta pranciškonų išpažinėjų ir kankinių galerija. Šių įrenginių nebuvimas šiandien labai keičia presbiterijos erdvės suvokimą. Be to, verta pastebėti, kad Didžiojo altoriaus nugarinė pusė yra labai jau grubi ir nenudailinta, akivaizdžiai nebuvusi skirta apžvelgti net patiems vienuoliams, be to, pats medinio altoriaus retabulas šiandien stovi tik paramstytas į presbiterijos galinę apsidę. Nepamašu, kad ši konstrukcija galėtų išstovėti be atramų.

Kita vertus, šaltiniai rodo, kad XVII–XVIII a. pirmoje pusėje, t. y. aptariamojo altoriaus pastatymo metu, Lietuvos bernardinų šventovėse Didysis altorius būdavo įrengiamas presbiterijos

gilumoje, o vienuolių choras – priešais jį. Tai atskleidžia Vilniaus,⁶⁸ Kauno, Kretingos ir Tytuvėnų konventų tyrimai. Ir tik XVIII a. 4 dešimtmetyje dėl vis didėjančios Mažesniųjų brolių reformatų ir kitų „griežtesnės observancijos“ atšakų įtakos šios vienuolijos gyvenime atsigręžta prie senesnio, viduramžių modelio, kai vienuoliams skirta erdvė vėl įrengiama presbiterijos gilumoje, nuo pasauliečių atskirta Didžiojo altoriaus retabulu. Vilniaus konventą išsamiai nagrinėjusi dr. Rūta Janonienė plačiai aptarė, kaip ši pranciškonų reformatų reforma turėjo įtakos 1763–1781 m. įrengtam naujam šios bernardinų bažnyčios interjerui. Šios reformos etalonu laikoma Juozapo Pranciškaus Sapiegos funduota ir 1736–1739 m. architekto Motiejaus Osieckio įrengta Palenkės Bockų (*Boćki*) pranciškonų reformatų bažnyčia, joje įgyvendinti principai raštu sukoncentruoti ir Didžiosios Lenkijos reformatų provincijos statute. Viena iš ryškiausių reformatų nuostatų buvo Didžiojo altoriaus įrengimas ties presbiterijos viduriu. Už šio altoriaus įrengiama dviaukštė patalpa, kurios pirmame aukšte buvo zakristija, o antrame – vienuolių choras. Didžiajame altoriuje privalomas buvo didelis Nukryžiuotojo atvaizdas, virš jo – Dievas Tėvas su Šventosios Dvasios balandžiu. Visa bažnyčių įranga, pradedant altoriais, turėjo būti gaminama iš riešutmedžio, bet Lenkijoje leista naudoti ąžuolą, kuris impregnuojamas šviesiu, o skulptūros ir drožyba – tamsesniu pokostu. Atsisakyta polichromijos ir auksavimo. Kampiniai presbiterijos altoriai turėjo būti skirti Nekaltojo Prasidėjimo Švč. Mergelei Marijai ir šv. Pranciškui, o kiti – ordino šventiesiems, altorius įrengiant vienanavės bažnyčios šonuose.⁶⁹

Nors pranciškonams reformatams Lietuvoje įsikurti nepavyko, o apie atitinkamas Lietuvos bernardinų provincijos statuto nuostatas žinių nėra, tyrimai rodo, kad jos daugiau ar mažiau paveikė visų Lietuvos bernardinų Šv. Kazimiero provincijos šventovių, esančių dabartinėje Lietuvos teritorijoje, interjerus. Būtent XVIII a. antroje pusėje – XIX a. pradžioje juose įrengti nauji Didieji altoriai su vienuolių choru už retabulo (Vilniaus, Trakų, Kretingos, Tytuvėnų, Telšių, Dotnuvos).

Ką apie Kauno bernardinų Didžiojo altoriaus vietą byloja šaltiniai? Kauno bernardinų kronikoje XVIII a. antrame ketvirtyje vienuolių choro vieta įvardinta neutraliai – „prie Didžiojo altoriaus“ (*chor przy wielkim Oltarzu*).⁷⁰ Tuo tarpu seniausioje žinomoje 1804 m. vizitacijoje minima, kad stalės išdėstytos iš abiejų šonų einant nuo Didžiojo altoriaus,⁷¹ t. y. taip, kaip buvo iki pat išardant stales 1993 m. Vienuolių choras už Didžiojo altoriaus neminimas jokiuose žinomuose šaltiniuose nei Bernardinų konvento, nei vėlesniais laikais. Taigi, neturime jokių įrodymų, patvirtinančių, kad dabartinis Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios Didysis altorius kada nors

⁶⁸ Janonienė, Bernardinų bažnyčia, p. 152, 168.

⁶⁹ Ten pat, p. 275–281; Błachut, Adam Jan, OFM. Zespoły kościelno-klasztorne reformatów Prowincji Małopolskiej i Ruskiej w XVIII wieku // Rocznik Historii Sztuki. T. XXX. Warszawa: Neriton, 2005, s. 191–233.

⁷⁰ Archivum, p. 177–178.

⁷¹ 1804 m. vizitacija, l. 839.

stovėjo presbiterijos priekyje, išskyrus visuotinę tradiciją, prie kurios, kaip minėta, tik nuo XVIII a. vidurio perėjo visi bernardinų konventai dabartinėje Lietuvos teritorijoje.

Ar gali būti, kad Kauno konvente vieninteliame išliko senasis, dar XVII–XVIII a. pirmai pusei būdingas Didžiojo altoriaus išdėstymas? Tokių pavyzdžių yra išlikę Lenkijoje, pavyzdžiui, Ležajsko (*Leżajsk*) bernardinų bažnyčioje, kur Didysis altorius stovi presbiterijos gilumoje, o vienuolių stalės – prieš jį, nuo pasauliečių atskirtos medine sienele.⁷² Tuomet kyla klausimas, kodėl Kauno konvente nebuvo įvykdyta vienuolių choro įrengimo už Didžiojo altoriaus reforma? Nežinia, ar tai buvo sąmoninga kategoriška pozicija (čia verta prisiminti, kad būtent Kauno konventas 1530 m. tapo savarankiškos Lietuvos bernardinų provincijos įsteigimo iniciatoriumi). Galbūt tiesiog nugalėjo praktiškumo argumentas – nenorėta ar nematyta didelio reikalo perstatyti ką tik, prieš pat reformos pradžią per didelius vargus užbaigto altoriaus, apie kurį su susižavėjimu rašė ir XVIII a. kronininkas, ir XIX a. vizitatoriai. Jau prie esamo altoriaus XVIII a. antrame ketvirtyje priderintos vienuolių stalės, nuo navos turėjusios būti atskirtos pusiau uždara sienele.

Didžiajame altoriuje plėtota Viešpaties pažado Dovydui apie iš jo giminės gimsiantį Mesiją tema. Pirmajame tarpsnyje ji vaizduota kaip pranašystė, antrajame – kaip genealogija. Didžiojo altoriaus ir visos šventovės esmė sukoncentruota vidurinėje ašyje, kur didingiausiam karaliui Dovydui duotas pažadas per Išganytojo besilaukiančią Dievo Motiną buvo įgyvendintas pirmajame altoriaus tarpsnyje esančiame paveiksle, kuriame Švč. Mergelė Marija rodė į Kūdikelį Jėzų kaip Tikrąjį Kelią. Šią ašį užbaigė altoriaus mensa su Kristaus Kūnu ir Krauju – Naująja Sandora, atveriančia kelią į Dievo Karalystę.

Po 1704 m. pastačius Didįjį altorių, Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios interjeras galutinai užbaigtas ir įrengtas atsižvelgiant į anuometiniam laikui modernią estetinę programą, suformuotą Tridento Susirinkimo nuostatų. Jis vainikavo visą Kauno bernardinų bažnyčios brandžiojo baroko altorių ansamblį, kartu pranašaudamas vėlyvojo baroko dailės principų pradžią. Didžiajame altoriuje įkūnyta Saliamono sosto bei Marijos, kaip Naujosios Sandoros įsikūnijimo genealogija, skelbė apie Katalikų Bažnyčios triumfą ir didybę.

RVal.

Menotyrininkė dr. Rima Valinčiūtė-Varnė

---

⁷² Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Leżajsku. Leżajsk, 2005, il. s. 33–35.

KULTŪROS PAVELDO CENTRAS DETALIŲ TYRIMŲ SKYRIUS

Ašmenos g. 10, Lt – 01135, Vilnius, tel. (8 5) 261 82 89, el. paštas: asta.grubinskaite@kpc.lt

(Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčia XX a. II pusėje. Nuotr. aut. nežinomas, KTU ASI archyvas, S-001)
(Internetinė prieiga: <http://www.autc.lt/lt/architekturos-objektai/1707>)

UŽSAKOVAS

Lietuvos Šv. Kazimiero provincijos Kauno Šv. Jurgio konventas. Vadovas Paulius Saulius Bytautas OFM, gvardijonas. Tel.: +370 682 60227

Papilio g. 9, LT- 44275 Kaunas Įmonės kodas: 192077010

(juridinio asmens pavadinimas ar fizinio asmens vardas ir pavardė, adresas, juridinio asmens kodas)

OBJEKTAS

**Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso
Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios Didysis Švč. Mergelės Marijos altorius (DR 355)**

(UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7)

(pavadinimas, unikalus kodas Kultūros vertybių registre, adresas)

PAVADINIMAS

**Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso
Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355)
bei skulptūrų polichromijos stratigrafiniai, cheminiai tyrimai**

bei jų apibendrinimas

(atliktų darbų pavadinimas)

TYRIMŲ VADOVAS

Detaliųjų tyrimų skyriaus vedėja Asta Grubinskaitė (KM atest. nr. 521)

(pareigų pavadinimas, vardas ir pavardė, specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo Nr.)

VILNIUS, 2021

Turinys

Turinys	2
Ataskaitos aiškinamasis raštas.....	3
I. Eksperimentinė dalis.....	4
1.1. Tyrimų tikslas	4
1.2. Tyrimų programa.....	4
1.3. Tyrimų metodika	4
1.4. Tyrimų apibendrinimas.....	5
1.4.1. Stratigrafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai	5
II. Tyrimų duomenų išvados	9
III. Priedai.....	12
Priedas Nr. 1 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) polichromijos mėginių stratigrafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai.....	13
Priedas Nr.2. – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) skulptūrų polichromijos mėginių stratigrafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai.....	43
Priedas Nr. 3 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) kai kurių mėginių IR spektrinės analizės duomenys	56
Priedas Nr. 4 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) mėginių paėmimo vietų schema.....	58

Ataskaitos aiškinamasis raštas

Ataskaita „Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR355) bei skulptūrų polichromijos stratigafiniai ir cheminiai tyrimai bei jų apibendrinimas“ sudaryta iš trijų dalių ir priedo.

I dalis – eksperimentinė: tyrimų tikslas, programa, metodika, tyrimų duomenų apibendrinimas. Polichromuotų mėginių paviršių dažymo sluoksnių stratigafinių, organinių rišamųjų medžiagų, pigmentų prigimties tyrimų apibendrinimas.

II dalis – pateikiamos tyrimų išvados.

III dalis – priedai. Prieduose pateiktos tyrimų lentelės (2 priedas, 2 lentelė), IR spektrinės analizės duomenys (3 priedas) ir mėginių paėmimo vietų schema (4 priedas).

Parengė:

Vikinta Černeckytė

Restauravimo technologė – chemikė

(KM. atest. Nr. 539)

I. Eksperimentinė dalis

1.1. Tyrimų tikslas

1. Nustatyti dažymo sluoksnių stratigrafiją.
2. Ištirti dažų sluoksnių pigmentus bei rišamąsias medžiagas.

1.2. Tyrimų programa

1. Nustatyti polichromuotų paviršių (paimtų mėginių) dažų sluoksnių stratigrafiją.
2. Nustatyti polichromuotų paviršių (paimtų mėginių) dažų sluoksnių cheminę sudėtį.
3. Apibendrinti tyrimų rezultatus, pateikti išvadas.

1.3. Tyrimų metodika

1. Mėginių dažų sluoksnių stratigrafija nustatyta optiniu mikroskopu Motic SMZ – 171. Mėginių skaitmeninės nuotraukos padarytos Moticam 10.0MP skaitmeninės kameros priedu (objektyvo didinimai x45, x60).
2. Pigmentai ir rišamosios medžiagos nustatyti kokybinės mikrocheminės analizės metodu, naudojantis optiniu mikroskopu Motic SMZ – 171, x15 – 100 ir stebint specifines jonų atpažinimo reakcijas. Taip pat mėginiai kaitinti mufelinėje krosnyje SNOL 300⁰ – 1000⁰ C temperatūroje, stebint spalvinius pigmentų pokyčius atitinkamose temperatūrose.
3. Patikslinimui atlikta IR spektrinė analizė spektrofotometru FTIR 8400S (SHIMADZU), sujungtu su mikroskopu AIM-800 ir MCT detektoriumi. Spektrų registravimas atliktas šiomis sąlygomis: tiriami mėginiai suspausti deimantinėje celėje P/N 700-0162 ThermoSpectra-Tech skanų skaičius 200, bangos ilgis 750-4000 cm⁻¹. Gauti spektrai apdoroti naudojant IR Solution programą, palyginti su standartinių pavyzdžių bei duomenų bazėse (Sadtlir ir kt.) esančiais spektrais.
4. Tyrimų duomenys pateikti Prieduose.

1.4. Tyrimų apibendrinimas

1.4.1. Stratigrafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai

Stratigrafiniams ir cheminiams dažų sluoksnių tyrimams atlikti paimta 55 mėginiai nuo *Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus ir antipedijaus*. Ištirti ir aprašyti visi mėginiai, tyrimų duomenys pateikti 1 lentelėje.

Didysis Švč. Mergelės Marijos altorius

Iš gautų duomenų galima daryti išvadą, kad didysis altorius buvo perdažytas ne vieną kartą: kai kurios detalės taisytos mažiau kartų, kitos – daugiau. Viso altoriaus retabulas ir laiptai buvo dengti juodos (*kaulų juodasis pigmentas*) ir raudonos (*raudonoji ochra*) spalvos dažais tiesiai ant medienos. Sluoksnio riškis – baltyminės kilmės klijai. Cokolinės dalies laiptai (Nr. 28) buvo dažyta tamsiai mėlynos spalvos dažais (*ultramarinas, aliejus, baltyminės kilmės klijai*). Galima spręsti, kad pirminiame variante altorius buvo gana tamsus ir tik vėlesniais tvarkymo etapais buvo padengtas šviesesniais baltais ir gelsvos spalvos aliejiniais dažais su cinko baltuoju pigmentu.

Kolonų liemenys, kapiteliai, abakai ir bazės gruntuotos gana storu kreidiniu klijiniu gruntu ir įklįjinta baltyminės kilmės klijais. Tiek apatinių, tiek viršutinių kolonų liemenys dažyti baltais aliejiniais dažais su cinko baltuoju pigmentu. Kolonų kapitelių gruntas dengtas rusvu sluoksniu (*baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis*), ant kurio dengtas sidabro sluoksnis, lakuotas geltonu laku, kurio pagrindas – šelakas. Kai kurie kapitelių elementai auksuoti. Ant apatinės kolonos bazės aptiktas drobinio pynimo audinys (pluoštas – medvilnės ir lino mišinys), gruntuotas ir dekoruotas polimentiniu sidabravimu, kai kur sidabras lakuotas geltonu laku. Viršutinių kolonų bazės dažytos geltonos (*geltonoji ochra*) spalvos dažais ir padengtos laku.

Drožtiniai altoriaus ornamentai

Dauguma dekoratyvių drožtinių ornamentų gruntuotos gana storu kreidiniu klijiniu gruntu ir įklįjintas baltyminės kilmės klijais. Šios detalės dekoruotos polimentiniu sidabravimu su geltonu laku paviršiuje arba polimentiniu auksavimu, kai kur aptikti sidabro ir aukso dupletai. Vėlesniais etapais kai kurios detalės išliko neperdažytos, kai kurios buvo naujai auksuotos ir sidabruotos. Ant kai kurių detalių aptinkami trys auksavimo sluoksniai ir du sidabravimo sluoksniai, randama mėlynos spalvos lesiruotė su Berlyno mėlynuoju pigmentu arba ultramarinu. Rėmeliai, taip pat

kaip ir dekoratyvinės detalės, dekoruotos polimentiniu sidabravimu ir auksavimu. Išsami detalių sluoksnių analizė pateikta 1 lentelėje.

Antepedijus

Antepedijaus dekorą detalės taip pat kaip ir kitos dekoratyvinės detalės gruntuotos kreidiniu klijiniu gruntu ir impregnuotos baltyminės kilmės klijais. Šio grunto nerasta ant lygių fono paviršių: mediena dengta baltais aliejiniais dažais cinko baltojo pigmento pagrindu (kaip ir kolonų liemuo). Dauguma detalių pradiniam variante buvo dekoruotos polimentiniu sidabravimu su geltonos ir rausvos spalvos lakais, mėlynai spalvai aplink jas panaudotas *ultramarinas*.

Parengė:

Vikinta Černeckytė
I-os kat. restauravimo technologė – chemikė
(KM atest. Nr. 539)

Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus skulptūros

Tyrimams taip pat paimti mėginiai nuo penkių *Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus* skulptūrų: Šv. Agnietės (Nr. BMs–228), Kristaus protėvio – kario (skulptūros Nr. BMs–21), karaliaus Sauliaus (Nr. BMs–11), karaliaus Dovydo skulptūros postamento (skulptūros Nr. BMs–6) ir Švč. Mergelės Marijos (skulptūros Nr. BMs–8). Ištirta 18 mėginių, išnagrinėta jų stratigrafija ir atlikti cheminiai tyrimai. Gauti tyrimų duomenys pateikti 2 lentelėje.

Apžiūrėjus mėginius pro optinį mikroskopą nustatyta, kad skulptūros, kaip ir altorius, yra perdažyti įvairiu metu keletą kartų. Visos skulptūros gruntuotos baltu kreidiniu – klijiniu gruntu, virš kurio identifikuotas dar vienas grunto sluoksnis, kurio sudėtyje be baltyminės kilmės klijų rasta ir kazeino (sluoksnis yra rusvai gelsvos spalvos). Tiriant skulptūrą „Sėdinti Švč. Mergelė Marija“, rastas tik vienas baltos spalvos kreidinis klijinis grunto sluoksnis.

Šv. Agnietės skulptūra (Nr. BMs–228)

Skulptūra uždažyta baltais aliejiniais dažais. Pradžioje abitas buvo dengtas auksu polimentinės auksuotės būdu, vėliau perdažytas kelis kartus baltos spalvos aliejiniais dažais – pirmą kartą švino baltojo pagrindu, vėlesnius kartus – cinko baltųjų pagrindu. Galvos apdangalas (veliumas) – dengtas sidabru polimentinės sidabruotės būdu. Pagrindas, ant kurio stovi šventoji, pradžioje buvo žalsvos spalvos, o jos rankos – rausvos spalvos. Dažai pagaminti švino baltojo pagrindu, spalvai gauti naudojant žalsvą vario turintį pigmentą ir raudonąją ochrą.

Kristaus protėvio, pavaizduoto kariu (skulptūra Nr. BMs–21)

Skulptūra pradžioje buvo dažyta baltais dažais, taip pat švino baltojo pagrindu, tik sijono diržas sidabruotas tiesiai ant grunto polimentinės sidabruotės būdu. Vėliau skulptūra perdažyta baltais aliejiniais dažais – pirmą kartą švino baltojo pagrindu, vėlesnius kartus – cinko baltųjų pagrindu. Sijono diržas virš baltų dažų dar kartą dekoruotas auksuote (aliejiniu būdu) ir vėl perdažytas baltais aliejiniais dažais, cinko baltojo pagrindu. Plunksnų pliumažas, kaip ir sijono diržas, virš baltų dažų dar kartą buvo auksuotas.

Karaliaus Sauliaus skulptūra (Nr. BMs–11)

Skulptūra iš pradžių buvo dažyta baltais dažais, švino baltojo pagrindu. Vėliau perdažyta baltais aliejiniais dažais cinko baltojo pagrindu. Karaliaus karūna dengta suplaktais sidabro – aukso lakšteliais (dupleto) polimentinės auksuotės būdu. Vėliau perdažyta aliejiniais švino baltojo ir cinko baltojo dažais. Vėlyviausias sluoksnis – vėl auksuotė, taip pat kaip ir kardas.

Karaliaus Dovydo postamentas (skulptūros Karalius Dovydas fragmentas)

Skulptūra pradžioje buvo sidabruotas polimentinės sidabruotės būdu. Tik angeliukų veidai, esantys ant postamento, buvo dažyti rausvos spalvos aliejiniais dažais, švino baltojo pagrindu. Vėliau postamentas perdažytas baltais aliejiniais dažais, išryškinant atskiras detales aukso bei sidabro dangomis.

Skulptūros „Sėdinti Švč. Mergelė Marija“ (Nr. BMs-8)

Skulptūros kardiname klijiniame grunte kazeino nerasta – gruntas baltos spalvos. Švč. Mergelės Marijos rankos pradžioje buvo dažytos rausvos spalvos aliejiniais dažais, švino baltojo pagrindu. Tiriamajame mėginyje, virš rausvos spalvos sluoksnio, rastas sidabro lakštelio fragmentas, kurio forma neleidžia daryti išvados, kad tai buvo sidabrinis sluoksnis (reikalinga papildomi detalesni tyrimai). Vėliau kelis kartus perdažytos baltais aliejiniais dažais, cinko baltojo pagrindu.

Apsiaustas sidabruotas ant pilkos spalvos polimento (?): plokščios vietos dengtos laku (šelakas?), o iškilios klosčių vietos dar papildomai auksuotos aliejinio būdu (?), reikalingi papildomi instrumentiniai tyrimai).

Parengė:

*Elona Končienė
chemikė-tyrėja*

II. Tyrimų duomenų išvados

1. Ištirti ir aprašyti 55 mėginiai Nuo Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus ištirti ir aprašyti 55 mėginiai. Detalūs tyrimų duomenys pateikti pirmoje lentelėje (priedas Nr.1, 1 lentelė). Pagal stratigrafinius duomenis matoma, kad dauguma altoriaus detalių perdažyta keletą kartų.

2. Altoriaus retabulas dengtas raudonos (*raudonoji ochra*) ir juodos (*kaulų juodasis pigmentas*) spalvos dažais, kurių rišiklis – baltyminės kilmės klijai. Dažų sluoksnis teptas tiesiai ant įklijintos medienos. Pirminiame variante altorius buvo gana tamsus ir tik vėlesniais tvarkymo etapais buvo padengtas šviesesniais baltais ir gelsvos spalvos aliejiniais dažais su cinko baltuoju pigmentu.

3. Kolonų liemenys, kapiteliai, abakai ir bazės gruntuotos kreidiniu klijiniu gruntu. Kolonų limenys dažyti aliejiniais dažais cinko baltojo pigmento pagrindu. Kolonų kapiteliai dekoruoti polimentiniu sidabravimu su geltonu laku, kai kurios dalys auksuotos.

4. Dauguma dekoratyvinių ornamentų ir rėmelių gruntuoti kreidiniu klijiniu gruntu. Šios detalės dekoruotos polimentiniu sidabravimu su geltonu laku arba polimentiniu auksavimu, kai kur aptikti sidabro ir aukso dupletai. Vėlesniais etapais kai kurios detalės išliko neperdažytos, kai kurios buvo naujai auksuotos ir sidabruotos. Ant kai kurių detalių aptinkami trys auksavimo sluoksniai ir du sidabravimo sluoksniai.

5. Antepedijaus dekoru detalės taip pat kaip ir kitos dekoratyvinės detalės gruntuotos kreidiniu klijiniu gruntu ir impregnuotos baltyminės kilmės klijais. Šio grunto nerasta ant lygių fono paviršių: mediena dengta baltais aliejiniais dažais cinko baltojo pigmento pagrindu (kaip ir kolonų liemuo). Dauguma detalių pradiniam variante buvo dekoruotos polimentiniu sidabravimu su geltonos ir rausvos spalvos lakais, mėlynai spalvai aplink jas panaudotas *ultramarinas*.

6. Tyrimams paimta 18 mėginių mėginių nuo penkių *Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus* skulptūrų: Šv. Agnietės (Nr. BMS–228), Kristaus protėvio – kario (skulptūros Nr. BMS–21), karaliaus Sauliaus (Nr. BMS–11), karaliaus Dovydo skulptūros postamento (skulptūros Nr. BMS–6) ir Švč. Mergelės Marijos (skulptūros Nr. BMS–8). Detalūs tyrimų duomenys pateikti antroje lentelėje (priedas Nr.2, 2 lentelė). Pagal stratigrafinius duomenis matoma, kad dauguma altoriaus detalių perdažyta keletą kartų, aukso bei sidabro dangos taip pat aptinkamos kelios.

7. Visos skulptūros gruntuotos baltu kreidiniu – klijiniu gruntu, virš kurio identifikuotas dar vienas grunto sluoksnis, kurio sudėtyje be baltyminės kilmės klijų rasta ir kazeino (sluoksnis yra rusvai gelsvos spalvos). Tiriant skulptūrą „Sėdinti Švč. Mergelė Marija“, rastas tik vienas baltos spalvos kreidinis klijinis grunto sluoksnis.

8. *Šv. Agnietės skulptūra (Nr. BMS–228)* – mediena įklijinta baltyminės kilmės klijais, gruntuota kreidiniu-klijiniu gruntu. Abitas buvo dengtas auksu polimentinės auksuotės būdu, galvos apdangalas (veliumas) – dengtas sidabru polimentinės sidabruotės būdu. Pagrindas, ant kurio stovi skulptūra buvo polichromuota žalsvos spalvos (*žalsvas vario pigmentas, medžio anglis, švino baltasis*), o rankos – rausvos spalvos (*raudonoji ochra, raudonas švino pigmentas, švino baltasis*) dažais. Vėliau skulptūra perdažyta kelis kartus baltos spalvos aliejiniais dažais – pirmą kartą švino baltojo pagrindu, vėlesnius kartus – cinko baltųjų pagrindu.

9. *Kristaus protėvio, pavaizduoto kariu (skulptūra Nr. BMS–21)* skulptūra – mediena įklijinta baltyminės kilmės klijais, gruntuota kreidiniu-klijiniu gruntu. Ranka, sijono baltoji dalis, plunksnų pliumažas pradžioje buvo dažyti baltais (*švino baltasis, medžio anglis, aliejus*) dažais. Tik sijono diržas sidabruotas ant grunto polimentinės sidabruotės būdu. Vėliau visa skulptūra perdažyta baltais aliejiniais dažais – pirmą kartą švino baltųjų, vėlesnius kartus – cinko baltųjų pagrindu. Plunksnų pliumažas ir sijono diržas virš baltų dažų dar kartą dekoruotas auksuote ir vėl perdažytas baltais aliejiniais dažais, cinko baltojo pagrindu.

10. *Karaliaus Sauliaus skulptūra (Nr. BMS–11)* – mediena įklijinta baltyminės kilmės klijais, gruntuota dviem kreidinio-klijinio grunto sluoksniais – apatinis baltos spalvos, viršutinis gelsvai rusvos spalvos. Drabužio (ties liemeniu) bei kardo pirmas dažo sluoksnis pilkos spalvos (*švino baltasis, medžio anglis, aliejus*). Karūnos pirmasis sluoksnis – polimentiniu būdu atlikta auksuotė aukso-sidabro lakšteliais (dupletu), ant kurio rastas žalsvos spalvos sluoksnis (lesiruotė; geltonas švino pigmentas (masikotas?), aliejus). Vėlyvesni trys baltos spalvos dažų sluoksniai (cinko baltasis, aliejus) rasti ant visų mėginių. Galiausiai kardas ir karūna vėl auksuoti.

11. *Karaliaus Dovydo postamentas (skulptūros Karalius Dovydas fragmentas)* mediena įklijinta baltyminės kilmės klijais, gruntuota kreidiniu-klijiniu gruntu. Postamento liemuo, kutas bei angelo sparnai iš pradžių buvo sidabruoti polimentinės sidabruotės būdu. Liemens ir kuto sidabro danga padengta skaidriu žalsvos spalvos (*geltonas švino (masikotas (?)) pigmentas, aliejus*), o angelo sparnai mėlynos spalvos skaidriu sluoksniu (*Berlyno mėlynasis, aliejus*). Angeliukų veidai, esantys ant postamento, buvo dažyti rausvos spalvos aliejiniais dažais (*švino*

baltasis, raudonos spalvos dalelės, aliejus). Vėliau postamentas perdažytas baltais aliejiniais dažais (*cinko baltieji, aliejus*) ir išryškinant atskiras detales aukso ir sidabro dangomis.

12. Skulptūros „*Sėdinti Švč. Mergele Marija*“ (Nr. BMs–8) – mediena įklijinta, kreidiniame klijiname grunte kazeino nerasta – gruntas baltos spalvos. Rankos pradžioje buvo dažytos rausvos spalvos aliejiniais dažais (švino baltasis, raudonoji ochra, raudonos sp. dalelės (?), aliejus). Vėliau kelis kartus perdažytos baltais aliejiniais dažais, cinko baltojo pagrindu.

Apsiausto plokštuma bei skraistės iškilioji dalis sidabruotos ant pilkos spalvos polimento: plokščios vietos dengtos laku (šelakas?), o iškiliosios klosčių vietos dar papildomai auksuotos.

Parengė:

Vikinta Černeckytė
I-os kat. restauravimo technologė – chemikė
(KM atest. Nr. 539)

Elona Končienė
chemikė-tyrėja

Asta Grubinskaitė
I-os kat. restauravimo technologė – chemikė
(KM atest. Nr. 521)

III. Priedai

1. Priedas Nr. 1 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) polichromijos mėginių stratigafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai;

2. Priedas Nr. 2 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) skulptūrų polichromijos mėginių stratigafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai

3. Priedas Nr. 3 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) kai kurių mėginių IR spektrinė analizės duomenys.

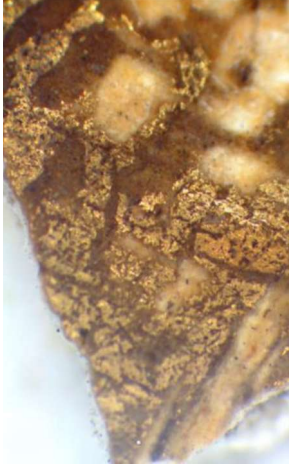

4. Priedas Nr. 4 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) mėginių paėmimo vietų schema.

Priedas Nr. 1 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) polichromijos mėginių stratigrafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai

1 lentelė

Mėg. Nr.	Pavyzdžio pavadinimas, paėmimo vieta	Dažų sluoksnių stratigrafija cheminių tyrimų rezultatai	Mėginio nuotraukos
DIDYSIS ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIUS			
<i>II-asis tarpšnis</i>			
1.	II tarpšnis. Viršutinių kolonų kapitelio akanto lapas	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Plonas geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: šėlako pagrindo lakas.</i></p>	

2.	<p>II tarpsnis. Viršutinių kolonų kapitelio akanto lapo gysla</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klėjai.</i> 2*. Pilkšvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: kaolinas, medžio anglis, baltyminės kilmės klėjai.</i> 2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klėjai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Plonas geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i> * Rasta ne visuose mėginiuose</p>	
3.	<p>II tarpsnis. Viršutinių kolonų kapitelio mažasis akanto lapas</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klėjai.</i> 2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klėjai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 3. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>	
4.	<p>II tarpsnis. Abakas (juostelė su gėlytėmis), plokštuma</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klėjai.</i> 2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klėjai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Plonas geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p>	

5.	<p>II tarpsnis. Abakas (juostelė su gėlytėmis), kita plokštuma</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>	
6.	<p>II tarpsnis. Obeliskas. Įsprūdęs apvadas</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Plonas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p> <p>4. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>5. Rusvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>6. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>7. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p> <p>8. Baltos spalvos sluoksnis su mėlynos spalvos dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p>	

<p>7.</p>	<p>II tarpsnis. Kupolo dantukai</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rusvos spalvos plonas sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Rusvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>5. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnis <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p>	
<p>8.</p>	<p>II tarpsnis. Kupolo fonas</p> 	<p>1. Juodos ir raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Gelsvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>5. Baltos spalvos sluoksnis su smulkiais mėlynomis dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p>	

9.	<p>II tarpnis. Frizo juosta</p> 	<p>1. Juodos ir raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>3. Mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos sluoksnis su mėlynomis dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus</i></p>	
10.	<p>II tarpnis. Karnizas</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Pilkšvas sluoksnis su mėlynomis dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, mėlynos spalvos pavienės dalelės, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>5. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p>	
11.	<p>II tarpnis. Viršutinė kolonos kapitelio astragalas</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Juodos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: oksidavęsi sidabro lakšteliai.</i></p>	

12.	<p>II tarpnis. Viršutinės kolonos liemuo</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 3. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i> 4. Baltos spalvos sluoksnis su mėlynos spalvos dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i> 5. Skaidrus gelsvos spalvos sluoksnis paviršiuje. <i>Rasta: gamtinės kilmės lakas (?).</i> 	
13.	<p>II tarpnis. Retabulas, šalia drožtinio ornamento</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raudonos ir juodos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 3. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i> 4. Rausvos spalvos sluoksnis su mėlynos spalvos dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, raudonoji ochra, aliejus.</i> 5. Skaidrus gelsvos spalvos sluoksnis paviršiuje. <i>Rasta: gamtinės kilmės lakas (?).</i> 	
14.	<p>II tarpnis. Obeliskas (fonas prie rėmelio)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Juodos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 3. Raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, aliejus.</i> 4. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 5. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i> 	

16.	<p>II tarpsnis. Centrinė niša (už laiptų)</p> 	<p>1. Baltos spalvos grunto plonas sluoksnis. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Šviesiai mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, mėlynos spalvos pavienės dalelės, aliejus.</i></p> <p>3. Tamsiai mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: ultramarinas, baltyminės kilmės klijai, aliejus.</i></p> <p>4. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p>	
17.	<p>II tarpsnis. Kolonos plintas</p> 	<p>1. Baltas spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Geltonos spalvos sluoksnis su laku paviršiuje. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus, gamtinės kilmės lakas (?).</i></p>	

18.	<p>II tarpnis. Drožtinis detalė (laiptų apačioje)</p> 	<p>1. Juodos ir raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Melsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p> <p>3. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>4. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p>	
19.	<p>Cokolis. Laiptai</p> 	<p>1. Tamsiai mėlynos spalvos sluoksnis <i>Rasta: ultramarinas, baltyminės kilmės klijai, aliejus.</i></p> <p>2. Šviesiai mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas su mėlynos spalvos dalelėmis.</i></p> <p>3. Skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>4. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>5. Geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>6. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>7. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	19.
20.	<p>Cokolis. Retabulo karkasas (šalia apatinių rėmelių)</p> 	<p>1. Juodos ir raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>5. Baltos spalvos sluoksnis.</p>	20.

		<p><i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>6. Gelsvos spalvos sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	
21.	<p>Cokolis. Įsprūdęs apvadas</p> 	<p>1. Rusvos spalvos sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: gamtinės kilmės lakas su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamstomis dalelėmis.</i></p> <p>2. Baltos spalvos metalo sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Skaidrus sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>5. Baltos spalvos metalo sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>6. Baltos spalvos sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>7. Rusvos spalvos sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: gamtinės kilmės lakas su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamstomis dalelėmis.</i></p> <p>8. Baltos spalvos metalo sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>9. Skaidrus gelsvas sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: gamtinės kilmės lakas.</i></p> <p>10. Geltonos spalvos sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>11. Geltonos spalvos metalo sluoksnis.</p> <p><i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>	21.

22.	<p>I tarpsnis. Apatinių kolonų bazės toras</p> 	<p>1. Drobinio pynimo audinys, kurio tankumas 21x21 į 1 cm². <i>Rasta: pluoštas – lino ir medvilnės mišinys.</i> 2. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 3. Rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 4. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 5. Geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i> 6. Geltonos spalvos metalas. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>	
23.	<p>I tarpsnis. Apatinių kolonų bazės skocija</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i> 3. Gelsvos spalvos sluoksnis su raudonomis ir mėlynomis dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i> 4. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 5. Melsvos spalvos sluoksnis su geltonu laku. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p>	

24.	<p>I tarpšnis. Apatinių kolonų bazės tora</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Melsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>5. Geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p> <p>Kitas gabaliukas:</p> <p>1. Raudonos ir juodos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus gelsvas sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	
25.	<p>Cokolis. Įsprūdęs plokštuma</p> 	<p>1. Juodos ir raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rusvas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Melsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p> <p>5. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus</i></p>	

26.	I tarpsnis. Kriauklės niša 	<p>1. Juodos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Šviesiai mėlynos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>4. Baltos spalvos sluoksniš su mėlynomis ir geltonomis dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p>	
27.	I tarpsnis. Kriauklė 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Raudonos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: kaolinas, raudonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>3. Geltonos ir baltos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: sidabro ir aukso dupletas.</i></p> <p>4. Skaidrus gelsvas sluoksniš. <i>Rasta: lakas.</i></p>	
28.	I tarpsnis. Kolonos liemuo 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Baltos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>3. Gelsvos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>4. Baltos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>5. Gelsvas sluoksniš su mėlynomis ir rudomis dalelėmis. <i>Rasta: lakas, ultramarinas, rudoji ochra, aliejus.</i></p>	

29.	<p>I tarpsnis. Retabulas už kolonų</p> 	<p>1. Juodos ir raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaulų juodasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos ryškus sluoksnis. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos sluoksnis su mėlynomis dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, ultramarinas, aliejus.</i></p>	
30.	<p>I tarpsnis. Cokolio karnizas</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Šviesiai mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, mėlynos spalvos pavienės dalelės.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>5. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p>	
Drožinės altoriaus detalės			
31.	<p>Detalė Nr.1</p> 	<p><u>Augaliniai motyvai:</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalas. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Geltonos spalvos lakas. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p> <p>5. Vietomis gelsvos spalvos dažas.</p>	

		<p><i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p><u>Krašteliai ir vidurys:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <p><i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Mėlynos spalvos sluoksnis. <p><i>Rasta: ultramarinas, gyvūninės kilmės baltymas, aliejus.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Plonas gelsvos spalvos sluoksnis. <p><i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	
32.	<p>Detalė Nr.2</p> 	<p><u>Baltai uždažytos vietos:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <p><i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės baltymas.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Skaidrus rusvas sluoksnis. <p><i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Baltos spalvos metalas. <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Skaidrus rusvas sluoksnis. <p><i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Baltos spalvos metalas. <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Mėlynos spalvos skaidrus sluoksnis. <p><i>Rasta: ultramarinas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Baltos spalvos sluoksnis. <p><i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus, lakas.</i></p> <p><u>Geltonos spalvos ornamentai:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <p><i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės baltymas.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Skaidrus rusvas sluoksnis. <p><i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Baltos spalvos metalas. <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Geltonos spalvos lakas. <p><i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p>	

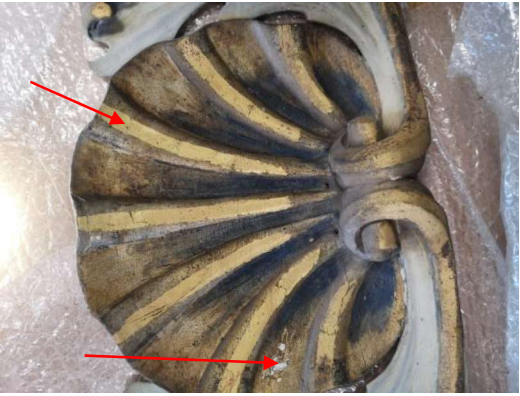
33.	<p>Detalė Nr.3</p> 	<p>5. Ryškiai geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos metalas. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p>Vietomis paviršiuje užteptas rudos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, raudonoji ir geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	
34.	<p>Detalė Nr.4</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas (kai kur gerokai ištrupėjęs). <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Tamsai mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: ultramarinas, baltyminės kilmės klijai, aliejus.</i></p> <p>3. Melsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, mėlynos spalvos pavienės dalelės, aliejus.</i></p> <p>4. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Baltos spalvos sluoksnis su gelsvu ant paviršiaus. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	
35.	<p>Detalė Nr.5</p> 	<p><u>Išorinė pusė:</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis.</p>	

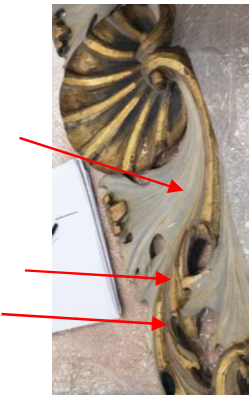
		<p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Vietomis labai plonas skaidrus geltonos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p> <p>5. Geltonos spalvos sluoksniš.</p> <p><i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p><u>Vidinė pusė:</u></p> <p>1. Baltos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Geltonos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	
36.	<p>Detalė Nr.6</p> 	<p>1. Baltos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Raudonos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaolinas, aliejus.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos ir baltos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: sidabro ir aukso dupletas.</i></p> <p>4. Baltos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>5. Gelsvos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>6. Baltos spalvos plonas sluoksniš su geltonais. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	

<p>37.</p>	<p>Detalė Nr.7</p> 	<p><u>1 mėginio vieta</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, gyvūninės kilmės baltymas.</i> 2. Rausvas sluoksnius. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaolinas, aliejus.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnius. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Mėlynos spalvos skaidrus sluoksnius. <i>Rasta: Berlyno mėlynasis pigmentas, aliejinis lakas.</i> 5. Baltos spalvos sluoksnius. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 6. Baltos spalvos metalas. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 7. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnius. <i>Rasta: lakas.</i> <p><u>2 mėginio vieta</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, gyvūninės kilmės baltymas.</i> 2. Rausvas sluoksnius. <i>Rasta: raudonoji ochra, kaolinas, aliejus.</i> 3. Geltonos spalvos metalo sluoksnius. <i>Rasta: auksas.</i> 4. Baltos spalvos metalas. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 5. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnius. <i>Rasta: lakas.</i> <p><u>3 mėginio vieta</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Rausvas, o vietomis rausvas sluoksnius. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnius. <i>Rasta: lakas.</i>
------------	--	--

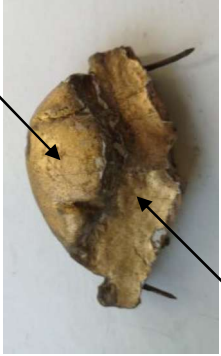
38.	<p>Detalė Nr.8</p> 	<p><u>Centriniai ornamentai</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Rusvos spalvos skaidrus sluoksniš. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsonimis dalelėmis.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Geltonos spalvos skaidrus sluoksniš. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i> 5. Geltonos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: auksas.</i> <p><u>Baltas fonas aplink ornamentus</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Baltos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 3. Viršutinis gelsvas sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i> 	
39.	<p>Detalė Nr.9</p>	<p><u>„Širdučių“ ornamentas</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės baltymas.</i> 2. Geltonos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: geltonoji ochra, aliejus.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Mėlynos spalvos skaidrus sluoksniš. <i>Rasta: Berlyno mėlynasis pigmentas, aliejinis lakas.</i> 5. Baltos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 6. Baltos spalvos sluoksniš su geltonu. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus</i> <p><u>Lapeliui kraštinėse</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės baltymas.</i> 	

		<p>2. Rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamšiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>Kai kur vietoj 2 ir 3 sluoksnio matosi pilkšvos spalvos sluoksnio likučiai.</p> <p>4. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p>	
40.	<p>Detalė Nr.10</p> 	<p><u>Kriauklė, gilesnė vieta</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: kaolinas, raudonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Rusvas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p>6. Mėlynos spalvos sluoksnis nuo centro. <i>Rasta: ultramarinas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p><u>Kriauklė, išskylesnė vieta</u></p> <p>Kriauklė, gilesnė vieta</p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p>	

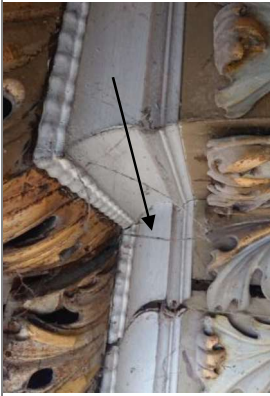

		<p>2. Raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: kaolinas, raudonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Rusvas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>7. Geltonos spalvos ryškus sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>8. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p><u><i>Augalinis motyvas, ryškesnė geltona</i></u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rudas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p> <p>5. Geltonos spalvos ryškus sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p><u><i>Augalinis motyvas, šviesesnė geltona</i></u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Raudonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: kaolinas, raudonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos metalas. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p>4. Baltos spalvos metalas.</p>	
--	---	---	--

		<p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>5. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p><u>Baltos spalvos paviršiai</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rausvas sluoksnis. <i>Rasta: kaolinas, raudonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Mėlynos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: Berlyno mėlynasis pigmentas, aliejinis lakas.</i></p> <p>5. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>6. Baltos spalvos sluoksnis su gelsvais. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus</i></p>	
41.	<p>Detalė Nr.11</p> 	<p><u>Augaliniai motyvai</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės baltymas.</i></p> <p>2. Rausvos spalvos, vietomis rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: kaolinas, raudonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Geltonos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i></p> <p>Pviršiuje kai kur matyti geltonas ryškesnis lakas ir rusvos spalvos aliejinių dažų patonavimai.</p> <p><u>Centrinė dalis ir apatiniai lapeliai</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>3. Mėlynos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: ultramarinas, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>Vietomis matyti auksavimo likučiai.</p>	

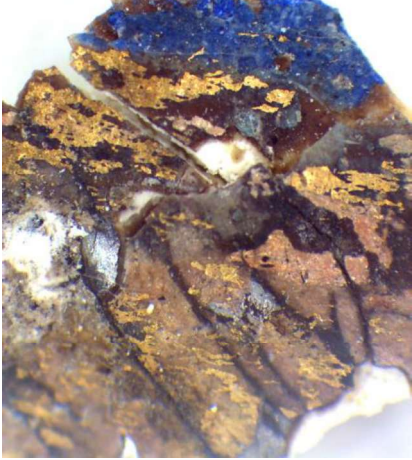
42.	<p>Detalė Nr.12 (Kolonos kapitelio lapo viršutinė dalis)</p> 	<p>4. Baltos spalvos sluoksnis su gelsvu paviršiumi. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p><u>Viršutinė dalis</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksio lakšteliai.</i></p> <p>4. Ryškiai geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>5. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p><u>Apatinė dalis</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksio lakšteliai.</i></p>	
43.	<p>Detalė Nr.13 (Virš kriauklės)</p> 	<p><u>Į mėginio paėmimo vietą</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus rusvai oranžinės spalvos sluoksnis. <i>Rasta: kaolinas, raudonoji ochra, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Skaidrus gelsvas sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>6. Mėlynos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: ultramarinas, baltyminės kilmės klijai.</i></p>	

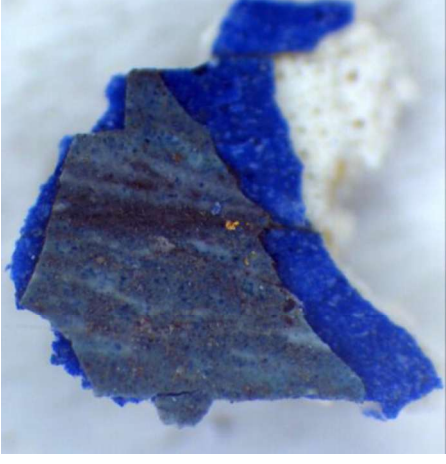
44.		<p>7. Baltos spalvos sluoksnis su gelsvu paviršiumi. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p> <p><u>2 mėginio paėmimo vieta</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rusvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamšiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Skaidrus rausvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Ryškiai geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksas.</i></p> <p><u>3 mėginio paėmimo vieta</u></p> <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rusvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamšiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Rausvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Rusvos spalvos aliejinis dažas.</p>	
	<p>Detalė Nr. 14 (II tarpsnis, Karmizas)</p>	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	

		<p>5. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p>	
<p>45.</p>	<p>Detalė Nr. 15 II tarpsnis. Glorijos spindulys</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Rudas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Geltonos spalvos lakas. <i>Rasta: šelako pagrindo lakas.</i> 5. Vietomis ryškiai geltonas sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i> 6. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: auksas.</i></p>	

ANTEPEDIJUS		
46.	<p>Vynuogė</p> 	 <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klėjai.</i></p> <p>2. Rudas skaidrus sluoksniš. <i>Rasta: baltyminės kilmės klėjai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Gelsvos ir rausvos spalvos skaidrus sluoksniš. <i>Rasta: baltyminės kilmės klėjai.</i></p> <p>5. Mėlynos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, baltyminės kilmės klėjai, aliejus.</i></p>
47.	<p>Centrinis ornamentas. Inkaro viršutinė dalis</p> 	 <p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klėjai.</i></p> <p>2. Rudas skaidrus sluoksniš. <i>Rasta: baltyminės kilmės klėjai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Gelsvos spalvos skaidrus sluoksniš. <i>Rasta: baltyminės kilmės klėjai.</i></p> <p>5. Ryškiai geltonos spalvos sluoksniš. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos metalo sluoksniš. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>

48.	Centrinis ornamentas. Inkaro vidurinioji dalis 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rudas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Gelsvos ir rausvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: gamtinės kilmės lakas (?).</i></p>	
49.	Centrinis ornamentas. Augalinis ornamentas 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Baltos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos spalvos sluoksnis su mėlynos spalvos dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p>	
50.	Centrinis ornamentas. (mėlynas viršutinis sl.) 	<p>1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Rudas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i></p> <p>3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4*. Mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: ultramarinas, cinko baltasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai, aliejus.</i></p> <p>5*. Rudos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: rudoji ochra, geltonoji ochra, medžio anglis, aliejus.</i></p> <p>6. Geltonos spalvos metalo likučiai. <i>Rasta: auksio lakšteliai.</i></p> <p>7. Šviesiai mėlynas sluoksnis.</p>	

			* 4 ir 5 sluoksniai matomi ne ant visų nuimtų mėginių.		
51.	<p>Atepedijaus pagrindo fonas (gelsvas)</p> 	<p>1. Baltos spalvos sluoksnis ant medžio. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, aliejus.</i> 2. Baltos spalvos sluoksnis su mėlynomis ir raudonomis smulkiosiomis dalelėmis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, raudonoji ochra.</i> 3. Skaidrus gelsvas sluoksnis paviršiuje. <i>Rasta: gamtinės kilmės lakas (?).</i></p>			
52.	<p>Mėlynas pagrindo fonas aplink ornamentus</p> 	<p>1. Baltos spalvos gruntas ant medžio. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Ryškios mėlynos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: ultramarinas, cinko baltasis pigmentas, baltyminės kilmės klijai, aliejus.</i> 3. Rudos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: rudoji ochra, raudonoji ochra, geltonoji ochra, medžio anglis, aliejus.</i> 4. Šviesesnis mėlynas sluoksnis. <i>Rasta: cinko baltasis pigmentas, ultramarinas, aliejus.</i></p>			

53.	<p>Ornamentas</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Rudas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Rausvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: gamtinės kilmės lakas (?).</i> 5. Ryškiai geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i> 6. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i> 	
54.	<p>Centrinio ornamento rėmelis</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Rudas skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Rausvos spalvos skaidrus sluoksnis. <i>Rasta: gamtinės kilmės lakas (?).</i> 5. Ryškiai geltonos spalvos sluoksnis. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i> 6. Geltonos spalvos metalo sluoksnis. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i> 	

55.	<p>Kampinė detalė</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Baltos spalvos gruntas. <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i> 2. Rudas skaidrus sluoksnius. <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai su raudonąja ir geltonąja ochromis, tamsiomis dalelėmis.</i> 3. Baltos spalvos metalo sluoksnius. <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i> 4. Rausvos spalvos skaidrus sluoksnius. <i>Rasta: gamtinės kilmės lakas (?).</i> 5. Ryškiai geltonos spalvos sluoksnius. <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus, paviršiuje lakas.</i> 6. Geltonos spalvos metalo sluoksnius. <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i> 	
-----	---	---	--

Stratigrafinius ir mikrocheminius tyrimus atliko:

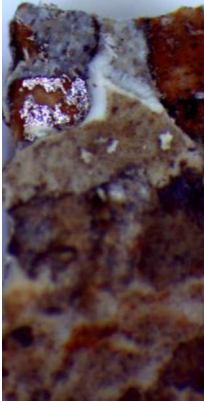

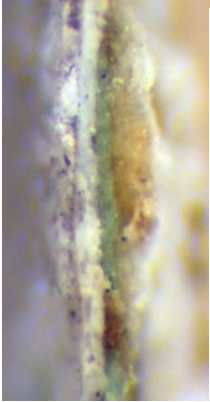

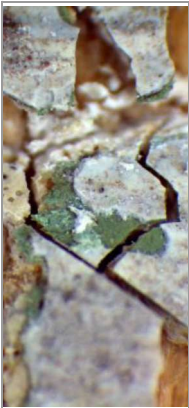

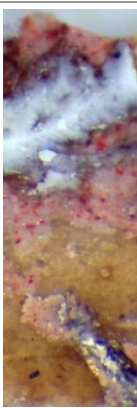

Vikinta Černeckytė
Restauravimo technologė – chemikė
(KM atest. Nr. 539)

Priedas Nr.2. – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) skulptūrų polichromijos mėginių stratigrafiniai ir cheminiai dažų sluoksnių tyrimai

2 lentelė

Mėg. Nr.	Pavyzdžio pavadinimas, paėmimo vieta	Dažų sluoksnių stratigrafija cheminių tyrimų rezultatai	Mėginio nuotrauka
		<u>SKULPTŪRA „ŠV.AGNIETĖ“ (BMs–228)</u>	
1.	<p><u>Abitas</u></p> 	 <p>1. Mediena 2. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i> 3. Balkšvos sp. sluoksnis (akytas, tvirtas): <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai</i> 4. Raudonai rudos sp. sluoksnis (plonas, tvirtas): <i>Rasta: raudonoji ochra, baltyminės kilmės klijai (polimentas).</i> 5. Geltonos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: auksa lakšteliai.</i> 6. Baltos sp. sluoksnis (tvirtas): <i>Rasta: švino baltasis, aliejus.</i></p>	

		<p>7. Baltos sp. sluoksnis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>8. Gelsvos sp. sluoksnis su juodos sp. dalelėmis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, geltonoji ochra, aliejus.</i></p>	
2.	<p><u>Galvos apdangalas</u> <u>(veliumas).</u> (Nuo viršugalvio)</p> 	<p>1. Mediena</p> <p>2. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Balkšvos sp. sluoksnis (akytas, tvirtas): <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai</i></p> <p>4. Geltonos sp. sluoksnis: <i>Rasta: geltonoji ochra, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>5. Baltos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>6. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>7. Baltos sp. sluoksnis (tvirtas): <i>Rasta: švino baltasis, aliejus.</i></p> <p>8. Baltos sp. sluoksnis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>9. Balkšvos sp. sluoksnis su juodos ir rausvos sp. dalelėmis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, raudonoji ochra, aliejus</i></p>	
3.	<p><u>Pagrindas (ant kurio stovi)</u></p> 	<p>1. Mediena</p> <p>2. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Balkšvos sp. sluoksnis (akytas, tvirtas): <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>4. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>5. Žalsvos sp. sluoksnis; <i>Rasta: švino baltasis, žalsvas vario pigmentas, medžio anglis, aliejus.</i></p>	

		<p>6. Baltos sp. sluoksnis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>7. Balkšvos sp. sluoksnis su juodos ir rausvos sp. dalelėmis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, raudonoji ochra, aliejus.</i></p>	
4.	<p><u>Krumpliai</u></p> 	<p>1. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Rausvos sp. sluoksnis: <i>Rasta: švino baltasis, raudonoji ochra, raudonos sp. dalelės, aliejus.</i></p> <p>4. Skaidrus su raudonos sp. dalelėmis sluoksnis: <i>Rasta: lakas, raudonos sp. švino pigmentas.</i></p> <p>5. Baltos sp. metalo sluoksnio fragmentai : <i>Rasta: sidabro lakštelių likučiai.</i></p> <p>6. Baltos sp. sluoksnis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>7. Balkšvos sp. sluoksnis su juodos ir rausvos sp. dalelėmis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, raudonoji ochra, aliejus</i></p>	

SKULPTŪRA „KRISTAUS PROTĒVIS KARYS(?)“ (BM5-21)

Ranka

1. Baltos sp. sluoksnis:

Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.

2. Skaidrus sluoksnis:

Rasta: baltyminės kilmės klijai.

3. Pilkšvos sp. sluoksnis:

Rasta: švino baltasis, medžio anglis, aliejus.

4. Baltos sp. sluoksnis (tvirtas):

Rasta: švino baltasis, aliejus.

5. Baltos sp. sluoksnis (tankus, kietas):

Rasta: cinko baltasis, aliejus

6. Gelsvos sp. sluoksnis:

Rasta: cinko baltasis, geltonoji ochra, aliejus.

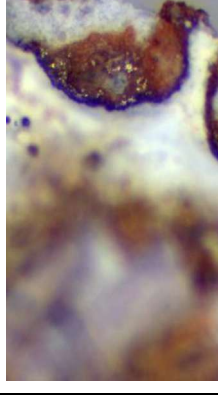

6.	<p><u>Sifono balta</u></p> 	<p>1. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.</i></p> <p>2. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Pilkšvos sp. sluoksnis: <i>Rasta: švino baltasis, medžio anglis, aliejus.</i></p> <p>4. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>5. Balkšvos sp. sluoksnis su juodos ir rausvos sp. dalelėmis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, raudonoji ochra, aliejus</i></p> <p>6. Baltos sp. sluoksnio juostos: <i>Rasta: cinko baltasis, raudonoji ochra, aliejus.</i></p>	
7.	<p><u>Plunksnu pliumažas virš galvos</u></p> 	<p>1. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.</i></p> <p>2. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>3. Pilkšvos sp. sluoksnis: <i>Rasta: švino baltasis, medžio anglis, aliejus</i></p> <p>4. Baltos sp. sluoksnis (tankus, kietas): <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus</i></p> <p>5. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai(?).</i></p> <p>6. Skaidrus su raudonos sp. dalelėmis sluoksnis: <i>Rasta: lakas, raudonos sp. švino pigmentas.</i></p> <p>7. Geltonos sp. sluoksnis: <i>Rasta: geltonas švino pigmentas (masikotas?), aliejus.</i></p> <p>8. Geltonos sp. metalo sluoksnis; <i>Rasta: auksa lakšteliai</i></p>	

Sifono diržas

1. Skaidrus sluoksniis:
Rasta: baltyminės kilmės klijai.
2. Baltos sp. sluoksniis (akytas):
Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.
3. Gelsvos sp. sluoksniis (tankus):
Rasta: geltonoji ochra, baltyminės kilmės klijai.
4. Baltos sp. metalo sluoksniis:
Rasta: sidabro lakšteliai.
5. Skaidrus sluoksniis:
Rasta: lakas.
6. Baltos sp. sluoksniis (tvirtas):
Rasta: švino baltasis, aliejus.
7. Baltos sp. sluoksniis (tvirtas):
Rasta: cinko baltasis, aliejus.
8. Skaidrus sluoksniis:
Rasta: baltyminės kilmės klijai(?).
9. Skaidrus su raudonos sp. dalelėmis sluoksniis:
Rasta: lakas, raudonas švino pigmentas.
10. Geltonos sp. metalo sluoksniis:
Rasta: aukso lakšteliai.
11. Balkšvos sp. sluoksniis su juodos ir rausvos sp. dalelėmis (tvirtas):
Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, raudonoji ochra, aliejus

SKULPTŪRA „KARALIUS SAULIUS“ (BMs-II)

Pilka (ties liemeniu)

1. Skaidrus sluoksnis:

Rasta: baltyminės kilmės klijai.

2. Baltos sp. sluoksnis:

Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.

3. Gelsvos sp. sluoksnis:

Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.

4. Pilkšvos sp. sluoksnis:

Rasta: švino baltasis, medžio anglis, aliejus.

5. Baltos sp. sluoksnis (tankus, kietas):

Rasta: cinko baltasis, aliejus.

6. Balkšvos sp. sluoksnis su juodos ir rausvos sp. dalelėmis (tvirtas):

Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, raudonoji ochra, aliejus

7. Baltos sp. sluoksnio juostos:

Rasta: cinko baltasis, aliejus.

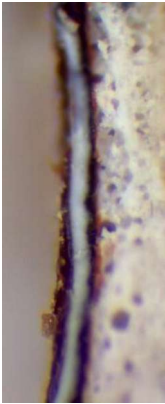

10.	<p><u>Karūna</u></p> 	<p>1. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Gelsvos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.</i></p> <p>3. Rudai raudonos sp. sluoksnis: <i>Rasta: raudonoji ochra, baltyminės kilmės klijai (polimentas).</i></p> <p>4. Gelsvos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: sidabro-aukso dubleto lakšteliai.</i></p> <p>5. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>6. Gelsvai žalsvos sp. sluoksnis: <i>Rasta: geltonas švino pigmentas (masikotas?), aliejus.</i></p> <p>7. Rudai raudonos sp. sluoksnis: <i>Rasta: raudonoji ochra, baltyminės kilmės klijai (polimentas).</i></p> <p>8. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>9. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: švino baltasis, aliejus.</i></p> <p>10. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>11. Skaidrus su raudonos sp. dalelėmis sluoksnis: <i>Rasta: lakas, raudonas švino pigmentas.</i></p> <p>12. Geltonos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>	
11.	<p><u>Kardas</u></p>	<p>1. Baltos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Gelsvos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.</i></p> <p>3. Pilkos sp. sluoksnis: <i>Rasta: švino baltasis, medžio anglis, aliejus.</i></p> <p>4. Baltos sp. sluoksnis (tankus, kietas): <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p>	

		<p>5. Skaidrus su raudonos sp. dalelėmis sluoksnis: <i>Rasta: lakas, raudonas švino pigmentas.</i></p> <p>6. Geltonos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: auksio lakšteliai.</i></p>	
<p><u>SKULPTŪROS FRAGMENTAS „KARALIAUS DOVYDO POSTAMENTAS“</u></p> 			
12.	<p><u>Kolonos liemuo</u></p> 	<p>1. Gelsvos sp. sluoksnis: <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.</i></p> <p>2. Rudai raudonos sp. sluoksnis: <i>Rasta: raudonoji ochra, baltyminės kilmės klijai (polimentas).</i></p> <p>3. Baltos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Geltonos sp. sluoksnis:</p>	

		<p><i>Rasta: geltonas švino pigmentas (masikotas?), aliejus.</i></p> <p>6. Baltos sp. sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>7. Skaidrus sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>8. Baltos sp. su mėlynomis dalelėmis sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: cinko baltasis, ultramarinas, aliejus.</i></p>	
13.	<p>Kolonos kutai</p> 	<p>1. Gelsvos sp. sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai, kazeinas.</i></p> <p>2. Rudai raudonos sp. sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: raudonoji ochra, baltyminės kilmės klijai (polimentas).</i></p> <p>3. Baltos sp. metalo sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Skaidrus sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: lakas.</i></p> <p>5. Geltonos sp. sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: geltonas švino pigmentas (masikotas?), aliejus</i></p> <p>6. Raudonai oranžinės sp. sluoksnio fragmentai.</p> <p>7. Baltos sp. sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>8. Skaidrus su raudonos sp. dalelėmis sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: lakas, raudonas švino pigmentas.</i></p> <p>9. Baltos sp. metalo sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>10. Skaidrus sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: lakas.</i></p>	
14.	<p>Angelo veidas</p>	<p>1. Balkšvos sp. sluoksnis (akytas, tvirtas):</p> <p><i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Skaidrus sluoksnis:</p> <p><i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p>	

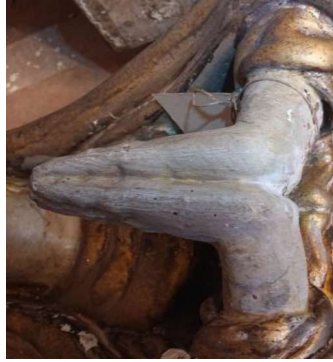
		<p>3. Rausvos sp. sluoksniis: <i>Rasta: švino baltasis, raudonos sp. dalelės, aliejus.</i></p> <p>4. Skaidrus sluoksniis: <i>Rasta: baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>5. Baltos sp. sluoksniis: <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>6. Balkšvos sp. sluoksniis su juodos ir rausvos sp. dalelėmis (tvirtas): <i>Rasta: cinko baltasis, medžio anglis, raudonoji ochra, aliejus</i></p>	
15.	<p><u>Angelo sparnai</u></p> 	<p>1. Balkšvos sp. sluoksniis (akytas, tvirtas): <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Raudonai rudos sp. sluoksniis: <i>Rasta: raudonoji ochra, baltyminės kilmės klijai (polimentas).</i></p> <p>3. Baltos sp. metalo sluoksniis: <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Skaidrus mėlynos sp. sluoksniis: <i>Rasta: lakas (šelakas?), Berlyno mėlynasis.</i></p> <p>5. Baltos sp. sluoksniis: <i>Rasta: cinko baltasis, aliejus.</i></p> <p>6. Skaidrus su raudonos sp. dalelėmis sluoksniis: <i>Rasta: lakas, raudonas švino pigmentas.</i></p> <p>7. Geltonos sp. metalo sluoksniis: <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>	

SKULPTŪRA „SĒDINTI ŠVČ. MERGELĒ MARIJA“ (BMs-8)

Ranka

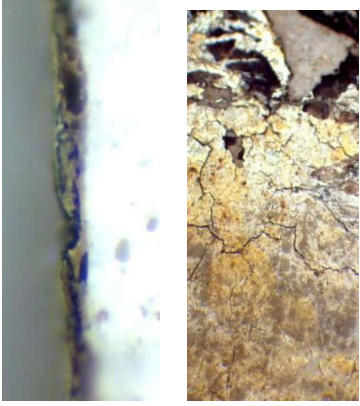

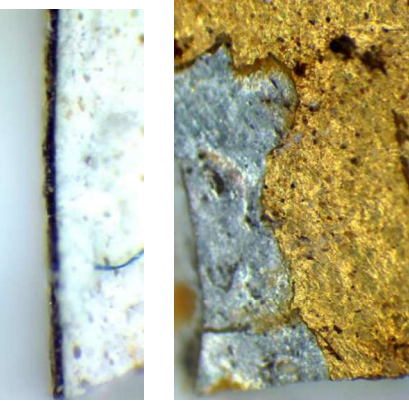

16.

1. Baltos sp. sluoksnis (akytas, tvirtas):
Rasta: kreida, baltymīnēs kilmēs klijai.
2. Rausvos sp. sluoksnis (tvirtas):
Rasta: švino baltasis, raudonoji ochra, raudono sp. dalelēs, aliejus.
3. Skaidrus sluoksnis:
Rasta: baltymīnēs kilmēs klijai.
- *4. Baltos sp. metalo fragmentas:
Rasta: sidabro lakšieliai.
5. Skaidrus sluoksnis:
Rasta: lakas.
6. Baltos sp. sluoksnis:
Rasta: cinko baltasis, aliejus.
7. Skaidrus sluoksnis:
Rasta: baltymīnēs kilmēs klijai.
8. Pilkos sp. sluoksnis (akytas):
Rasta: cinko baltasis, geltonojo ochra, medžio anglis, baltymīnēs kilmēs klijai.

*Sidabro rasta tik fragmentas, o ne ištisinis sluoksnis.

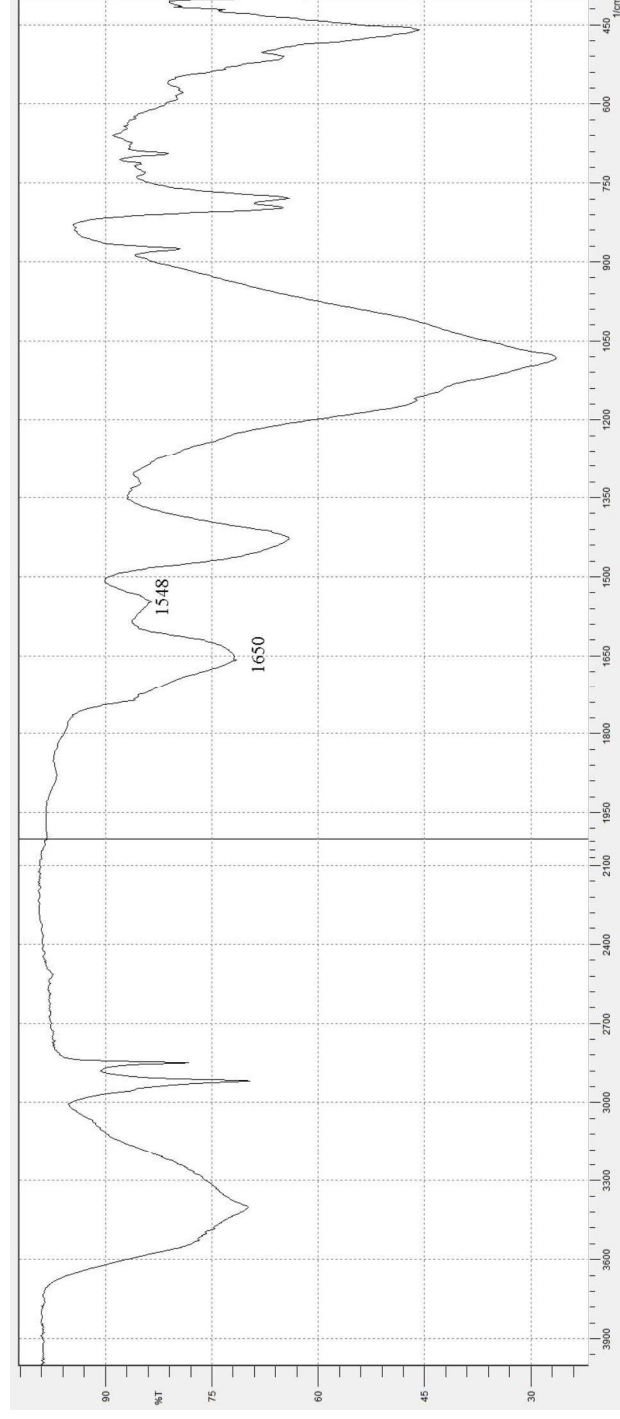

17.	<p><u>Apsiaustas (plokštuma)</u></p> 	<p>1. Baltos sp. sluoksnis (akytas, tvirtas): <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Pilkos sp. sluoksnis (polimentas?): <i>Rasta: medžio anglis, baltyminės kilmės klijai, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: lakas (šelakas?).</i></p>	
18.	<p><u>Skraistė (iškilimas).</u></p> 	<p>1. Baltos sp. sluoksnis (akytas, tvirtas): <i>Rasta: kreida, baltyminės kilmės klijai.</i></p> <p>2. Pilkos sp. sluoksnis (polimentas?): <i>Rasta: medžio anglis, baltyminės kilmės klijai, aliejus.</i></p> <p>3. Baltos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: sidabro lakšteliai.</i></p> <p>4. Skaidrus sluoksnis: <i>Rasta: lakas (šelakas?).</i></p> <p>5. Geltonos sp. sluoksnis (plonas); <i>Rasta: geltonas švino pigmentas, aliejus.</i></p> <p>6. Geltonos sp. metalo sluoksnis: <i>Rasta: aukso lakšteliai.</i></p>	

Cheminius ir stratigrafinius dažų sluoksnių tyrimus atliko:

Elona Končienė
chemikė - tyrėja

Priedas Nr. 3 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto sav., Kauno m., Papilio g. 7) didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355) kai kurių mėginių IR spektrinės analizės duomenys

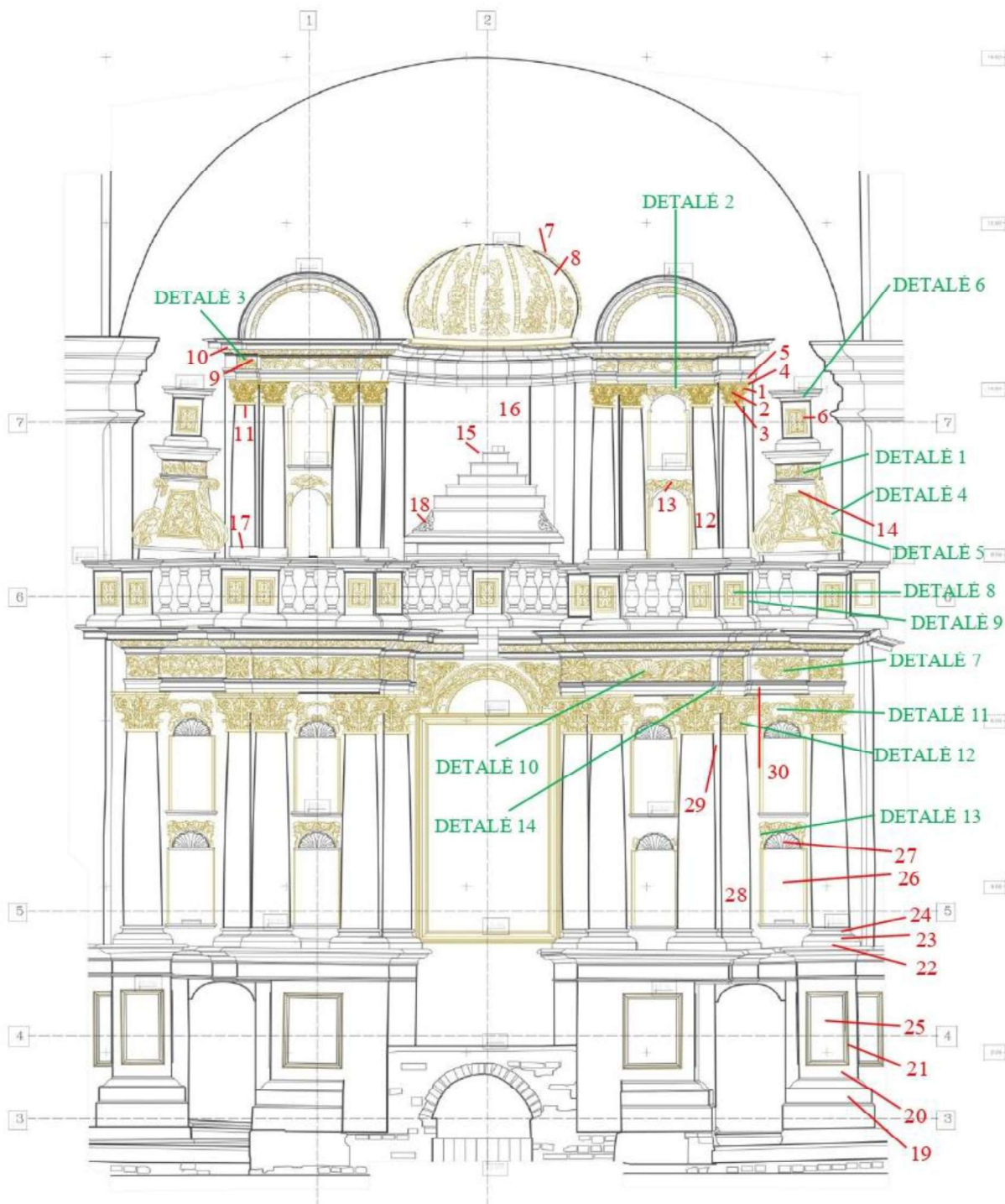
1 pav. Mėginio nr. 29 raudono apatinio sluoksnio IR spektras

Raudono sluoksnio nuo medžio (1 lentelė, Nr. 29) IR spektras pateiktas pirmame paveiksle. Spektras užrašytas siekiant nustatyti sluoksnio rišamąją medžiagą. IR spektre matosi gana nedidelio intensyvumo absorbcijos juostos ties 1650 ir 1548 cm^{-1} , kurios būdingos baltyminės kilmės klijams. Kitos spektre matomos absorbcijos juostos identifikuoja gamtinės kilmės raudonąją ochrą su kreidos ir silikatų priemaisomis.

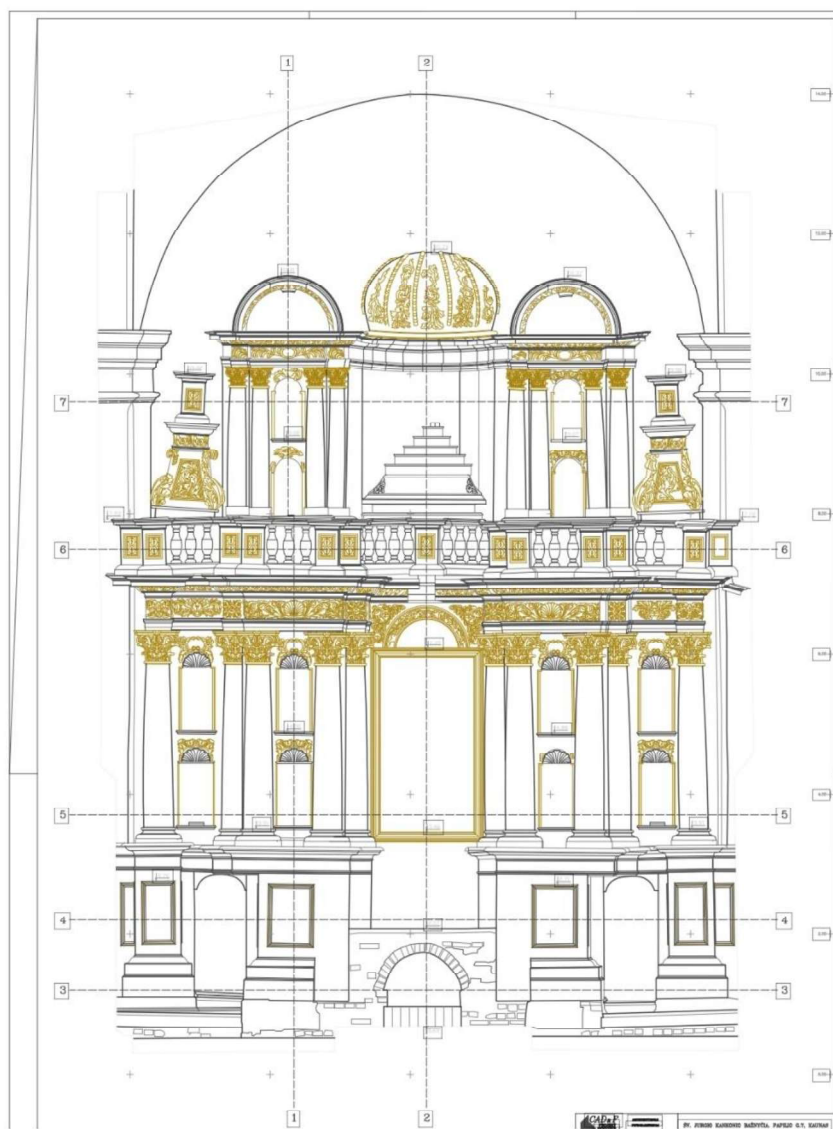

**Priedas Nr. 4 – Kauno bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios
statinių komplekso Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (UK KVR 22349; Kauno miesto
sav., Kauno m., Papilio g. 7) didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus (DR 355)
mėginių paėmimo vietų schema**

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS, U.K. – 22349,
DIDŽIOJO - ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS FOTOGRAMETRIJA IR
ORTOFOTO NUOTRAUKA**

Fotogrametrinisu apmatavimus atliko Dalius Čechanavičius

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 POLICHROMINIŲ
TYRIMŲ ATASKAITA**

RESTAURUOJAMO PAVELDO OBJEKTO DUOMENYS: Kauno Bernardinų vienuolyno ir Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios (u. k. 22349), Didysis Švč. Mergelės Marijos altorius (u. k. 7605), Papilio g. 7, Kaunas

RESTAURATORIAI: Lina Katinaitė, I kat. sienų tapybos restauratorė, 2023-07-01, I kat. auksuotės restauratorė, 2026-07-01, atest. nr. 447, Individualios veiklos pažymos nr. 614734, adr. S.

Daukanto g. 10-40, Kaunas. Tel. 868792191; El. p.: lina.katinaite@gmail.com

Audronė Kaušiniienė, eksperto kat. sienų tapybos restauratorė, rest. atest. nr. 342, 2021-12-31

NKVA 4250, 2022-02-22

UŽSAKOVAS: Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos šv. Kazimiero provincijos Kauno šv. Jurgio konventas

Kaunas, 2021 rugsėjis

TURINYS

1. Kvalifikaciniai atestatai
2. Polichromijos tyrimų aiškinamasis raštas
3. Polichromijos tyrimų išvados ir pasiūlymai
4. Stratigrafijos fotofiksacija
5. Zondažų žymėjimas altoriaus brėžinyje
6. Pirminio polichromijos etapo spalvinis sprendimas

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS
SPECIALISTO ATESTATAS

2017-02-22 Nr. 4250
(data)

AUDRONĖ KAUSINIENĖ

A. k.

*VEIKLOS RŪŠIS - TAIKOMŲJŲ MOKSLINIŲ ARDOMŲJŲ TYRIMŲ VYKDYMAS,
SPECIALIZACIJA - POLICHROMIJOS IR SIENŲ TAPYBOS NATŪRINIAI TYRIMAI;
TREČIA KAT.*

*VEIKLOS RŪŠIS - TVARKOMŲJŲ PAVELDOSAUGOS DARBŲ PROJEKTŲ RENGIMAS,
SPECIALIZACIJA: ARCHITEKTŪROS PROJEKTAI, ARCHITEKTŪRINĖS POLICHROMIJOS IR SIENŲ TAPYBOS
PROJEKTAI
TREČIA KAT.*

*VEIKLOS RŪŠIS - PAVELDOSAUGOS (SPECIALIOSIOS) EKSPERTIZĖS ATLIKIMAS,
SPECIALIZACIJA - NEKILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ VERTINIMO SPECIALIOJI EKSPERTIZĖ - DAILĖS
NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO;
EKSPERTIZĖS SPECIALISTO KAT.*

Atestatas galioja iki 2022-02-22
(data)

Kultūros paveldo departamento
prie Kultūros ministerijos
direktorius

(parašas)

Diana Varnaitė
(vardas ir pavardė)

Atestavimo komisijos pirmininkas

(parašas)

Aušrelė Angelė Racevičienė
(vardas ir pavardė)

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

MAGISTRO
DIPLOMAS

MM Nr. 000191

Lina Katinaite

(asmens kodas

2008 metais baigė

*monumentaliosios dailės (sieninės tapybos
restauravimo)*

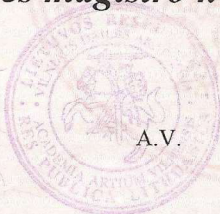
magistratūros studijų programą

(valstybinis kodas 62102M107),

ir jai suteiktas

dailės magistro kvalifikacinis laipsnis.

Rektorius

A.V.

Butrimas prof. dr. Adomas Butrimas

Registracijos Nr.875

Išdavimo data 2008 m. birželio 27 d.

VDA kodas 111950439

Diplomo kodas 7101

2007 UAB „GRAFIJA“ 00175-A1

P. LINA KATINAITE
YRA SIENŲ TAPYBOS
KONSERVATORIUS-RESTAURATORIUS.
MR (S) LINA KATINAITE
IS QUALIFIED AS MURAL PAINT
RESTORER OF THE
CATEGORY.

A. V.
SEAL

Asmens parašas/Signature of bearer
2006.06.27
Išdavimo data/Date of issue

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO
KOMISIJOS 2006.06.15 M.
PROT. NR. 34/53 NUTARIMU

P. L. KATINAITEI
PRIPAŽINTA (S) TREČIOS KATEGORIJOS
SIENŲ TAPYBOS

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2011
M. LIEPOS 01 D.

L. V. PRUDNIKOVAS
Ministras/Minister

N. RAUCKIENE
Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO
KOMISIJOS 2009.11.19 M.

PROT. NR. 38/57 NUTARIMU

P. L. KATINAITEI NAVIKIENEI

PRIPAŽINTA (S) ANTROS KATEGORIJOS
(SIENŲ TAPYBA)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2014
M. GRUODŽIO 31 D.

R. VILKAITIS

Ministras/Minister

Z. ŠLIDGERIENĖ

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS _____ M.

_____ NUTARIMU

P. _____

PRIPAŽINTA (S) _____

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI _____

M. _____ D.

Ministras/Minister

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 2009. 11. 19 M.

PROT. NR. 38/57 NUTARIMU

P. L. KATINAITEI NAVIKIENEI

PRIPAŽINTA (S) ANTROS KATEGORIJOS
(SIENŲ TAPYBA)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2014

M. GRUODŽIO 31 D.

R. VILKAITIS

Ministras/Minister

Z. ŠLIOGERIENĖ

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 2012.06.28 M.

NR. 49/68 NUTARIMU

P. L. NAVIKIENEI

PRIPAŽINTA (S) PIRMOSIOS KATEGORIJOS
(SIENŲ TAPYBA)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2017

M. LIEPOS 1 D.

A. GELLINAS

Ministras/Minister

J. SENVAITIENĖ

Komisijos pirmininkas

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 POLICHROMIJOS
TYRIMŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

Kauno Šv. Jurgio Kankinio Didžiojo Švč. Mergelės Marijos altoriaus polichromijos tyrimų tikslas – nustatyti polichromijos raidos etapus, užfiksuoti dažymų, auksuotės ir sidabruotės sluoksnių stratigrafiją. Remiantis cheminiais, polichrominiais tyrimais pateikti ankstyviausių išlikusių autentiškų dangų spalvinį projektą.

Polichrominių tyrimų metu, tyrinėjant altoriaus architektūrinių elementų, detalių stratigrafiją, nustatyta ir užfiksuota iki 6 uždažymų sluoksnių, zonuota 90 skirtingų altoriaus ir skulptūrų vietų (1-3 zondai, pažymėti brėžinyje nebuvo padaryti, kadangi nėra pastatytų stacionarių pastolių). Rasti 3 polichromijos etapai. Nuimti ir ištirti 73 mėginiai.

I polichromijos etapas. Pirminis autentiškas XVII a. altoriaus vaizdas itin išraiškingas, puošnus: derintas kontrastingų spalvų aliejinis dažymas, dekoruota polimentine auksavimo technika. Altorius puoštas 24 ct aukso, sidabro, duplėto lakšteliais. Sidabruotė dengta skirtingų spalvų lesiruotėmis.

Ankstyviausia, XVII a., retabulo karkaso danga – juodos spalvos aliejinis dažymas (kaulų juodasis pigmentas, aliejus). Kolonų stiebai dengti šviesios ochros spalvos aliejiniais dažais. Altoriaus drožtinių dekorų elementų pirminė XVII a. autentiška danga – polimentinė auksuotė ir sidabruotė, dengta auksaspalviu laku (šelako pagrindu), mėlynos spalvos lesiruote (Berlyno mėlynasis, aliejus). Pirminė autentiška skulptūrų danga – grafito pilkos spalvos aliejinis dažymas. Dažyta skirtingais tonais, pabrėžiant formą; dengta imituojant marmurą. Skulptūros auksuotos ir sidabruotos polimentine auksavimo technika.

XVII a. mensa ir antepedijus nėra išlikę. Rastas išlikęs autentiškas XIX a. šio altoriaus antepedijus, dengtas aliejiniais, klijiniais-kreidiniais dažais, polimentine auksuote ir lesiruota polimentine sidabruote.

II polichromijos etapas. Retabulas dažytas rausvos spalvos aliejiniais dažais, imituojant marmurą. Kolonų stiebai neperdažyti. Drožtiniai elementai vietomis auksuoti ir sidabruoti klijine auksavimo technika, lesiruoti (sintetinis ultramarinas, baltyminės kilmės klijai). Skulptūros antrame etape neperdažytos.

III polichromijos etapas. Retabulas dengtas šviesios ochros spalvos aliejiniais dažais. Kolonų stiebai, įsprūdų dengtos aliejiniais dažais, imituojant marmurą. Drožtiniai elementai vietomis perauksuoti ir persidabruoti aliejeine auksavimo technika. Skulptūros uždažytos baltos spalvos aliejiniais dažais, fragmentiškai paausavotos aliejeine auksavimo technika.

Ant altoriaus retabulo rasta iki 5 uždažymo sluoksnių (skaičiuojant nuo viršutinio):

- 1 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (III polichromijos etapas)
- 2 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas
- 3 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas
- 4 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (II polichromijos etapas)
- 5 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (I polichromijos etapas)

Kupolo pagrindas, rasti 4 uždažymų sluoksniai:

- 1 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (III polichromijos etapas)
- 2 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas
- 3 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (II polichromijos etapas)
- 4 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (I polichromijos etapas)

Kupolo drožiniai, rastos 2 dekoratyvinės dangos:

- 1 sluoksnis. Aliejinė auksuotė (III polichromijos etapas)
- 2 sluoksnis. Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku (I polichromijos etapas)

Karnizai, rasta iki 5 uždažymų sluoksnių:

- 1 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (III polichromijos etapas)
- 2 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas
- 3 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas
- 4 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (II polichromijos etapas)
- 5 uždažymo sluoksnis. Aliejinis dažymas (I polichromijos etapas)

Drožiniai, rasta iki 3 dekoratyvinių dangų sluoksnių:

- 1 sluoksnis. Aliejinė auksuotė, aliejinis dažymas (III polichromijos etapas)
- 2 sluoksnis. Klijinė sidabruotė, dengta mėlynos spalvos lesiruote (sintetinis ultramarinas, baltyminės kilmės klijai) (II polichromijos etapas)
- 3 sluoksnis. Polimentinė auksuotė, sidabruotė, dengta auksaspalviu laku (šelakas), mėlynos spalvos lesiruote (Berlyno mėlynas, aliejus) (I polichromijos etapas)

Kolonos; rasta 1-4 dekoratyvinių dangų sluoksniai:

- 1 sluoksnis. Aliejinė auksuotė (fragmentiškai auksuoti kapiteliai, toras ir tora), aliejinis dažymas imituojant marmurą (stiebas, skocija) (III polichromijos etapas)
- 2 sluoksnis. Aliejinis dažymas (kolonos stiebas)
- 3 sluoksnis. Aliejinis dažymas (kolonos stiebas)
- 4 sluoksnis. Polimentinė auksuotė, sidabruotė, dengta auksaspalviu laku (šelakas), mėlynos spalvos lesiruote (Berlyno mėlynas, aliejus) (kapiteliai, toras, tora); ochros spalvos aliejinis dažymas (stiebas, skocija) (I polichromijos etapas)

Antepedijus; rasta iki 3 dekoratyvinių dangų sluoksnių:

- 1 sluoksnis. Aliejinė auksuotė (drožtiniai dekoratyviniai elementai), aliejinis dažymas (antepedijaus pagrindas) (III polichromijos etapas)
- 2 sluoksnis. Aliejinis dažymas (antepedijaus pagrindas)
- 3 sluoksnis, Polimentinė auksuotė, lesiruota polimentinė sidabruotė (drožtiniai dekoratyviniai elementai), aliejinis dažymas (antepedijaus pagrindas) (II polichromijos etapas)

Skulptūros, rasta iki 4 dekoratyvinių dangų sluoksnių:

- 1 sluoksnis. Aliejinė auksuotė (auksuota fragmentiškai), aliejinis dažymas (III polichromijos etapas)
- 2 sluoksnis. Aliejinis dažymas
- 3 sluoksnis. Aliejinis dažymas
- 4 sluoksnis, Polimentinė auksuotė, sidabruotė (auksuota fragmentiškai), aliejinis dažymas (I polichromijos etapas)

Parengė: Lina Katinaitė I kat. Sienų tapybos restauratorė, 2023-07-01, I kat. auksuotės restauratorė, 2026-07-01, atest. nr. 447

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 POLICHROMIJOS
TYRIMŲ IŠVADOS IR PASIŪLYMAI**

Remiantis istoriniais-menotyriniais tyrimais nustatyta, kad Didysis Švč. Mergelės Marijos altorius pastatytas ir dekoruotas (aliejinis dažymas, polimentinis auksavimas, lesiruotas polimentinis sidabravimas) 1706 m. Altorius perdažytas neilgai trukus, jau 1747 m. Vėlyviausios dekoratyvinės dangos – baltas, pilkas, žalsvas marmuro imitacijos aliejinis dažymas, aliejinė auksuotė.

Remiantis polichromijos tyrimais nustatyti 3 polichromijos etapai:

III (1883 m.) etape altoriaus retabulas dažytas pilkos, kolonų stiebai žalsvos spalvos aliejiniais dažais, imituojant marmurą. Drožtiniai dekor elementai auksuoti aliejinė auksavimo technika. Skulptūros dažytos baltos spalvos aliejiniais dažais;

II (1747-1851) etape altoriaus retabulas dengtas rausva spalva, imituojant marmurą. Drožtiniai dekor elementai dengti klajine auksuote, lesiruota sidabruote. Skulptūros dažytos baltos spalvos aliejiniais dažais;

I (1706 m.) etape altoriaus retabulas dengtas juodos spalvos aliejiniais dažais kolonos dažytos šviesios ochros spalvos aliejiniais dažais. Drožtiniai dekor elementai auksuoti, sidabruoti polimentine auksavimo technika, lesiruoti. Skulptūros dažytos pilkos spalvos aliejiniais dažais, imituojant marmurą, šešėliuotos, fragmentiškai auksuotos polimentine auksavimo technika, lesiruotos auksaspalviu laku ir Berlyno mėlynuoju pigmentu su aliejumi.

Atsižvelgiant į gerą išlikimo būklę, siūloma konservuoti, restauruoti I polichromijos etapą (polimentinę auksuotę, lesiruotą polimentinę sidabruotę, juodos spalvos dažymą ant altoriaus retabulo, šviesios ochros spalvos dažymą ant kolonų stiebų, pilkos spalvos aliejinį skulptūrų dažymą). Spalvinį sprendimą tikslinti atlikus papildomus žvalgomouosius polichrominius tyrimus. Spalvinio sprendimo variantas pateikiamas polichromijos tyrimų ataskaitoje.

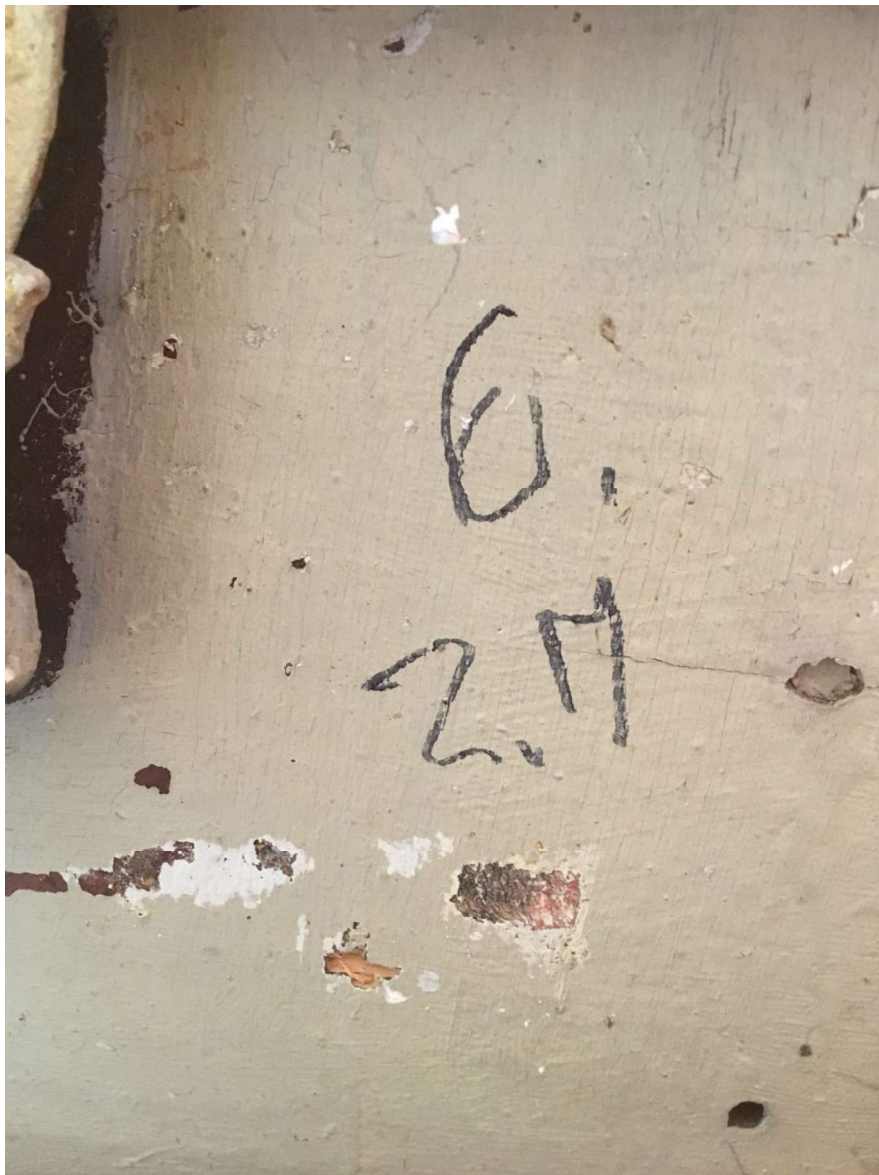
Parengė: Lina Katinaitė I kat. Sienų tapybos restauratorė, 2023-07-01, I kat. auksuotės restauratorė, 2026-07-01, atest. nr. 447

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 STRATIGRAFIJOS
FOTOFIKSACIJA**

Antro tarpsnio karnizai, Z 4

Kupolo pagrindas, Z 6

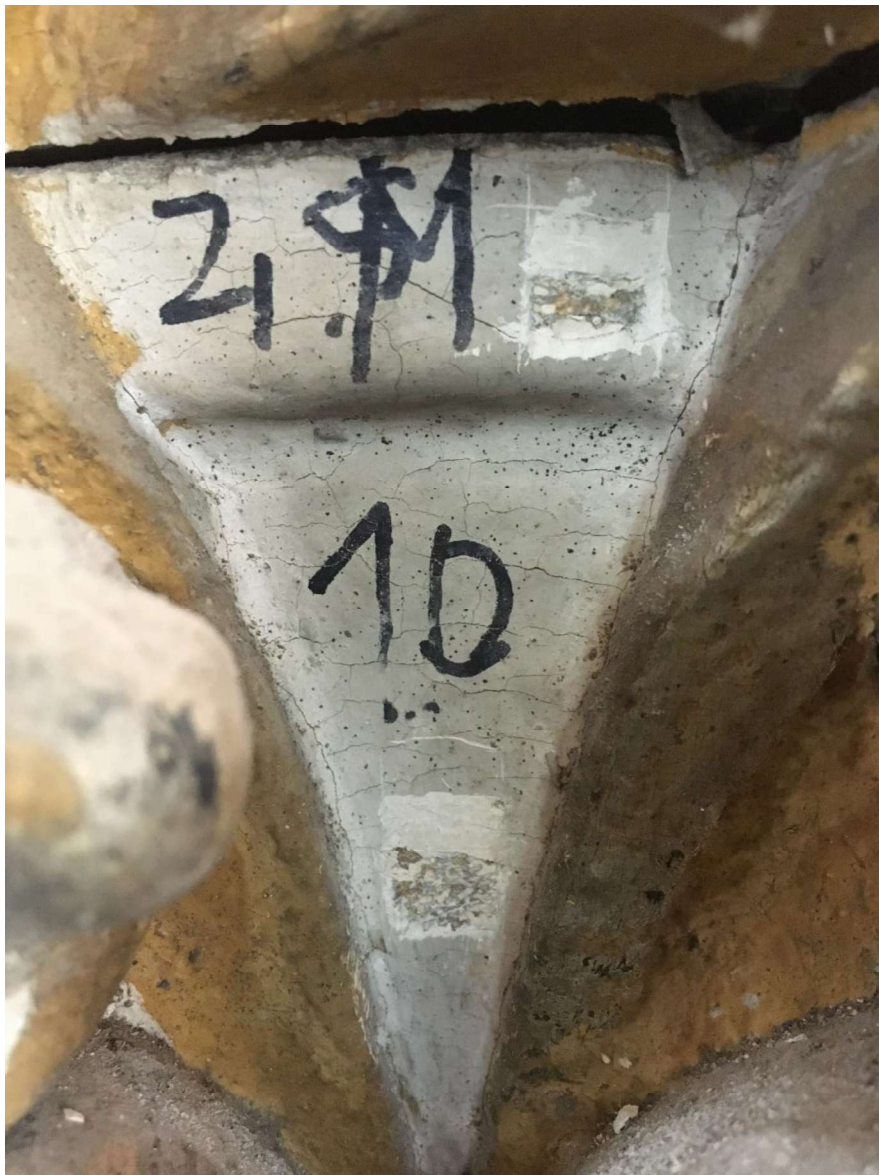

Kupolo drožtinis elementas, Z 7

Antro tarpsnio karnizai, Z 9

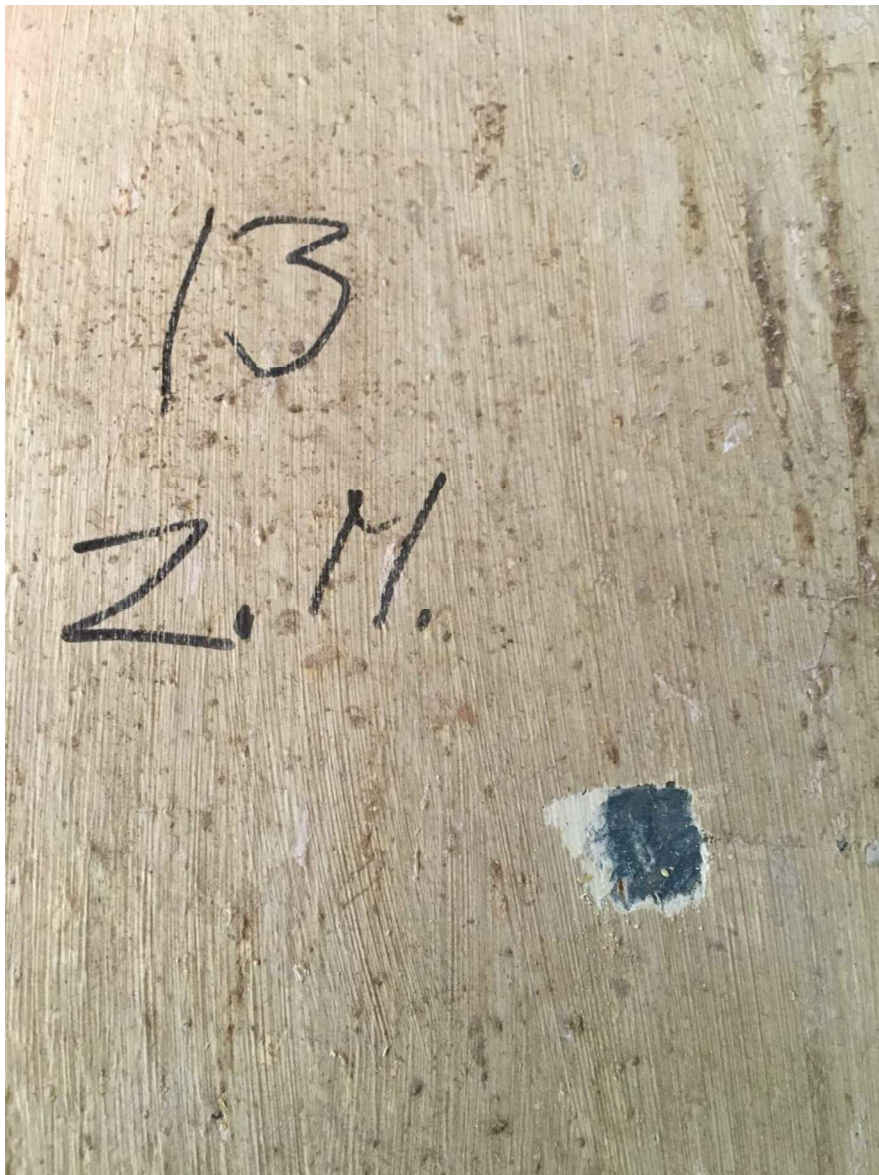

Antro tarpsnio kolonos kapitelis, Z 10

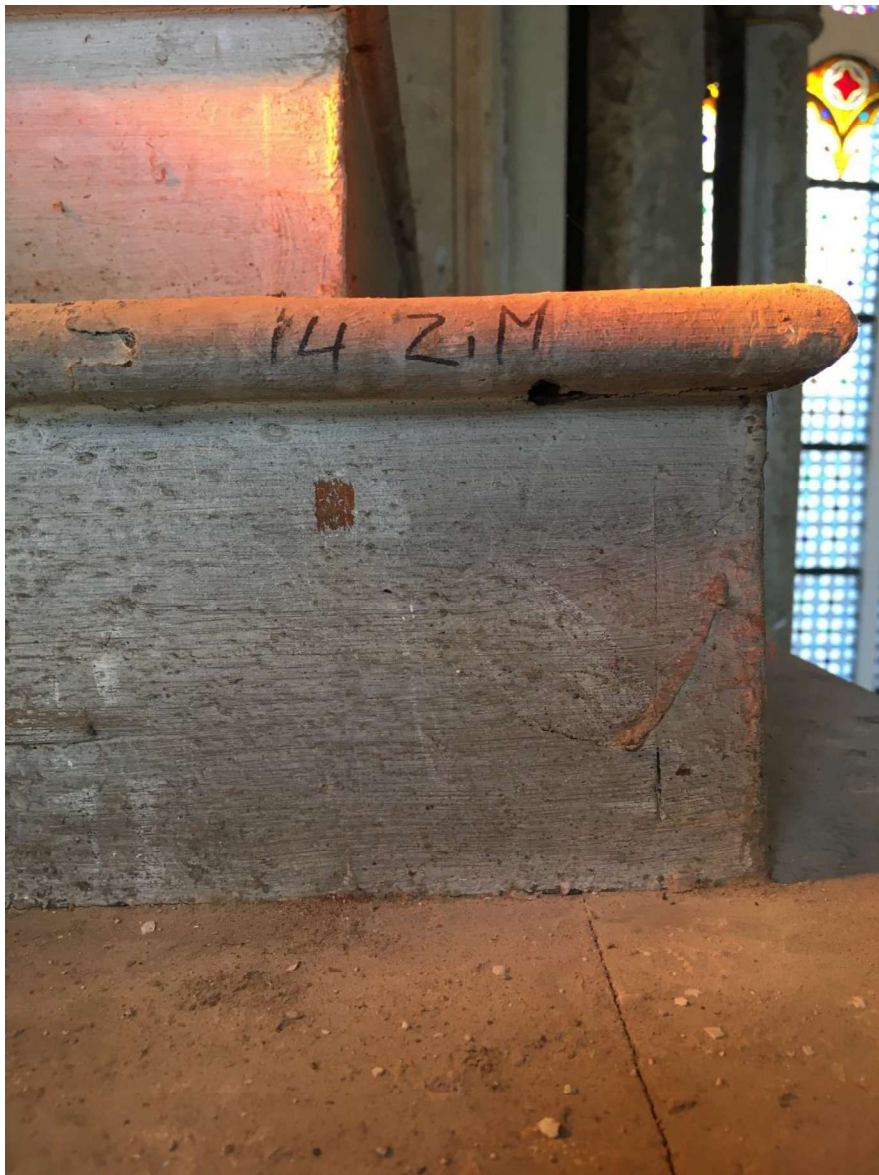
Antro tarpsnio kolonos stiebas, Z 11

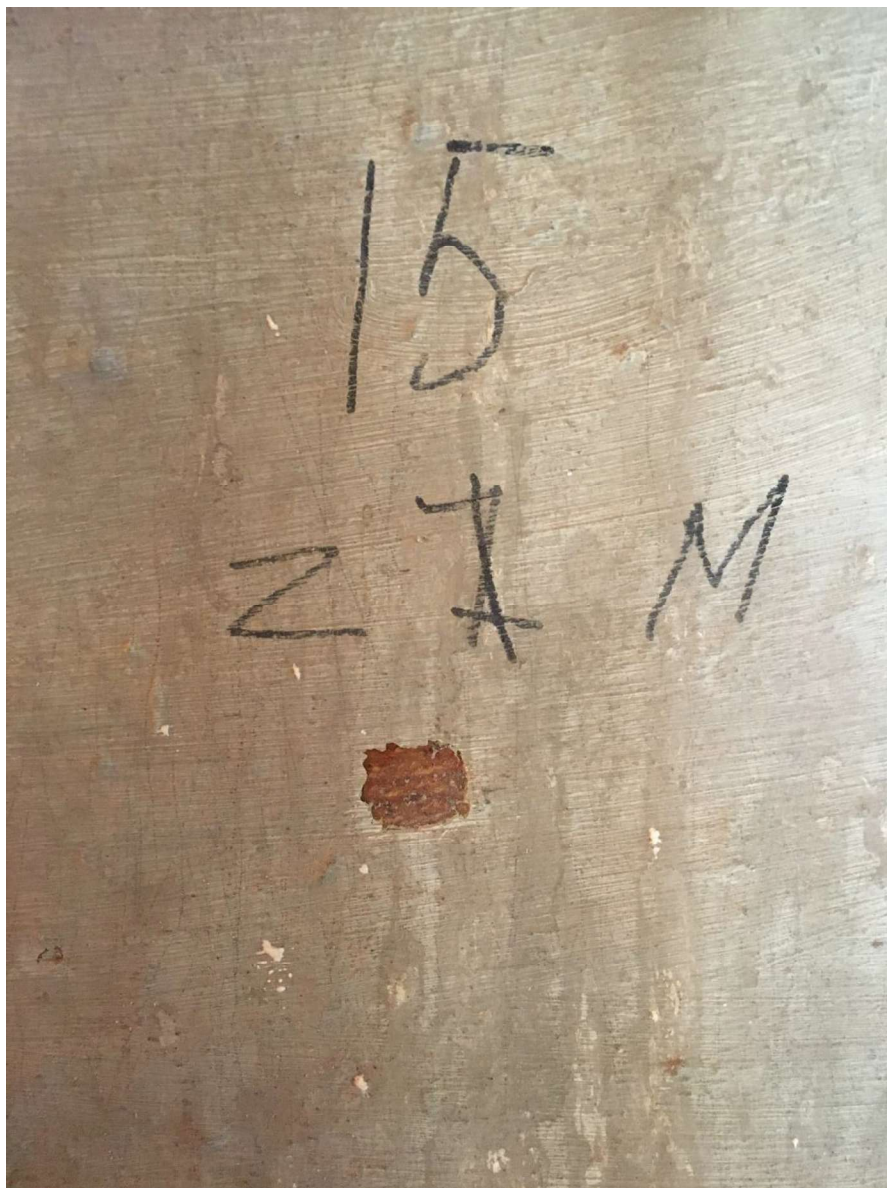

Nišos pagrindas, Z 13

Laiptuota pakyla nišoje, Z 14

Laiptuota pakyla nišoje, Z 15

Laiptuotos pakyls drožtinis elementas, Z 16

Antro tarpsnio karnizai, Z 17, Z 18

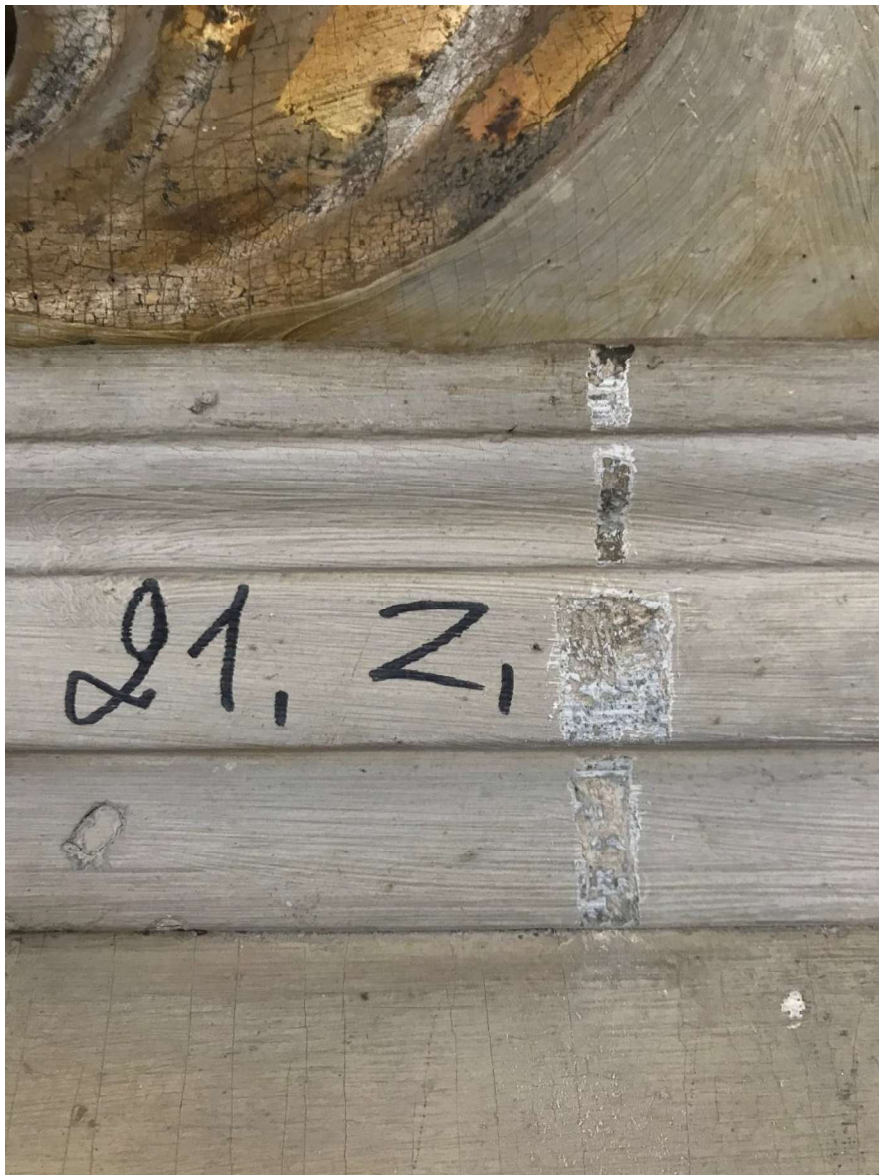

Postamento įsprūdos plokštuma, Z 19

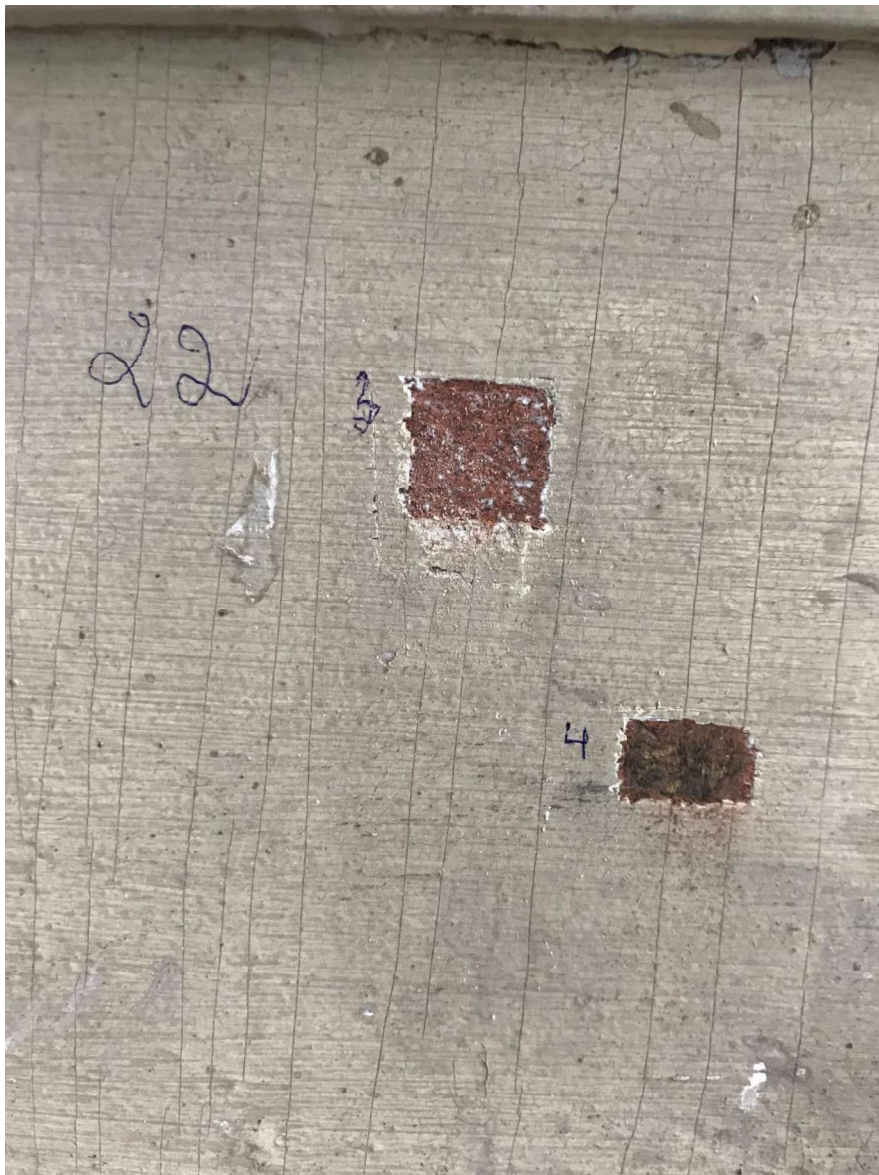

Postamento karnizai, Z 20

Postamento karnizai, Z 21

Postamento plokštuma, Z 22

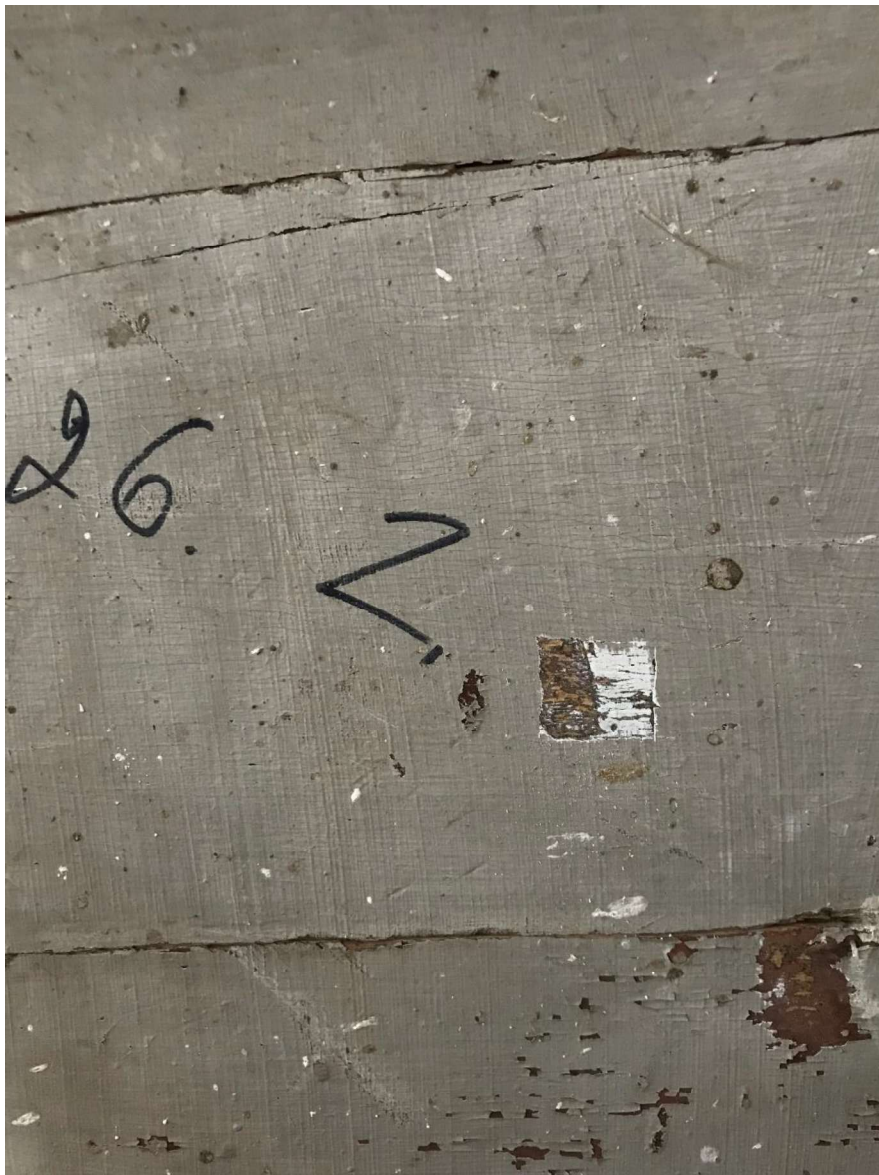

Postamento įsprūdęs drožinys, Z 24

Postamento įsprūdos plokštuma, Z 25

Karkasas, Z 26

Baliustrados viršutinis turėklas, Z 27

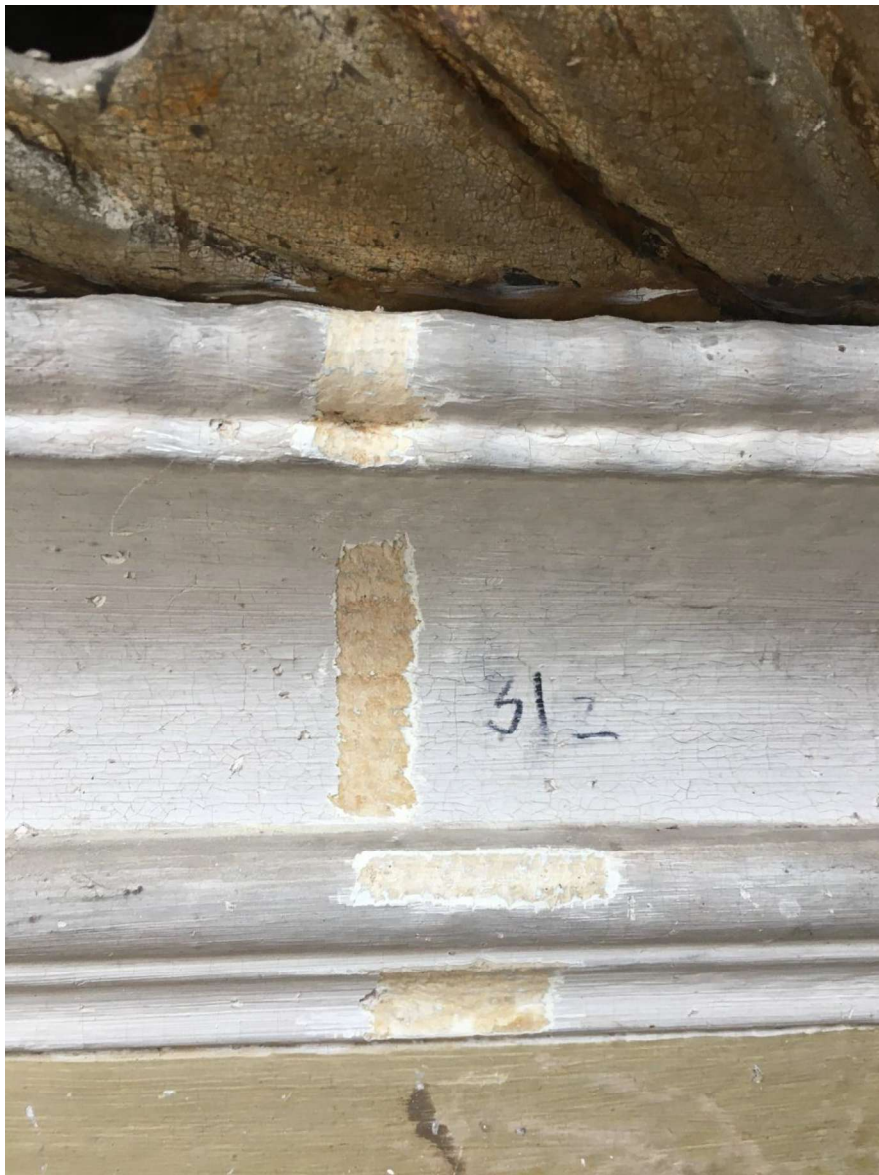

Baliustra, Z 28

Pirmo tarpsnio antablemento karnizas, Z 29

Pirmo tarpsnio antablemento karnizas, Z 31

Frizo drožinys, Z 32

Frizo drožinys, Z 34

Frizo drožinys, Z 35

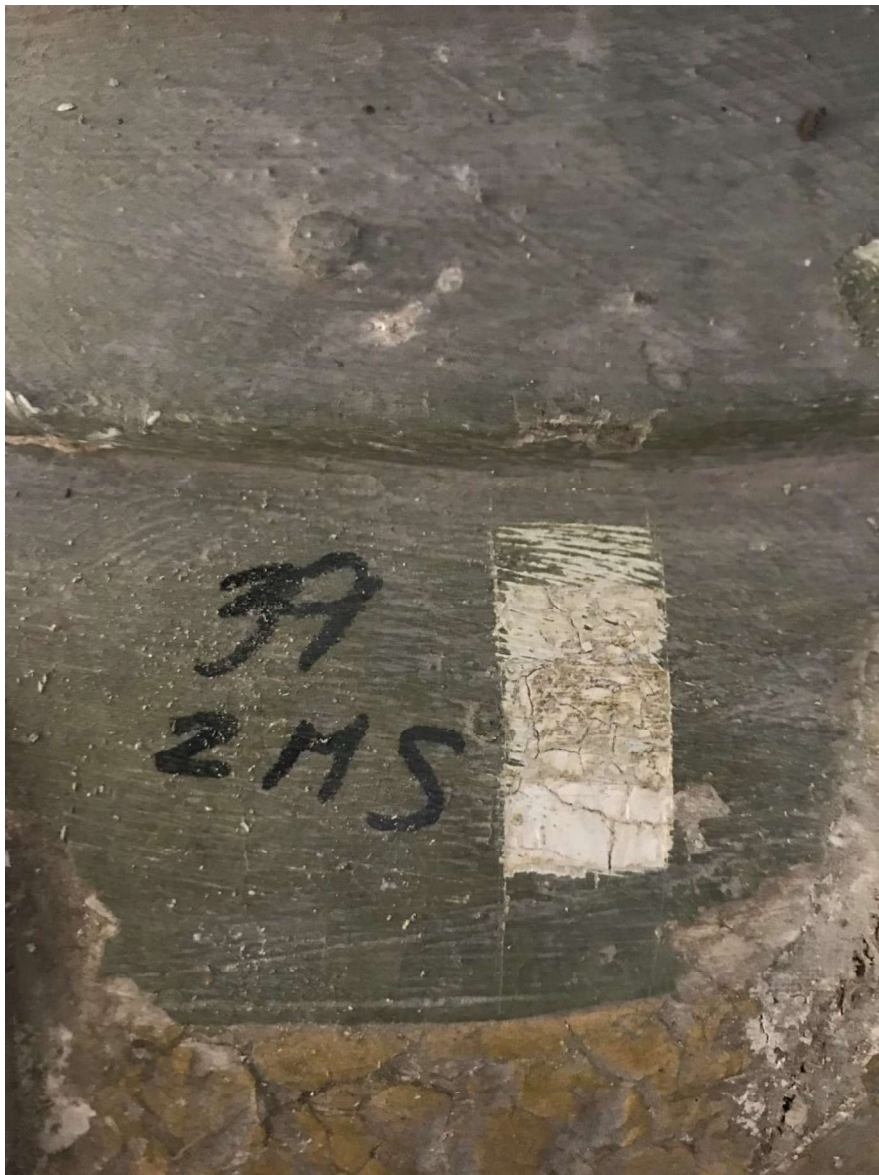
Pirmo tarpsnio architravas, Z 36

Pirmo tarpsnio kolonos stiebas, Z 38

Pirmo tarpsnio kolonos bazė, Z 39

Karkaso pagrindas, Z 40

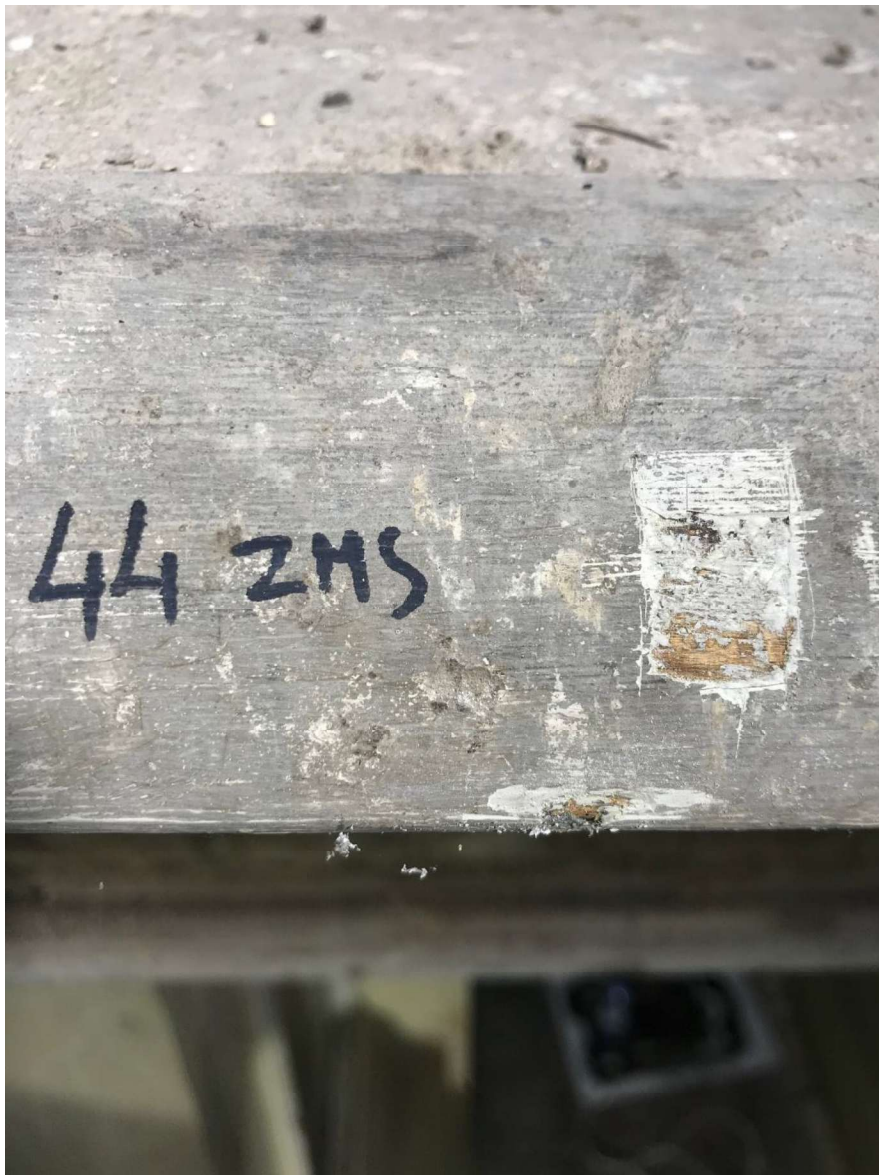
Antro taprsnio nišos drožinys, Z 41

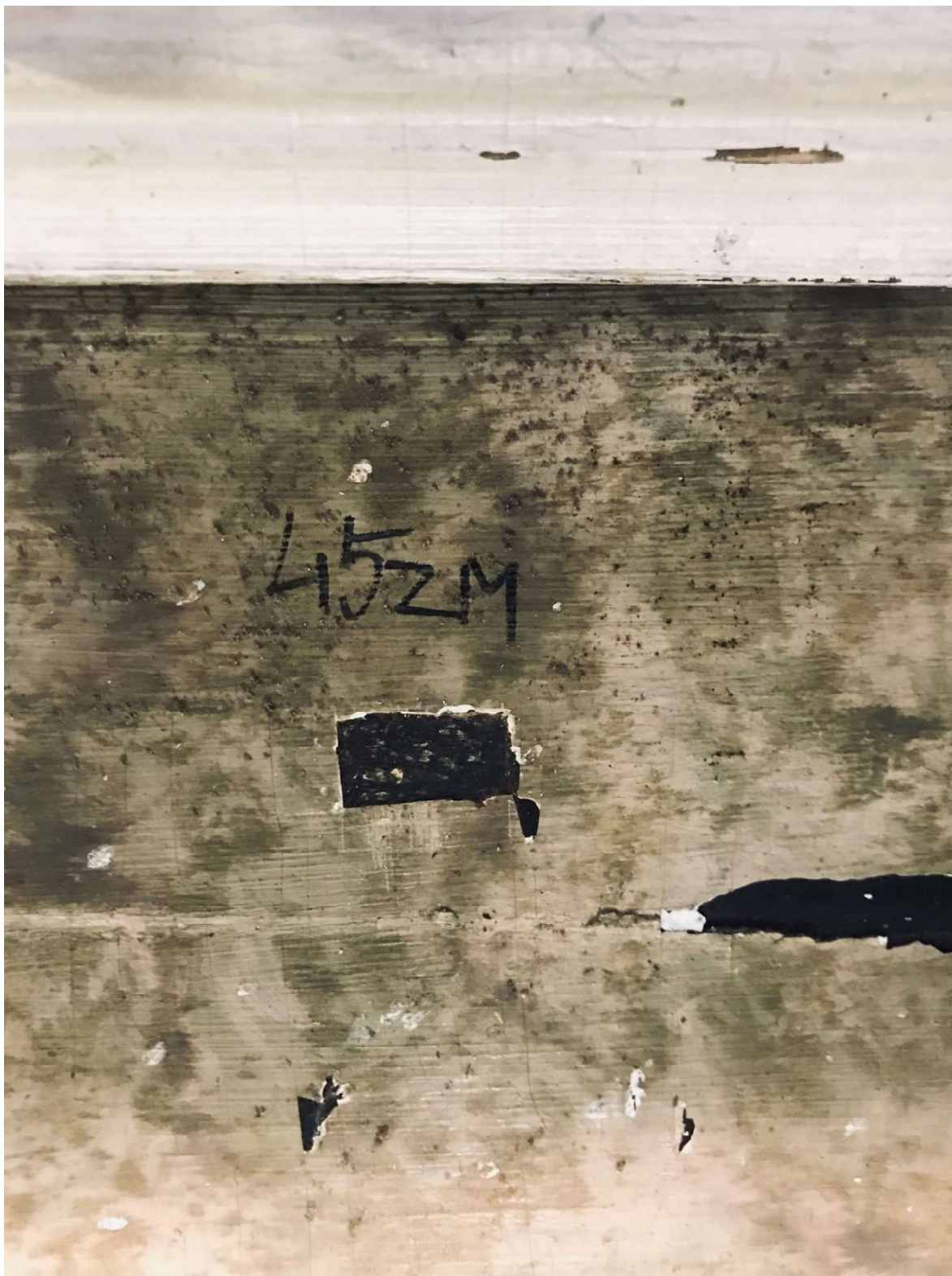

Kriauklainis, Z 42

Cokolio karnizas, Z 44

Cokolio frizas, Z 45

Cokolio įsprūda ir apvadas, Z 47, Z 58

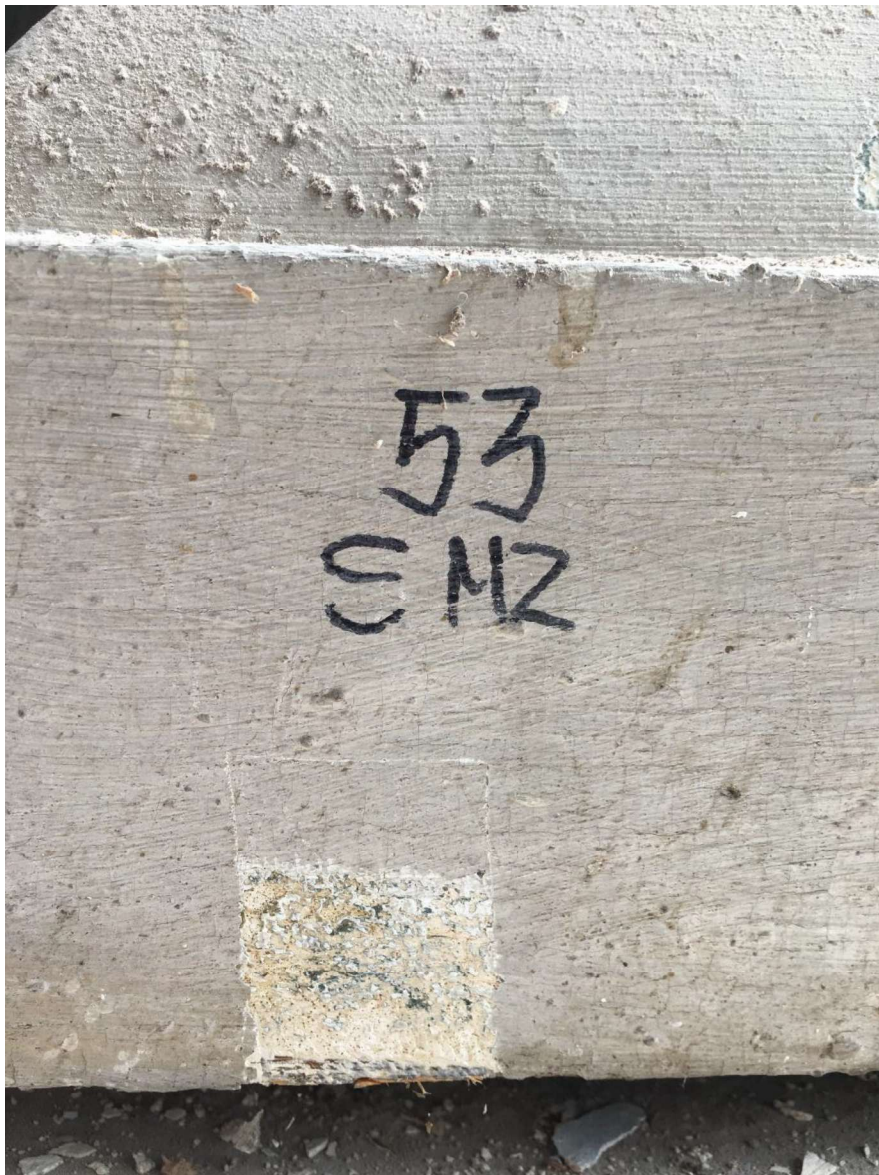

Cokolio plintas, Z 48

Pirmo tarpsnio frizo plokštuma, Z 51

Baliustrados pjestalo plintas, Z 53

Pirmo tarpsnio kolonos plintas, Z 54

Baliustrados pjedestalo drožtinis elementas, Z 55

Baliustrada, Z 56

Antepedijus, Z 59

Antepedijus, Z 60

Antepedijus, Z 61

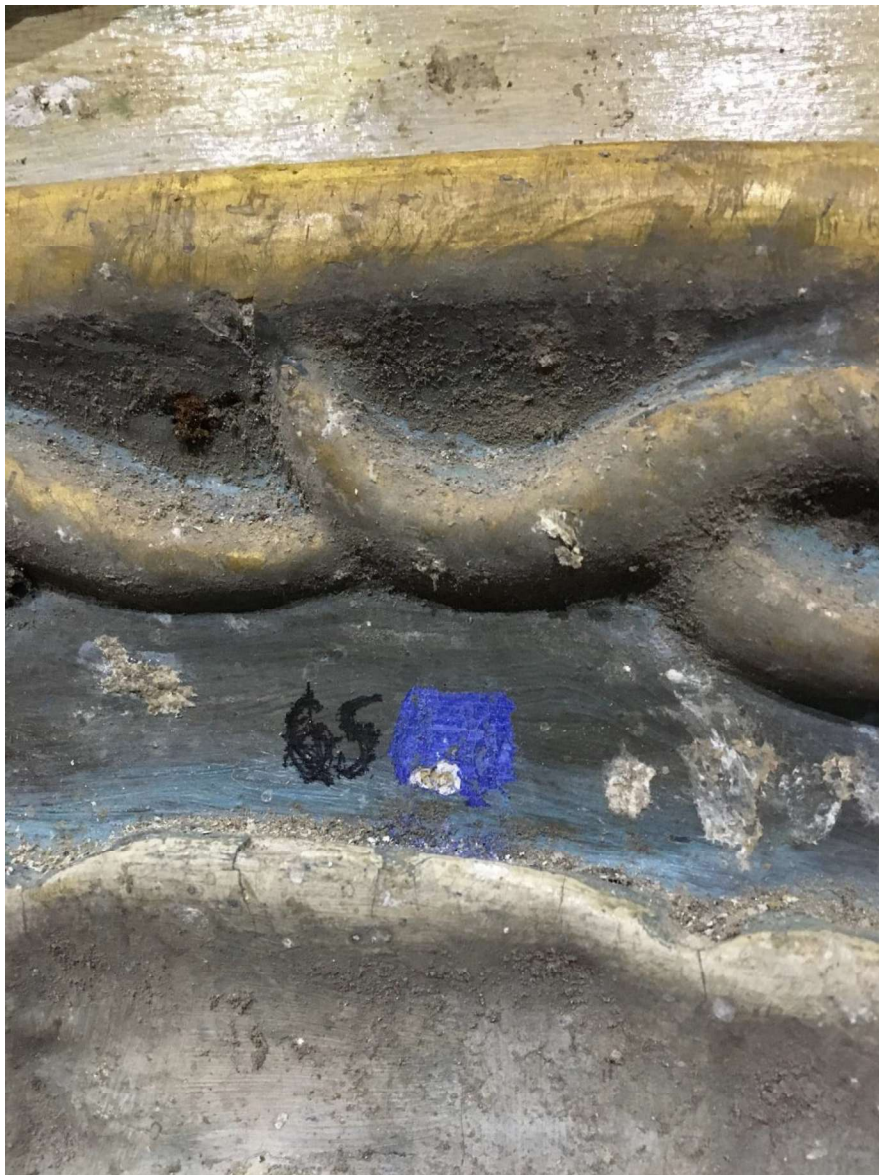

Antepedijus, Z 62

Anetepedijus, Z 64

Antepedijus, Z 65

Antepedijus, Z 66

Antepedijus, Z 67

Skulptūra BMS 11, Z 69

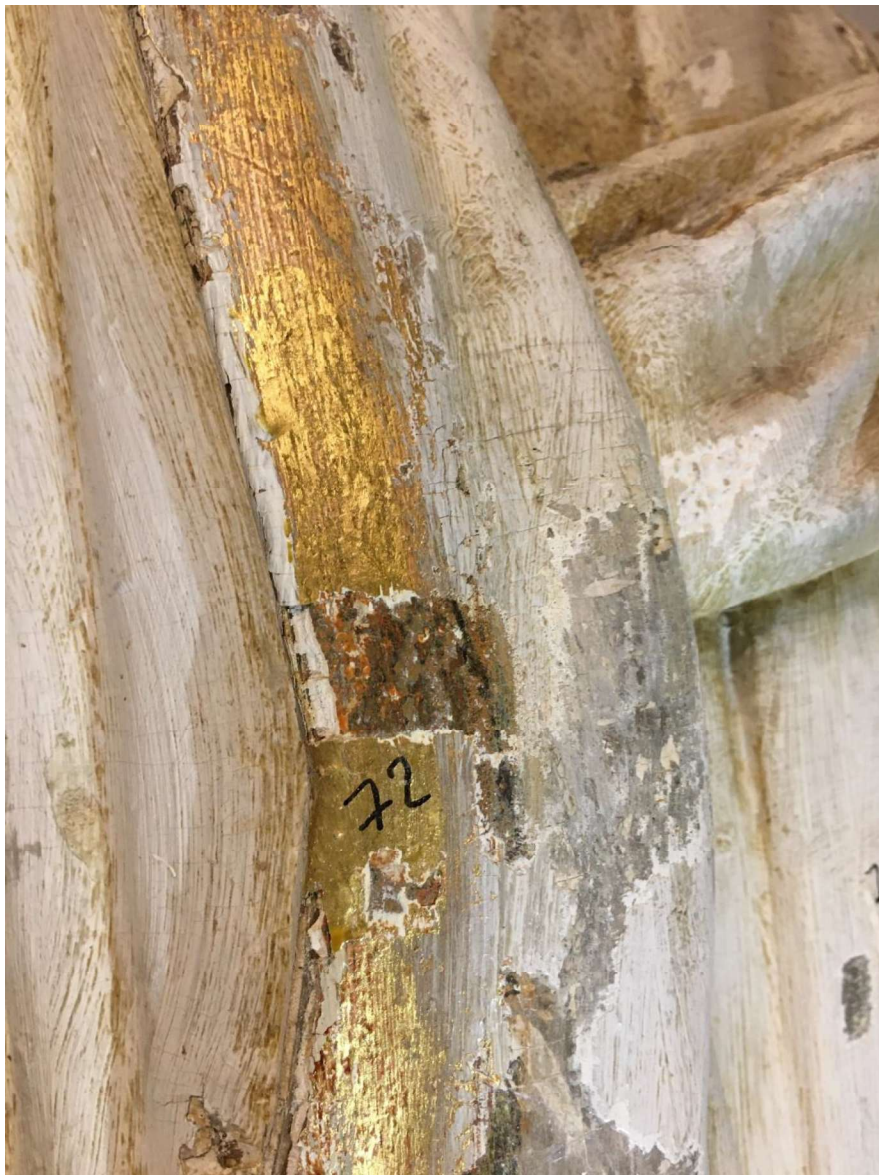

Skulptūra BMS 11, Z 70

Skulptūra BMS 11, Z 71

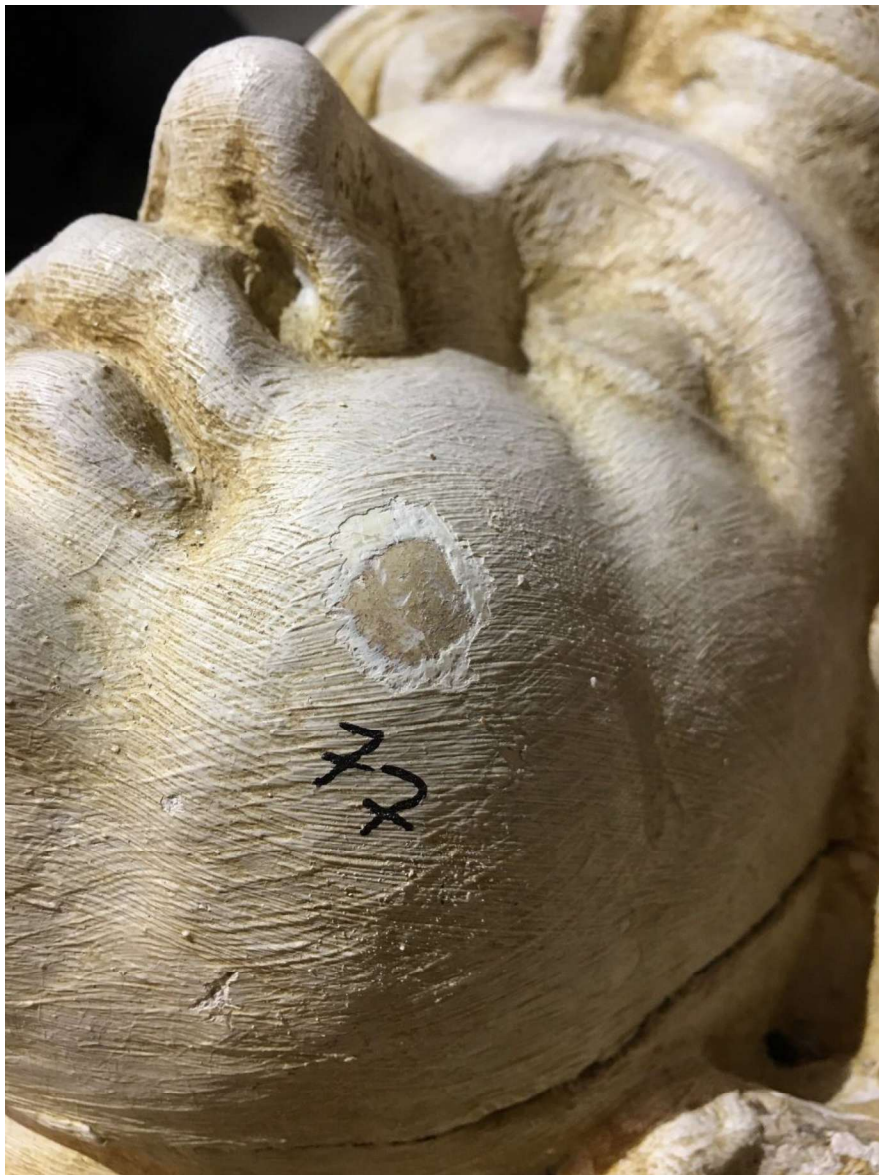

Skulptūra BMS 11, Z 72

Skulptūra BMS 11, Z 73

Angeliukas, Z 77

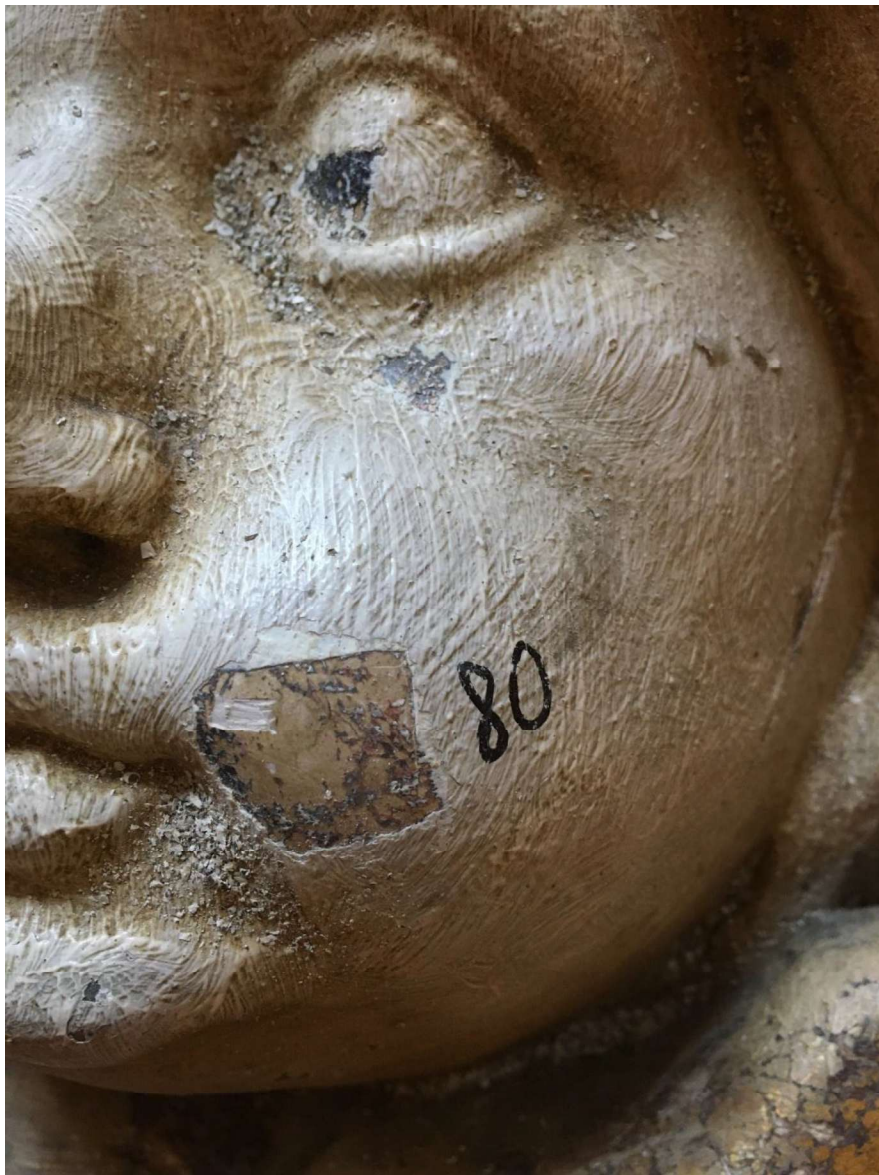
Angeliuko sparnai, Z 78

Angeliuko sparnai, Z 79

Angeliuko veidas, Z 80

Angeliuko plaukai, Z 81

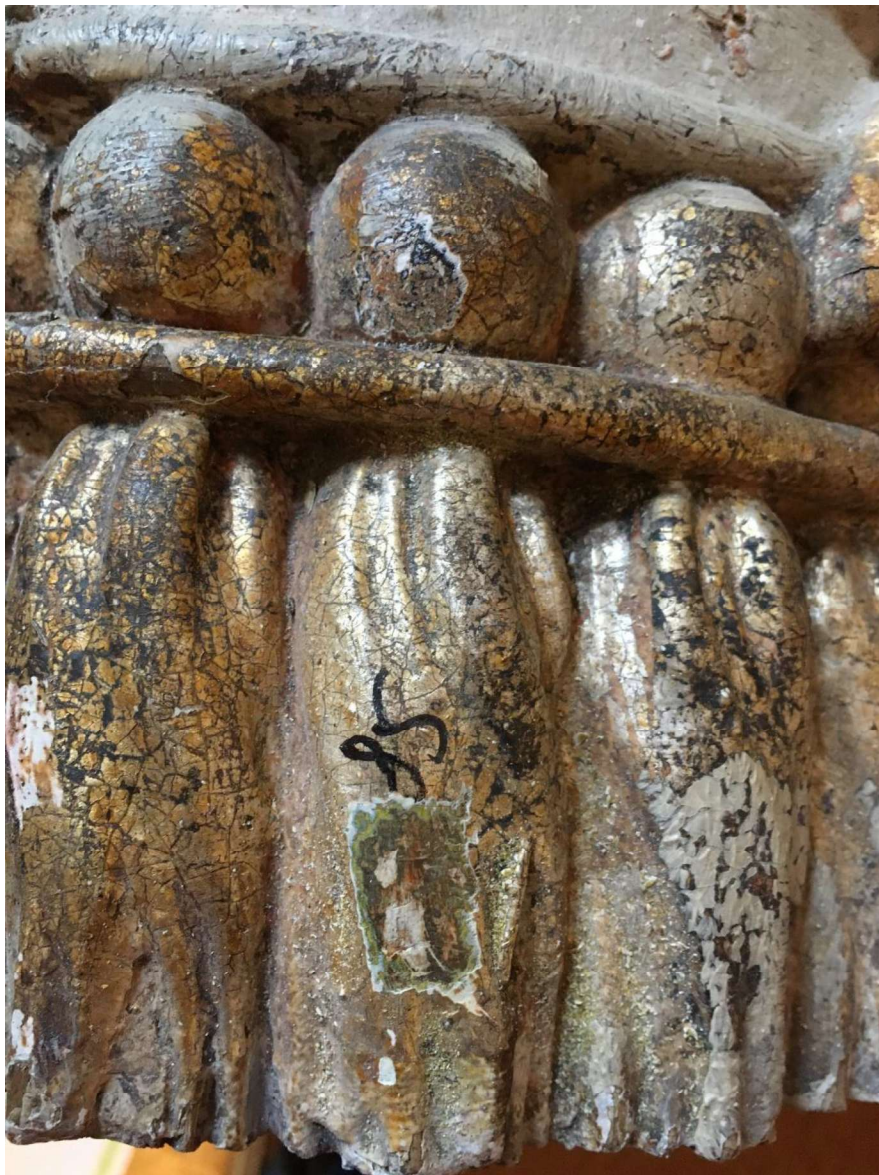
Skulptūros postamentas, Z 83

Skulptūros postamentas, Z 84

Postamento kutai, Z 85

Skulptūra BMS 58, Z 86

Skulptūra BMS 58, Z 87

Skulptūra BMS 12, Z 90

Skulptūra BMS 12, Z 91

Skulptūra BMS 12, Z 92

Skulptūra BMS 12, Z 93

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 KARNIZŲ
STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksniu nr.	Mėginio vieta, zondo nr. Etapas	Antro tarpsnio karnizas, Z 4	Antro tarpsnio karnizas, Z 9	Pirmo tarpsnio karnizas, Z 29
1	III			
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
2				
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
3				
				Aliejinis dažymas
4	II			
				Aliejinis dažymas
	I			
		Klijinis-kreidinis dažymas	Klijinis-kreidinis dažymas	
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	
		Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 KUPOLO
STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksnių nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Kupolo pagrindas, Z 6	Drožtinis elementas, Z 7
	Etapas		
1	III		
		Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė
			Pospalvis
2			
		Aliejinis dažymas	
3	II		
		Aliejinis dažymas	
4	I		
		Aliejinis dažymas	Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku
			Geltonos spalvos polimentas
			Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. – 7605 ANTRO
TARPSNIO KOLONOS STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr. Etapas	Kapitelio pažastėlė, Z 10	Kolonos stiebas, Z 11	Kolonos plintas, Z 12
1	III			
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	
		Klijinis-kreidinis gruntas		
2	I			
		Polimentinė sidabruotė	Klijinis-kreidinis dažymas	Klijinis-kreidinis dažymas
		Geltonos spalvos polimentas		
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 ANTRO
TARPSNIO CENTRINĖS NIŠOS IR LAIPTUOTOS PAKYLOS STRATIGRAFIJOS
FIKSACIJA**

Sluoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Nišos pagrindas, Z 13	Laipto karnizas, Z 14	Laiptas, Z 15	Drožtinis laipto dekoru elementas, Z 16
	Etapas				
1	III				
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
2					
					Aliejinis dažymas
3					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
4					
					Aliejinis dažymas
	II				
			Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
5	I				
		Klijinis- kreidinis dažymas			
		Klijinis- kreidinis gruntas			
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 ANTRO
TAPRSNIO POSTAMENTO STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr. Etapas	Viršutinis karnizas, Z 20	Žuvies stuburo karnizas, Z 21	Postamento plokštuma, Z 22	Kampinis akanto lapas, Z 23	Postamento įsprūdų plokštuma, Z 24	Įsprūdoje esantis akanto lapas, Z 25
1	III						
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas	
2							
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas	
3	II						
				Aliejinis dažymas			
4	I						
		Aliejinis dažymas	Polimentinė sidabruotė	Aliejinis dažymas	Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku	Klijinis- kreidinis dažymas	Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku
			Geltonos spalvos polimentas		Rudos spalvos polimentas		Geltonos spalvos polimentas
		Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas		Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 PIRMO TARPSNIO
ANTABLEMENTO DROŽINIŲ STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

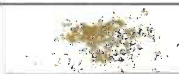

Sluoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr. Etapas	Drožinys, Z 32	Drožinys, Z 34	Drožinys, Z 34	Drožinys (gėlytės viduriukas), Z 34
1	III				
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė	Aliejinė auksuotė
				Pospalvis	Pospalvis
2					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas		
3	I				
		Lesiruota polimentinė sidabruotė	Lesiruota polimentinė sidabruotė	Polimentinė sidabruotė	Polimentinė sidabruotė
		Geltonos spalvos polimentas	Geltonos spalvos polimentas	Rudos spalvos polimentas	Geltonos spalvos polimentas
		Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 BALKONO
BALIUSTRADOS STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksniu nr.	Mėginio vieta, zondo nr. Etapas	Viršutinis turėklas, Z 27	Baliustra, Z 28	Baliustrados pjedestalo drožtinis elementas (lapeliai), Z 55	Baliustrados pjedestalo drožtinis elementas (viduriukas), Z 55	Baliustrados įsprūdos apvadėlis Z 56	Baliustrados pjedestalo plintas, Z 53
1	III						
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
2							
		Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas	
3	II						
						Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
4							
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas				Aliejinis dažymas
5							
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas				
6	I						
		Aliejinis dažymas	Klijinis- kreidinis dažymas	Klijinis- kreidinis dažymas	Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
					Geltonos spalvos polimentas		

				Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas		
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 PIRMO TARPSNIO
KOLONŲ STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoks nio nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Abakas (viršutinė juosta), Z 37	Abakas (vidurinė juosta), Z 37	Abakas (apatinė juosta), Z 37
	Etapas			
	III			
		Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Aliejinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku
				
			Aliejinis dažymas	
	I			
		Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku	Polimentinė auksuotė	Polimentinė auksuotė
		Geltonos spalvos polimentas	Oranžinės spalvos polimentas	Oranžinės spalvos polimentas
		Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena

Sluoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Voliuta, Z 37	Akanto lapo kotelis, Z 37	Akanto lapas, Z 37	Astragalas, Z 37
	Etapas				
1	III				
		Aliejinė auksuotė	Aliejinė auksuotė	Aliejinė auksuotė	Aliejinė auksuotė
		Pospalvis	Pospalvis	Pospalvis	Pospalvis
2	I				
		Polimentinė auksuotė	Polimentinė auksuotė	Polimentinė auksuotė	Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku
		Oranžinės spalvos polimentas	Oranžinės spalvos polimentas	Oranžinės spalvos polimentas	Rudos spalvos polimentas
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

Sluoks nio nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Kolono stiebas, Z 38	Bazė, Z 39	Plintas, Z 39
	Etapas			
1	III			
		Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas
			Pospalvis	Klijinis-kreidinis gruntas
2				
		Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas
3	I			
		Klijinis- kreidinis dažymas	Polimentinė sidabruotė	Klijinis-kreidinis dažymas
			Rudos spalvos polimentas	
		Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 KARKASO
STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksnių nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Karkasas, Z 40
	Etapas	
1	III	
		Aliejinis dažymas
2		
		Aliejinis dažymas
3		
		Aliejinis dažymas
4	II	
		Aliejinis dažymas
5	I	
		Aliejinis dažymas
		Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 PIRMO TARPSNIO
NIŠOS STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Shuoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr. Etapas	Drožtinis elementas, Z 41	Kriauklainis, Z 42	Kriauklainio apvadas, Z 42	Nišos apvadas, Z 43
1	III				
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
2					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku	Aliejinis dažymas
				Pospalvis	
3	II				
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas
4					
		Aliejinis dažymas			
5	I				
		Polimentinė sidabruotė	Polimentinė sidabruotė, dengta auksaspalviu laku	Lesiruota polimentinė sidabruotė	
		Oranžinės spalvos polimentas	Oranžinės spalvos polimentas	Oranžinės spalvos polimentas	
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 COKOLIO
STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksnių nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Cokolio karnizas, Z 44	Cokolio frizas, Z 45	Cokolio plokštuma, Z 46	Cokolio įsprūdos plokštuma, Z 47	Cokolio plinta, Z 48
1	III					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
2						
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
3						
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	
4						
			Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas	
5	II					
			Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas		
6	I					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 ANTEPEDIJAUS
STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksniu nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Z 59	Z 60	Z 61	Z 62	Z 63
	Etapas					
1	III					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė
		Klijinis- kreidinis gruntas				
2						
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas			
3	II					
		Aliejinis dažymas	Klijinis- kreidinis dažymas	Polimentinė sidabruotė	Aliejinis dažymas	Polimentinė sidabruotė
				Rudos spalvos polimentas		Rudos spalvos polimentas
			Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas		Klijinis- kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

Sluoksnių nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Z 64	Z 65	Z 66	Z 67	Z 68
	Etapas					
1	III					
		Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė	Aliejinė auksuotė	Aliejinė auksuotė
2	II					
		Polimentinė sidabruotė	Klijinis-kreidinis dažymas	Polimentinė sidabruotė	Polimentinė sidabruotė	Polimentinė sidabruotė
		Rudos spalvos polimentas		Rudos spalvos polimentas	Rudos spalvos polimentas	Rudos spalvos polimentas
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 SKULPTŪROS
BMS 11 STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Z 71	Z 72	Z 73	Z 74	Postamentas, Z 75	Z 76
	Etapas						
1	III						
		Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
					Pospalvis		
2							
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
3							
		Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas		Aliejinis dažymas	
	II						
						Aliejinis dažymas	
4	I						
		Klijinis- kreidinis dažymas	Polimentinė auksuotė	Klijinis- kreidinis dažymas	Polimentinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Klijinis- kreidinis dažymas
			Oranžinės spalvos polimentas		Oranžinės spalvos polimentas		

		Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas		Klijinis- kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 ANGELIUKO
STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksnio nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Z 77	Z 78
	Etapas		
1	III		
		Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė
2			
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
3	I		
		Klijinis-kreidinis dažymas	Lesiruota polimentinė sidabruotė
			Oranžinės spalvos polimentas
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 SKULPTŪROS
POSTAMENTO STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

[illegible]

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 SKULPTŪROS
BMS 58 STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksniu nr.	Mėginio vieta, zondo nr.	Z 86	Z 87	Z 88	Z 89
	Etapas				
1	III				
		Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
2					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
3	I				
		Klijinis-kreidinis dažymas	Klijinis- kreidinis dažymas	Klijinis- kreidinis dažymas	Polimentinė auksuotė
					Oranžinės spalvos polimentas
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis- kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U.K. – 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. - 7605 SKULPTŪROS
BMS 19 STRATIGRAFIJOS FIKSACIJA**

Sluoksniu nr.	Mėginio vieta, zondo nr. Etapas	Z 90	Z 91	Z 92	Z 93
1	III				
		Aliejinė auksuotė	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinė auksuotė
		Pospalvis			Pospalvis
2					
		Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas	Aliejinis dažymas
3					
				Aliejinis dažymas	
4	I				
		Klijinis-kreidinis dažymas	Klijinis-kreidinis dažymas	Klijinis-kreidinis dažymas	Polimentinė auksuotė
					Oranžinės spalvos polimentas
		Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas	Klijinis-kreidinis gruntas
		Mediena	Mediena	Mediena	Mediena

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 ZONDAŽŲ
ŽYMĖJIMAS ALTORIAUS BRĖŽINYJE**

**KAUNO BERNARDINŲ VIENUOLYNŲ IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS
PASTATŲ KOMPLEKSO IR ŠV. JURGIO KANKINIO BAŽNYČIOS U. K. 22349,
DIDŽIOJO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ALTORIAUS U. K. 7605 PIRMINIO
POLICHROMIJOS ETAPO SPALVINIS SPRENDIMAS**

